

A rendelet elfogadásához
egyszerű többség szükséges!
Nyilvános ülésen tárgyalható!

**Várdomb Község Önkormányzata Képviselő-testületének 2024. december 10. napján
tartandó rendkívüli testületi ülésére**

**2. sz. előterjesztés
A Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadása**

Előterjesztő: dr. Tóth Korinna polgármester

Előterjesztést készítette: Balogh Györgyi jegyző

Csicsa Attiláné Helyi Esélyegyenlőségi Programot készítette

Tisztelt Képviselő-testület!

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 31. § (6) bekezdése szerint a települési önkormányzat az államháztartás alrendszeréből, az európai uniós forrásokból, illetve a nemzetközi megállapodás alapján finanszírozott egyéb programokból származó, egyedi döntés alapján nyújtott, pályázati úton odaítélt támogatásban csak akkor részesülhet, ha az e törvény rendelkezéseinek megfelelő, hatályos helyi esélyegyenlőségi programmal rendelkezik.

Az Ebktv. 31. § (1)-(4) bekezdései értelmében a község, a város és a főváros kerületeinek önkormányzata (a továbbiakban: települési önkormányzat) ötévente öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogad el. A helyi esélyegyenlőségi programban helyzetelemzést kell készíteni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok –különös tekintettel a nők, a mélyszegénységben élők, romák, a fogyatékkal élő személyek, valamint a gyermekek és idősek csoportjára –oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetéről, illetve a helyzetelemzésen alapuló intézkedési tervben meg kell határozni a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

A helyzetelemzés és az intézkedési terv elfogadása során figyelembe kell venni a települési nemzetiségi önkormányzatok véleményét. A helyi esélyegyenlőségi programot a társadalmi felzárkózásért felelős miniszter által meghatározott részletes szabályok alapján kell elkészíteni. A programalkotás során gondoskodni kell a helyi esélyegyenlőségi program és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a közoktatási esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia anti-szegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítése során kiemelt figyelmet kell fordítani

- a) az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre,
- b) az oktatás és a képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, illetve az azzal szembeni fellépésre, továbbá az egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,
- c) a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,

d) olyan intézkedésekre, amelyek csökkentik a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányait, illetve javítják foglalkoztatási esélyeiket.

Az esélyegyenlőségi program két részből áll: helyzetelemzésből és intézkedési tervből. A helyzetelemzésben a települési önkormányzat megvizsgálja a település esélyegyenlőségi helyzetét és problémáit.

A települési önkormányzat az esélyegyenlőségi problémák vizsgálatához a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendeletben (a továbbiakban: Korm. rendelet) meghatározottakon kívül további –a helyi sajátosságok bemutatását segítő –tartalmi elemeket is meghatározhat. A települési önkormányzat a helyzetelemzés alapján intézkedési tervet készít. Az intézkedési tervben a helyzetelemzés következtetése alapján feltárt problémákhoz kapcsolódóan kell meghatározni a helyi esélyegyenlőségi program céljait, valamint az azok elérését szolgáló intézkedéseket. Az intézkedési tervben esélyegyenlőségi területenként kell bemutatni az intézkedéseket, azok elvárt eredményeit, fenntarthatóságát, és a végrehajtáshoz szükséges erőforrásokat, valamint a végrehajtás ütemezését és felelősét.

A helyi esélyegyenlőségi program időarányos megvalósulását két évente át kell tekinteni, az áttekintés alapján szükség esetén a helyi esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni, illetve a helyzetelemzést és az intézkedési tervet az új helyzetnek megfelelően kell módosítani.

Várdomb Község Önkormányzat Képviselő-testülete a 21/2019. (II.13) számú határozatával fogadta el és hagyta jóvá a 2019-2023. évi hatályos Várdomb Község Önkormányzatának Helyi Esélyegyenlőségi Programját (a továbbiakban: HEP).

A 2024-es évtől újabb öt éves periódusra vonatkozó helyzetelemzést és intézkedési tervet szükséges elfogadni. A 2024-2029. évre szóló HEP program mellékelve.

Határozati javaslat:

Várdomb Község Önkormányzat képviselő-testületének .../2024. (XII.10.) önkormányzati határozata a 2024-2029. időszakra vonatkozó Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadásáról

Várdomb Község Önkormányzata Képviselő-testülete az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31.§ (1) bekezdésében foglalt, kötelezettségének eleget téve, elfogadja a mellékletben szereplő Helyi Esélyegyenlőségi Programot 2024-2029 időszakra vonatkozóan.

A képviselő-testület felkéri a polgármestert a Helyi Esélyegyenlőségi Program közzétételére.

Felelős: dr. Tóth Korinna polgármester

Határidő: 2024. december 31.

Várdomb, 2024. december 3.

dr. Tóth Korinna
polgármester

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

Várdomb

Község Önkormányzata

2024-2029.

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	3
Értékeink, küldetésünk	13
Célok	13
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	15
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	15
2. Stratégiai környezet bemutatása	15
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	23
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	67
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	101
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	114
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	124
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	133
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	135
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	137
1. A HEP IT részletei.....	137
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	137
Jövőképünk	138
Az intézkedési területek részletes kifejtése (kitöltése javasolt, opcionális) Hiba! A könyvjelző nem létezik.	
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) Hiba! A könyvjelző nem létezik.	A
3. Megvalósítás.....	142
3.1 A megvalósítás előkészítése	142
3.2 A megvalósítás folyamata	142
3.3 Monitoring és visszacsatolás	145
3.4 Nyilvánosság	146
3.5. Érvényesülés, módosítás	147
4. Elfogadás módja és dátuma	148

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint elkészítve, Várdomb Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait ¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira. Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

A Tolna megyében a Szekszárdi járásban található Várdomb (németül: Wardum) dél-dunántúli kisközség a Mecsek hegység lankás dombokká szelídült keleti vége és a Duna egykori árterülete a Sárköz közötti határvidéken. Jellemzően szalagtelepülés, a mai 56-os számú főút szeli ketté, melyen északi irányban 10 km-re a megyeszékhely, Szekszárd, délre pedig 6 km-re Bátaszék található. Szomszédos községei keleten Sárpilis, nyugaton pedig Alsónána. A falu jelenlegi hossza kb. 2 km, lakóházainak száma hozzávetőlegesen 420 ház.

A főútvonalnak köszönhetően könnyen megközelíthető, az autóbusszjáratok viszonylag sűrűn közlekednek, a lakosok nagy része a közeli megyeszékhelyen dolgozik. A legutóbbi hivatalos statisztikai adatok szerint állandó lakossága 1168 fő, lakónépessége pedig 1128 fő. A település lakónépességének és állandó lakosságának száma az utóbbi években - ha nem is számottevően - csökkenő tendenciát mutat. A település tiszta, rendezett, gondozott, folyamatosan szépül. Az infrastrukturális kiépítettség teljes körű, a település minden utcája szilárd burkolatú.

A településen működik óvoda, 1-8 évfolyamon iskola és nagy előrelépést jelentett a falu életében a 2008 év óta működő bölcsőde, ahová 1 éves kortól veszik fel a gyermekeket.

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

Az egészségügyi ellátásról házi orvos és védőnő gondoskodik, a községben élő idős emberek szociális ellátását, gondozását két fő házi gondozó látja el. 2016. január 1-jétől az addig az iskolai könyvtárhoz tartozó lakossági könyvtár önálló épületben került kialakításra, számos programnak, rendezvénynek ad helyet a kölcsönzés és bizonyos szolgáltatások nyújtása mellett.

Várdomb a nevét feltehetőleg a falu közepén levő dombon, a római korban épült erődítményről (vár a dombon) kapta. Ezt a helyet a római korban Ad Statuas néven említik. Az erődítmény Szekszárd (Alisca) városát védte déli irányból az Eszéket Budapesttel összekötő hadiúton.

A IV. században a népvándorlás hullámai átvonultak ezen a tájon is, a kalandozások után Koppányé, majd a pogánylázadás leverése után a királyoké lett ez a terület. A 150 éves török hódoltság után felégetett falvak, elvadult táj jellemezte az országot. A megfogyatkozott lakosság nagy terheket cipelt. A IV. Károly király által elindított betelepítési hullám Várdombra is hatással volt, ekkor érkeztek a környékre a német-sváb családok. A szájhagyomány generációkon át úgy őrizte, hogy tizenkét Schwarzwald környékéről érkezett család alapította a falut. Feltételezhető, hogy az 1750-es év táján kezdődött a betelepülés és több éven át folyamatosan zajlott. A településszerkezet mai formája, a jellegzetes szalagtelkes egyutcás falukép, feltehetően már a betelepüléskor kialakult.

A mai templomot és a plébániát a Theresianumi Uradalom építette 1787-ben. A templom és a plébánia, majd később az iskola építési költségeit is az uradalom fedezte, Az iskola tannyelve a német volt, csak 1895-től kezdve tanítottak magyarul is.

A település lakói viszonylag egységesnek mondható faluközösségben éltek, ahol szinte magyar szó el sem hangzott, de a későbbiekben – a századfordulót közvetlenül megelőző és az azt követő években is – csupán 3-4 magyar család lakott a községben. Ez az állapot az 1930-40-es évekig fennmaradt. Az iskolában ugyan megtanulták a magyar nyelvet, de

a beszélt nyelv a német volt. Az első világháború Várdombtól is követelt véráldozatot. A 27 hősi halott nevét, a templom mellett felállított emlékmű őrzi.

A harmincas évek elejétől óvoda is működött Várdombon. A község közigazgatása a mindenkori országos rendszernek megfelelő felépítésű volt.

Az igazán nagy változást, megrázkódtatást a második világháború okozta a faluközösségnek. Majdnem minden családban gyászoltak. A templom melletti emlékmű 50 áldozat nevét őrzi. A lakosság egy része 1944-ben a megtorlástól félve elmenekült, nagy részüket viszont (26 családot) 1947-ben és további családokat 1948-ban kitelepítettek. A családok nagy része sok megpróbáltatás után Németországban és Ausztriában talált otthonra. Az elmenekült, kitelepített családok otthonaiba a Felvidékről telepítettek be magyar családokat, akik szintén nem jó szántukból hagyták el otthonaikat. Évek teltek el, míg a település lakosai teljesen elfogadták egymást.

1949-ben épült ki a községben a villanyvezeték rendszer és 1962-ben a vízvezetékrendszer. 1964-ben elkészült a kultúrház, 1977-ben az orvosi rendelő épült fel. 1978-tól sok családi otthon épült Várdombon, a település északi részén négy új utca alakult ki, majd a 90-es évek elejétől a falu déli részén nyílt egy új utca a Hegyalja utca. Az iskola épületei fokozatosan bővültek, korszerűsödtek az évek folyamán. 1990-ben megkezdődött a községben a földgázvezeték-hálózat kiépítése. 1995 áprilisában a várdombi lakások zömében megszólalhattak a telefonok. 1995-re a 80-as, 90-es években épült utcák mindegyikében szilárd útburkolat épült. A Magyarországon 1991-ben bekövetkezett átalakulás után Várdomb visszakapta az önállóságát, önkormányzat alakult. 1995 novemberében választást követően Német Nemzetiségi Kisebbségi Önkormányzat alakult Várdombon, amely azóta is folyamatosan működik. Feladatuknak tekintik a nemzetiségi identitástudat erősítését, az ősök hagyományának ápolását, a nemzetiségi oktatás és tevékenység segítését, a faluban folyó kulturális tevékenység támogatását, az öröklött meglévő építészeti emlékek megőrzését. Az évek folyamán több közösségi szervezet is megalakult, ezen szervezetek jelentős része a mai napig működik és dolgozik a település lakóinak érdekét szem előtt tartva.

A településen már többször megrendezésre került a „Várdombról elszármazottak találkozója”, az egyik alkalommal Várdomb község címerét és zászlaját is felavatták. A várdombi képviselő-testület rendeltben fogadta el a jelképeket, melyek a Tolna Megyei Levéltárban őrzött 1785-ben és 1819-ben keltezett törvényszéki iratokon Várdomb községi pecsétlenyomatként lelhető fel. A címer és a zászló motívumai: tárcsa pajzs bordó cölöppel, ebben aranya színű karózott szőlőtő levelekkel és szőlőfürttel, alatta lebegő aranyszínű kacorkés. A pajzs felett aranyszínű Várdomb felírat, alulról aranyszínű stilizált levélminta.

A település számára fontos a hagyományok ápolása. Több éve megrendezésre kerül a Márton napi, szüreti felvonulás, valamint a német gyökerekre emlékezve, december végén német nyelvű betlehemes énekkel járók a település utcáit a Chriskindspiel angyalkái.

A település környékének páratlanul szép természeti tájait, mint például a Gemenci erdő, a Mórággyi-rög, Sötétvölgy leginkább túrák és kirándulások során ismerheti meg az ide látogató.

(Forrás: Kiss Tamásné: Volt egyszer rég..., www.vardomb.hu, helyi adatok)

Várdomb Község Önkormányzata
7146 Várdomb, Kossuth u. 117.

Várdomb-Alsónána Általános Iskola
7146 Várdomb, Kossuth u. 121.

Várdombi Bölcsőde, Óvoda és Konyha
7146 Várdomb, Kossuth u. 119.

Művelődési ház
7146 Várdomb, Kossuth u. 93.

Tájház (Plébánia, Paplak)
7146 Várdomb, Kossuth u. 125.

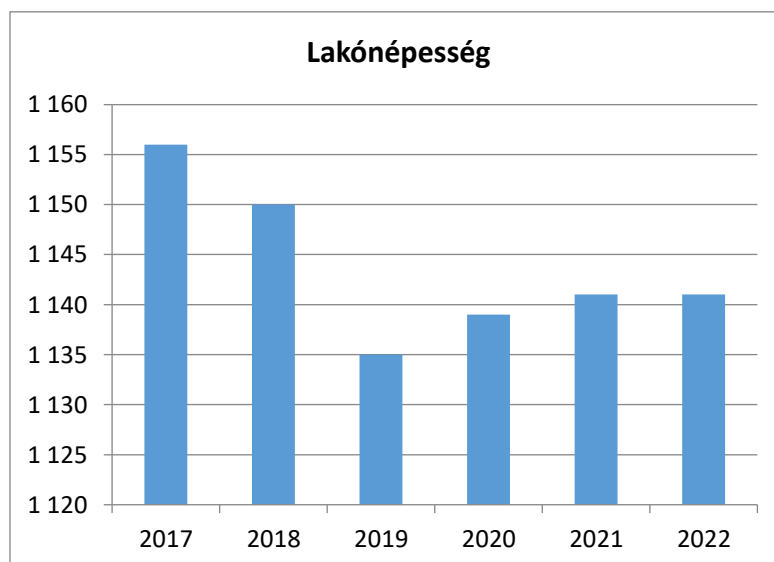

Várdombi lakossági könyvtár
7146 Várdomb, Kossuth u. 127.

A település demográfiai helyzete

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2017	1 156	bázis év
2018	1 150	99,48%
2019	1 135	98,70%
2020	1 139	100,35%
2021	1 141	100,18%
2022	1 141	100,00%

(Forrás: Várdomb Község Önkormányzat Népeség-nyilvántartási adatok)

(Forrás: Várdomb Község Önkormányzat Népeség-nyilvántartási adatok)

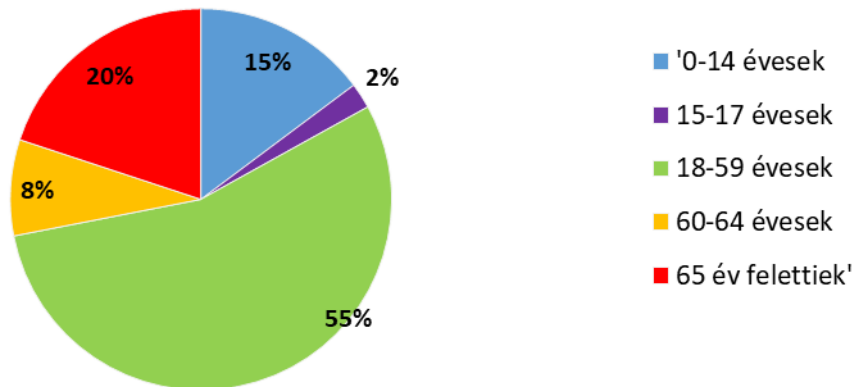
A település lakónépességének száma 2017. december 31-én 1156 fő. 2019-ben látható egy jelentősebb visszaesés, év végére a lakónépesség száma 1135 főre csökkent. Az ezt követő évben némi növekedés tapasztalható, amely a 2021 és 2022-es években nem folytatódott, hanem stagnált az év végi adatok alapján. Összességében megállapítható, hogy az eltelt 5 év alatt a lakónépesség száma 15 fővel csökkent a településen.

Több környező településhez hasonlóan Várdombon is tapasztalható a lakosságszám csökkenése, annak ellenére, hogy közel fekszik a közeli nagyvároshoz Szekszárdhoz, nem zsákfal, és az 56-os fő közlekedési útvonal szeli át.

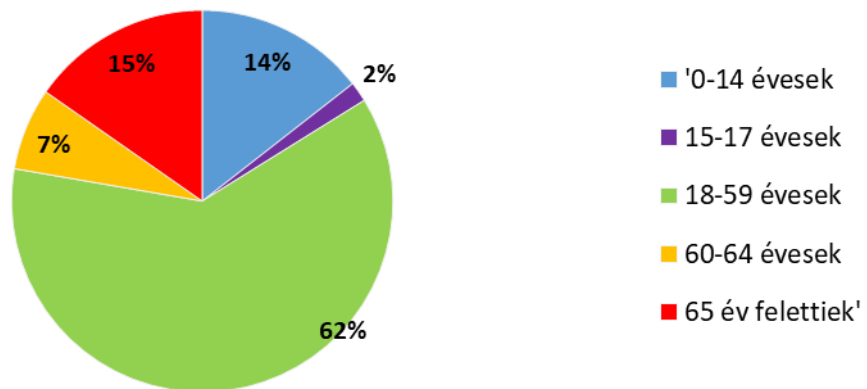
2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2020)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	588	602	1190	49,41%	50,59%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			39	3,28%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	85	89	174	7,14%	7,48%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	10	13	23	0,84%	1,09%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	362	331	693	30,42%	27,82%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	41	49	90	3,45%	4,12%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	90	120	210	7,56%	10,08%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Állandó népesség - nők életkori megoszlása

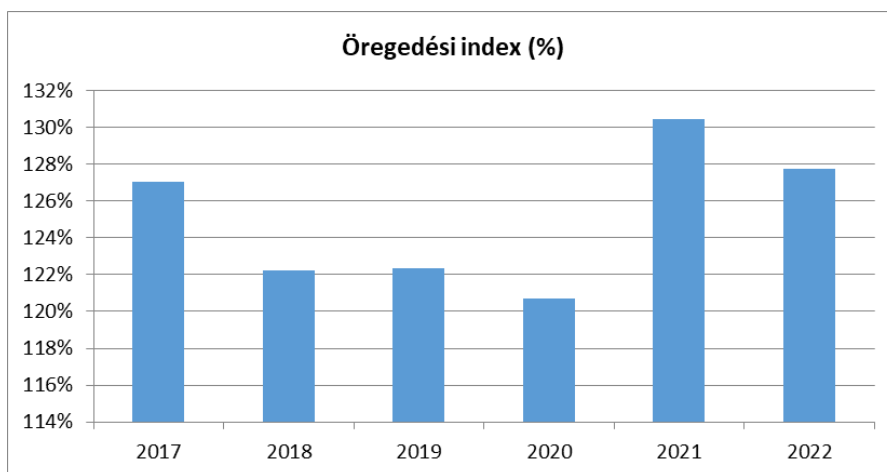
Állandó népesség - férfiak életkori megoszlása

A településen 2020. évben az állandó lakosság száma 1190 fő. A férfiak és a nők száma között nincs jelentős különbség, csupán 1,18 %-kal (14 fő) magasabb a nők aránya a férfiakhoz viszonyítva. Az állandó népességben belül az első két korosztályban (0-14 évesek, 15-17 évesek) a nők aránya kicsit magasabb a férfiaknál, azonban a 18-59 éves korosztály esetében a férfiak aránya jóval magasabb a nőknél, 31 fővel magasabb az aktív korú férfiak száma a női lakosokhoz viszonyítva. A 60-64 éves és a 65 év feletti korosztályban viszont ismételtelen magasabb a nők aránya a férfiakéhoz képest, a 65. év feletti korcsoportban 30 fővel magasabb a női lakosok száma, mint a férfiaké.

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2017	188	148	127,03%
2018	187	153	122,22%
2019	197	161	122,36%
2020	210	174	120,69%
2021	223	171	130,41%
2022	221	173	127,75%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az öregedési index azt jelzi, hogy 100 fő 14 év alattira mennyi 65 éven felüli fő jut. Ez az index megmutatja, hogy Várdomb település népességére mi a jellemző; ha 100 % alatti az index, akkor túlsúlyban vannak a 14 év alattiak, vagyis fiatalos a népességszerkezet, amennyiben az index 100 % felett van, akkor a 65 év felettiak vannak többen és a település elöregedő.

Várdomb település öregedési indexe a vizsgált időszak mindegyik évében 100 % felett volt, tehát ebben az időszakban a fiatalos népességszerkezet egyáltalán nem volt a jellemző. A 2020-as évben volt a legalacsonyabb az öregedési index, 120,69 % volt. A vizsgált időszak két utolsó évében már 127 és 130 % körül mozgott az index, ami remélhetőleg az elkövetkezendő évekre nem fog stagnálni, illetve emelkedni. A település népességének elöregedése következtében egyre inkább növekszik a szociális szolgáltatások iránti igény.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2017	-0,93
2018	4,66
2019	-10,32
2020	11,28
2021	-2,81
2022	2,81
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR	

A belföldi vándorlások egyenlege az adott település vonzerejét mutatja, amennyiben az egyenleg pozitív, akkor az odaköltözés, ha negatív, akkor az elvándorlás jellemző a településre. Természetesen a település vonzerejét több tényező együttes hatása is befolyásolhatja. Várdombon a vizsgált időszakban az egyenleg a 2018, 2020 és 2022-es években volt pozitív előjelű. A 2020-as évben mutatkozott a legnagyobb különbség az állandó jellegű odavándorlások és az elvándorlások száma között, az egyenleg – 11,28 fő volt. Az azt követő két évben a két mutató közötti eltérés mérséklődött, míg 2021. évben inkább az elköltözés volt a jellemző, addig 2022. évre már pozitív volt az elmozdulás. Az állandó népesség csökkenésében szerepet játszik az elvándorlás is, melynek okai között megemlíthető a külföldi munkavállalás, illetve a belső migráció.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbségének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2017	-11,10
2018	-5,59
2019	-4,69
2020	-7,52
2021	1,87
2022	-6,56

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A Magyarországon jellemző népességcsökkenő tendencia Várdomb településre is jellemző, illetve érzékelhető. Településünkön a születések száma a vizsgált időszakban, több évben is elmaradt a halálozások számától, ami ugyancsak a település elöregedését mutatja. A 2021-es évben volt csak magasabb a születések száma az elhalálozások számánál, de csupán 1,87 fővel, ami elenyészőnek mondható.

Sajnos a 2022-es év sem mutat pozitív képet a jövőre vonatkozóan, az élve születések és halálozások különbségének 1000 lakosra vetített száma – 6,56 fő volt.

Értékeink, küldetésünk

Várdomb Község Önkormányzatának egyik küldetése az ember és ember közötti különbségek felszámolása. Az önkormányzat elismeri és magáénak vallja azon alapvető emberi jogokat és normákat, amelyek szerint minden ember egyenlő származástól, fajtól, vallástól, nemtől vagy bármely más külső vagy örökölt tulajdonságtól függetlenül. Tevékenységével mindent megtesz azért, hogy a társadalmi egyenlőtlenségek felszámolásra kerüljenek, különösen a mélyszegénységben élők és romák, gyermekek, nők, idősek és fogyatékkal élőket érintően.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Várdomb település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja: az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét, a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét, a diszkriminációmentességet, szegregációmentességet, a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

1. Jogsabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet 40. § (1) bekezdés 28. pontja értelmében a Kormány társadalmi felzárkózásért felelős tagjaként, a belügyminiszter módszertani útmutatót tesz közzé a HEP elkészítésének részletes szempontjairól. különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi**

Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózási-politika fő irányait.

Új Roma Stratégia(2019-2030)

Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)

„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032))

„A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)

Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)

Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózási politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózási politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió** is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében **a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.**

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Költségvetési rendelet:

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 24. §-a értelmében a jegyző által előkészített a következő évre vonatkozó költségvetési rendelet tervezetét a polgármester február 15. napjáig benyújtja a képviselő-testület felé, melyet a testület rendelet formájában hagy jóvá.

Gazdasági program:

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a alapján a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős. A gazdasági program, fejlesztési terv helyi szinten meghatározza mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek a helyi önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják. A gazdasági program, fejlesztési terv – a vármegyei területfejlesztési elképzelésekkel összhangban – tartalmazza, különösen: az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó fejlesztési elképzeléseket.

Várdomb Község Polgármestere törvényi felhatalmazás alapján 2020. 04. 22-én fogadta el Várdomb Község Önkormányzatának 2020-2024. évekre szóló Gazdasági Programját.

Az elfogadott gazdasági program szerint Várdomb Község Önkormányzatának elsődleges célja, hogy a folyamatosan változó gazdasági környezetben is megőrizze működőképességét, gazdasági stabilitását, ésszerű és takarékos gazdálkodásának eredményét a településen és a külterületeken élők életkörülményének javítására fordítsa.

A program több részre tagolódik, minden részben meghatározva és kiemelve az adott rész lényegét és tervezésben betöltött szerepét.

Jövőképek és hosszútávú stratégiai célkitűzésének alapját a településfejlesztési koncepció adja.

Főbb részei:

1. Általános és gazdasági helyzetkép a településről
2. Az elkövetkező évek gazdasági programja, a végrehajtásra javasolt fejlesztési tervek és a megvalósításhoz szükséges adó és vagyonpolitika, önkormányzati feladatok bemutatása

Az első rész egy helyzetjelentés és az elmúlt időszak gazdasági értékelése. Minden tervezés alapja, annak a helyzetnek az átgondolása, amely adott, ahonnan tovább lehet fejlődni.

A terjedelmesebb gazdasági helyzetelemzést a szükséges információk bemutatásával végezték. Ezek egy része számszerűsíthető, más része nem. Az alapvető folyamatok tendenciáit elemezték, a számszerűsíthető adatok szemléletes bemutatására is törekedtek.

A megállapításokat tartalmilag és direkt módon négy aspektusban is összegezték: erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek.

A második rész a tulajdonképpeni gazdasági program.

Általános szerepe szerint a következő években a költségvetést meghatározó alapidokumentumként funkcionál: alapját képezi az adott év költségvetési, tervezési sarokszámainak, illetve azok kialakítása a programban meghatározott fejlesztési célok prioritásainak figyelembevételével történik.

Terjedelmesebb része az operatív terv: konkrét feladatok kerültek meghatározásra, részletesen kifejtve, érintve a megvalósításhoz szükséges finanszírozási forrást is.

Rögzítésre került a megvalósítás mechanizmusa: az Önkormányzat adó- és vagyongazdálkodási politikája, a fejlesztési célok megvalósításához szükséges feladatok.

Forrás: <https://vardomb.hu/images/Files/Ulesek/2020-04-22-Jegyzokonyv-1M.pdf>

Helyi nyomtatott példány Várdomb Község Önkormányzata Gazdasági Program 2020-2024

Településfejlesztési koncepció:

A koncepció hosszú távra rendszerbe foglalja az önkormányzat településfejlesztési szándékait, ennek keretében a területi adottságok és összefüggések figyelembevételével meghatározza a település jövőképét, javaslatot tesz a helyi környezet, társadalom,

gazdaság és az infrastruktúra fejlesztésére, a műszaki, az intézményi, valamint a táji, természeti és ökológiai adottságok fenntartható hasznosítására.

Várdomb község jóváhagyott településfejlesztési koncepciójának anyaga elérhető a <https://www.vardomb.hu/index.php/266-vardomb-koezseg-jovahagyott-telepuelesfejlesztési-koncepcio-anyaga> oldalon.

Településrendezési terv:

Meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területrészek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését. Várdomb község település rendezési terve elérhető:

<https://www.vardomb.hu/index.php/2-uncategorised/355-telepueles-rendezesi-terv>

Várdomb Község Önkormányzata a korábbi években több pályázati támogatást is nyert:

Várdomb Község Önkormányzata a Miniszterelnökség és a Magyar Államkincstár 2020. június 30-án kelt Támogatói Okirat alapján a Magyar Falu Program keretében meghirdetett, **Orvosi eszköz** című pályázati kiírás keretében **2.862.910 Ft** támogatásban részesült.

A támogatás keretében orvosi eszközök (vérnyomásmérő, otoszkóp, pupillalámpa, taposó szívó készülék, mandzsetta betét újszülött, csecsemő, gyermek, orvosi szék, doppler BabyDoppy magzati, vérnyomásmérő, látásélesség-vizsgáló) és informatikai eszközök kerültek (szünetmentes tápegység, monitor, számítógép, operációs rendszer, nyomtató, notebook) beszerzésre.

Várdomb Község Önkormányzata a Miniszterelnökség és a Magyar Államkincstár 2019. december 13-án kelt Támogatói Okirat alapján a Magyar Falu Program keretében meghirdetett, **Temető fejlesztése** című pályázati kiírás keretében **5.342.140,- Ft** támogatásban részesült.

A támogatás keretében a ravatalozón lévő hullámpalát lecserélték új tetőfóliát, új ellenlécezőst, tetőlécezőst, Lindab lemez tetőfedést és lemezszegélyeket építettek be. Ezen kívül a meglévő csapadékvíz gyűjtő és elvezető csatornákat újra cserélték, új ereszdeszkázást építettek be. A ravatalozó északkeleti homlokzata mentén a meglévő kavicsbeton járdát felbontották és helyére beton térkő járdát készítettek.

A pályázat keretében beszerzésre került egy kegyeleti hűtő is.

A Magyar Falu Program keretében meghirdetett **„Önkormányzati temetők infrastrukturális fejlesztése-2021”** című pályázat keretében az önkormányzat **4.997.335,- forint** támogatásban részesült, melynek keretében 3 darab urnafal talapzatának kiépítése, 2 darab meglévő urnafal felújítása, 3 darab 24 férőhelyes urnafal kialakítása és 3 darab meglévő kút felújítása történt meg.

Várdomb Község Önkormányzata a Miniszterelnökség és a Magyar Államkincstár 2019. november 11-én kelt Támogatói Okirat alapján a Magyar Falu Program keretében meghirdetett, **Óvoda udvar** című pályázati kiírás keretében **2.114.550, - Ft** támogatásban részesült.

A támogatás keretében új játékok kerültek beszerzésre az óvoda udvarára. (mókuskerék, láncos egyensúlyozó, kéttornyú vár, óvodai asztal-pad garnitúra)

Várdomb Község Önkormányzata a 2020. évi Magyar Falu Programban sikeresen pályázott az **„Óvodai játszóudvar és közterületi játszótér fejlesztése – 2020”** című kiírásra, melynek keretében Várdomb Község Önkormányzata **3.564.150, - Ft** támogatásban részesült.

A támogatás keretében új játszótéri eszközök kerültek telepítésre, valamint a régebbi eszközök felújításra kerültek a Hegyalja utca végén, a 390/5. hrsz-ú ingatlanon.

A kialakított játszótéren elhelyezésre került egy 4 személyes 2 rugós kutya, egy csúszdás egytornyú vár, egy lengőhinta, egy négyszemélyes rugós lóhere, egy négyszög mászóka, egy félköríves mászóka, és egy öntöttvas ülő pad, melyek alá ütéscsillapító homok került a gyermekek egészségének megóvása érdekében.

Felújításra került egy homokozó, egy mérleghinta, kettő darab szemetes, valamint a játszótéri padok.

Várdomb Község Önkormányzata a Miniszterelnökség és a Magyar Államkincstár 2021. szeptember 09-én kelt Támogatói Okirat alapján a Magyar Falu Program keretében meghirdetett, **„Felelős állattartás elősegítése”** című pályázati kiírás keretében **1.426.547, - Ft** támogatásban részesült. A támogatás keretében kutyák, macskák veszettség elleni védőoltása, transzponderrel történő jelölése, ivartalanítása történt meg.

A pályázati kiírás a felelős állattartás népszerűsítését, a nem kívánt állatszaporulat megállításának elősegítését célozta meg.

Várdomb Község Önkormányzata sikeresen pályázott a **„Tanya-és falugondnoki buszok beszerzése”** című kiírásra, melynek keretében **14.879.694, - Ft** támogatásban részesült. Az összegből egy 9 személyes Volkswagen T6.1 Kombi HT 2.0 TDI került beszerzésre. A busszal a tanyagondnoki szolgáltatást biztosítja az önkormányzat.

Várdomb Község Önkormányzata a Magyar Falu Program keretében meghirdetett, **„Közösségszervezéshez kapcsolódó eszközbeszerzés és közösségszervező bértámogatása”** című pályázati kiírás keretében **2.000.000, - Ft** támogatásban részesült. A támogatás keretében egy darab új Professional típusú fehér, tűzálló rendezvénysátor került beszerzésre.

Várdomb Község Önkormányzata a Miniszterelnökség és a Magyar Államkincstár 2022. április 20-án kelt Támogatói Okirata alapján a Magyar Falu Program keretében meghirdetett, **„Önkormányzati járdaépítés/felújítás”** című pályázati kiírás keretében

9.867.880, - Ft támogatásban részesült. A támogatás keretében szilárd burkolatú járda felújítására kerül sor a Kossuth u. 31. és 55. közötti szakaszon.

Az Emberi Erőforrások Minisztériumának megbízásából az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő támogatási igények bejelentését tette lehetővé a **kulturális ágazatot érintő bérfelzárkózásról** szóló 682/2021. (XII.6.) Korm.rendelet (a továbbiakban jogszabály) végrehajtása érdekében.

A támogatás célja: a kulturális ágazatban közfeladatot ellátók számára 20%-os béremelés megvalósítása a jogszabályban meghatározottak szerint.

A jogszabályban meghatározott intézmény / szervezet támogatásra jogosult foglalkoztatottjai után, közalkalmazottanként 12 hónapra, az igénybejelentő adatszolgáltatása alapján, a bruttó munkabérről/illetményre számított húsz százaléknak és járulékának megfelelő összegű, vissza nem térítendő támogatás volt igényelhető. A kapott támogatás **635.693, -forint** volt, mely összeget a könyvtáros munkabérére fordított az önkormányzat.

A Nemzeti Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. és Várdomb Község Önkormányzata között létrejött támogatói okirat alapján a település **1.000.000, -forint** összegű támogatásban részesült, melynek egy részét **rendezvény megvalósítására** fordított az önkormányzat, másrészt pedig **100 darab széket vásárolt a kultúrházba.**

Az Agrárminisztérium 2019-ben írt ki pályázatot **zártkerti ingatlanok mezőgazdasági hasznosítását segítő, infrastrukturális háttérrel biztosító fejlesztések támogatására.** A pályázat keretében a Várdomb községtől Bátaszék-Lajvér irányába húzódó 702. hrsz külterületi földút egy 700 méteres szakaszának mechanikai stabilizációja, felújítása valósult meg. Megvalósult még ezenkívül a Várdomb 1313. hrsz-ú zártkerti ingatlan területrendezése, bozót irtása, talajelőkészítése, gyümölcsfákkal (25 darab meggyfa) történő beültetése. A támogatási összeg **9.942.348, - forint** volt.

A Magyar Falu Program keretében 2022-ben meghirdetett **„Kommunális eszköz beszerzése – 2022”** című pályázat keretében az önkormányzat **14.999.997, -forint** támogatásban részesült, melynek keretében beszerzésre került egy traktor, pótkocsi, padkasza, ágdaráló. A projekt lehetőséget biztosított az önkormányzat számára olyan új eszközök, gépek, munkagépek beszerzésére, amelyek hozzájárulnak a belterületi közterületek megfelelő karbantartásához, járdák, járda melletti zöldterületek gondozásához, településtisztasági szolgáltatásokhoz.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Várdomb település a Dél-dunántúli régióban, Tolna megyében, a Szekszárdi járásban található.

A Dél-dunántúli régió központja Pécs. Három megye tartozik ide, Baranya, Somogy és Tolna megye. Lakónépessége: 864.299 fő (2021) Területe 14 169 km²-es kiterjedésével hazánk legnagyobb területű régiója és egyben az ország legritkábban lakott térsége. A

Dél-Dunántúli régió a hét magyarországi statisztikai régió egyike, az ország délnyugati részében helyezkedik el.

Közlekedés-földrajzi szempontból több irányba is perifériális elhelyezkedésű a régió (lásd Duna és Dráva elválasztó szerepe). A régió központja Pécs, társközpontjai Kaposvár és Szekszárd. Ezekben a városokban futnak össze a térség gazdasági-kulturális életének szálai. Földrajzi helyzeténél fogva a Dél-dunántúli régió Magyarország déli kapuja. Az Adria felé lehetősége van bekapcsolódni a déli, dél-nyugati országok együttműködésébe, azonban gazdasági fejlettségét tekintve messze elmarad a másik két dunántúli régióhoz képest. A régió legfejlettebb térségei: Kaposvár, Pécs, Szekszárd és Siófok környéke. Az egykoron nagy gazdasági erőforrást jelentő bányászatot (feketeszen, uránérc) napjainkra beszüntették. A régióban található Magyarország egyetlen atomerőműve, Pakson, amely az országos villamos-energiatermelés jelentős hányadát (mintegy 40%-át) adja.

A régió központja Pécs, gazdasági, szolgáltatási, kulturális, és oktatási központ is egyben, regionális szinten azonban csak néhány helyen indult meg a helyi adottságokra építő fejlődés. Ilyen a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet és Harkány-Siklós-Villány térsége egyaránt, ahol a turizmus lépett elő a gazdaság motorjává. A régió nagy része Magyarország aprófalvas térségei közé tartozik (pl.: Ormányság, Belső-Somogy). A térség agrár-ökológiai potenciálja kiváló, a régió vezető szerepet tölt be számos kultúrnövény termesztésében. A régióban található 5 borvidék (Balatonboglári (Dél-Baltoni), Tolnai, Szekszárdi, Mecsekaljai, Villány-Siklói) mindegyikében hangsúlyosan jelenik meg a minőségi bortermelés. A terület erdősültsége magasabb az országos átlagnál, az erdők vadvilága gazdag. A turizmus, bár sajnos erősen szezonális, kiemelkedő szerepet játszik a régió gazdaságában, elsősorban a vízi, a gyógy- és borturizmusra, valamint a kulturális turizmusra alapozva. Területileg a turizmus elsősorban a Balaton mentén és Baranya vármegye legnagyobb részén koncentrálódik.

A régió településszerkezete kedvezőtlen, arra egyrészt a városhálózat fejletlensége, másrészt az aprófalvak- és kistelepülések nagy aránya jellemző. A régió 655 településének több mint a fele (346) aprófalva, amelyekben a lakosság 10%-a él. Az aprófalvas településszerkezetet rendszerint kedvezőtlen gazdaságföldrajzi környezet veszi körül. A kimondottan aprófalvas Baranya vármegyében a községek közel 70%-a 500 lakos alatti aprófalva (ez az érték Tolna vármegyében 28%, Somogyban pedig 44%.) A régió városai között is inkább a kisvárosok dominálnak, jellemző a középvárosok hiánya. Kaposvár, Pécs és Szekszárd valós térségi központi funkciókat betöltő települések, amelyek mindegyikében megindult az agglomerálódás és a szuburbanizációs folyamat.

Forrás: <http://www.terport.hu/regiok/magyarorszag-regioi/del-dunantuli-regio.html>

A Szekszárd és Térsége Önkormányzati Társulás 2016. január 31. napjával jogutód nélkül megszűnt.

A tagönkormányzatok a társulásban szerzett tapasztalataik alapján úgy ítélték meg, hogy az önkormányzatok közötti együttműködésre továbbra is szükség van és ennek érdekében - Tolna Város Önkormányzatával kiegészülve – megállapodást kötöttek egymással, és **konzultációs fórumot** hoztak létre.

A Polgármesteri Konzultációs Fórum lehetőséget biztosít az önkormányzatoknak arra, hogy megosszák egymással tapasztalataikat, észrevételeiket, a fejlesztési tervekkel kapcsolatos elképzeléseiket, véleményeiket, ily módon elősegítve a térség fejlődését.

Az önkormányzatok vezetőinek rendszeres tájékoztatása a településeket érintő gazdasági, kulturális, turisztikai tevékenységekről, rendezvényekről a települések közötti kapcsolatot erősíti, továbbá lehetőséget ad közös tervek, ötletek megvitatására, megvalósítására is.

A Polgármesteri Konzultációs Fórum fontos színtere különösen a településfejlesztés, a turizmusfejlesztés, idegenforgalom, térségi közművelődési tevékenységek koordinálásának, a térségi identitás erősítésének, a kulturális örökség megőrzésének, család-, gyermek- és ifjúságvédelem, ifjúsági feladatok térségi szintű koordinálásának, szervezésének, továbbá a térségi foglalkoztatás-politikai célok összehangolásának.

Várdomb Község Önkormányzata egyes önkormányzat által ellátandó feladatot társulásban lát el.

A **Szekszárd és Környéke Alapellátási és Szakosított Ellátási Társulás** keretében lát el egyes gyermekjóléti feladatokat és a családsegítési szolgáltatást, a társulás közös fenntartású intézménye a Humánszolgáltató Központ által.

A házi segítségnyújtást, a **Bátaszék és Környéke Önkormányzatainak Egészségügyi, Szociális és Gyermekjóléti Intézmény-fenntartó Társulása** fenntartásában lévő Gondozási Központ Bátaszék útján biztosítja az önkormányzat.

Az önkormányzati, hivatali feladatok ellátását 4 település – Ócsény, Sióagárd, Várdomb, Pörboly - társulásával az **Ócsényi Közös Önkormányzati Hivatal** végzi.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Várdomb település helyi esélyegyenlőségi programja a Belügyminisztérium által kiadott Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához, valamint a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján készült.

A helyzetelemzés elkészítéséhez a KSH és a TeIR adatbázis, valamint a népszámlálási adatok szolgálták alapul. Emellett Várdomb Község Önkormányzata által szolgáltatott adatok, személyes látogatások alkalmával gyűjtött anyagok és az elektronikus média Várdombbal foglalkozó oldalai is hasznos információkkal szolgáltak.

Várdomb 1168 fő állandó lakosságú, 1128 fő lakónépességű település (2023. december 31-i statisztikai adatok), ezért az esélyegyenlőségi szempontból érintett társadalmi csoportok helyzete viszonylag jól követhető.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A 21. század egyik globális problémája a szegénység, amelyet a növekvő egyenlőtlenségek okoznak, s amelynek egy része átmeneti jellegű, a gazdasági recesszió következtében jön létre. A növekvő egyenlőtlenségnek strukturális okai is vannak, ilyenek például a jövedelem- és vagyoneeloszlás, egyes társadalmi rétegek és csoportok társadalmi és gazdasági alávetettsége. Az átmeneti jellegű szegénység az okok változásával magától képes megszűnni, míg a strukturális okokra visszavezethető szegénység kezelésére, megoldására beavatkozásokra, különböző programokra van szükség.

A szegénység kialakulásának okait keresve első helyen a világban a munkalehetőségek hiánya, a teljes vagy részleges munkanélküliség áll. A második oka a képzetlenség és a funkcionális analfabetizmus. Ez a két ok összefügg egymással, hisz sok esetben a képzetlenség miatt nincs munkahelyük az embereknek.

A szegénység olyan társadalmi jelenség, amelyet minden ember megtapasztalhat a környezetében. A „szegény” jelző vonatkozhat anyagi és nem anyagi helyzetre egyaránt. Meghatározása a különböző korokban és helyeken eltér egymástól, nem mutat állandóságot, nincs mindenki által elfogadott definíciója.

A szegénység meghatározása történhet objektív és szubjektív módon. Az objektív meghatározás esetén nem veszik figyelembe az egyének, a családok saját magukról alkotott képét, véleményét, hanem számszerűsítik a szegénység mutatóit.

Az **abszolút szegénység** meghatározása az alapján történik, hogy az egyének jövedelme lehetővé teszi-e a létminimumban elismert javak megszerzését.

A **relatív szegénységi küszöb** meghatározásánál az adott ország népességének jövedelemeloszlását vizsgálják. A szegénységet egyenlőtlenségi kérdésként értelmezik, és a jövedelem eloszlását használják a szegénység meghatározására.

Újabb meghatározása a szegénységnek a depriváció számítása, amely a társadalmilag elfogadott javakból és szolgáltatásokból indul ki. Ennek az előnye, hogy nem szűkíti a szegénységet csupán a jövedelemre. A **deprivált jelentése: a valamtól való megfosztottság**, vagyis az egyén, a család olyan javakat nélkülöz, amely a társadalom nagy többségének a rendelkezésére áll, vagy aminek elérése mindenki számára kívánatos lenne.

A **szubjektív szegénység** meghatározása a vizsgált háztartás jövedelmi helyzetének saját maga általi értékelését jelenti. Mi tesz szegénnyé valakit? A munkajövedelem hiánya, a munkanélküliség, az alacsony, a rendszertelen jövedelem, az alacsony iskolai végzettség, a regionális egyenlőtlenségek, az etnikai hovatartozás.

A szegénység nem más, mint megfosztani valamitől az embert, a családot, vagyis depriváció. A megfosztottság az élet minden területén jelentkezik, a szegénységben élő emberek életéből hiányzik a gazdasági, a kulturális és a társadalmi tőke is. A szegénységnek vannak kockázati tényezői, amelyek megléte hozzájárul a szegénység kialakulásához. Ezek a tényezők a következők: életkor, gyerekek száma a családban,

képzetlenség, alacsony iskolai végzettség, roma népességhez tartozás, fogyatékoság, kistelepülésen élés. Vannak, akiknél e tényezők közül több is jelen van.

A szegénység fogalmát napjainkban egyre inkább felváltja a társadalmi kirekesztés, **kirekesztődés** fogalma. Ez a meghatározás jóval szélesebb jellemzőket takar, mint a szegénység meghatározása. A jövedelem- és munkanélküliség mellett jelenti a lakhatástól, az oktatástól, az egészségügyi és szociális ellátórendszerrel, a kommunikációtól, a közlekedéstől, a társadalmi segítségnyújtástól való megfosztottságot is. Sőt, kirekesztett az az ember is, aki nem fér hozzá az életét befolyásoló és meghatározó információkhoz, például a lakóhelyén született döntésekhez, a döntés-előkészítés véleményezéséhez.

A rendszerváltás előtt egészen 1981-ig nem beszéltek szegénységről Magyarországon. Azóta fókuszba kerültek a társadalmi egyenlőtlenségek, melyek meghatározzák az emberek életét, lehetőségeit, és befolyással vannak a jövőjükre is. Nő a távolság szegények és nem szegények között. Az, hogy e távolság erősödik, netán stagnál, esetleg csökken, sok mindentől függ. Ahhoz, hogy manapság a munkaerőpiacon valaki versenyképes maradjon, hogy el tudjon igazodni a világban, elengedhetetlenül szükségesek különböző képességek, kompetenciák. Ha valaki nem megfelelő oktatásban részesül, vagy korán kiesik az oktatási rendszerből, vagy olyan családba született, ahol nincs lehetősége és esélye ezeket az ismereteket, tudásokat és képességeket megszerezni, élete végéig hátrányokkal küzd. Az egyének között négyféle szegénység rajzolódik ki:

1. **Hagyományos szegénység:** ez már a szocializmus idején jelen volt. A szakképzetlen réteg, a mezőgazdasági fizikai munkások és a falun élők egyes csoportjai tartoztak ide.
2. **Az újszegénység:** a rendszerváltást követően a munkanélküliség következtében elszegényedettek.
3. **Demográfiai szegénység:** a rendszerváltást követően az idős lakosságot jelentette, mára már a gyerekek nagy része tartozik ebbe a kategóriába.
4. **Etnikai szegénység:** a roma lakosság körében az átlagosnál nagyobb az aránya a szegényeknek.

A szegénység megjelenésében területi egyenlőtlenségeket is megfigyelhetünk – településtípus szerint, településen belül és az országon belül is nagy különbségeket tapasztalhatunk. A közlekedéstől, a munkahelyektől, a szolgáltatásoktól (ahol az oktatási, szociális, egészségügyi és egyéb ellátások csak a hét különböző napjain, vagy a szomszédos településeken érhetőek el) elzárt falvak, a településeken belül kialakult szegregátumok, illetve Magyarországon belül Észak-Magyarország, Észak-Alföld, Dél-Alföld és Dél-Dunántúl régióiba koncentrálódik a szegénység

A **mélyszegénység** új keletű fogalom, a 20. század második felében jelent meg. Azt a jelenséget értjük alatta, amikor valaki hosszú időn keresztül a relatív szegénységi küszöb alatt él, és nem látszik annak lehetősége, hogy helyzetéből önerővel, külső beavatkozás, segítség nélkül ki tudna törni. A mélyszegénység esetén a kockázati tényezők összeadódnak: az alacsony iskolai végzettség következtében kiszorulás a munkaerőpiacról, a munkalehetőségek hiánya, az elzárt falvakból nehéz eljutni az esetleges munkalehetőségekhez, a szolgáltatások (oktatás, szociális, egészségügy) csak részlegesen

érhetőek el, és mindehhez még társulnak lakhatási problémák is. A mélyszegények körében felülreprezentált a romák aránya, de a többségük nem roma. A mélyszegénységet a TÁMOP-5.1.3 konstrukció a következőképpen határozza meg: „A mélyszegénység többdimenziós jelenség, amely megmutatkozik többek között a nagyon alacsony képzettségben és foglalkoztatottságban, az ebből következő súlyos megélhetési zavarokban, kihat az elemi lakhatási, táplálkozási körülményekre, az érintettek egészségi állapotára, stigmatizál és kirekesztéshez vezet. Mindezek együtt szükségszerűen előidézik a szegénység és kirekesztődés újratermelődését, generációk közötti átörökítését.” Látható, hogy a mélyszegénység kialakulásához összetett folyamatok és hiányok vezetnek. Ezért a kezelésére, enyhítésére, megoldására sem lehet egyetlen szakmát, intézményt megjelölni. Interszektorális együttműködésekre épülő programokra – amelyben jelen van az oktatás, a szociális szakma, az egészségügy, a közösségi művelődés, a közösségfejlesztés, a vidékfejlesztés – és gazdaságfejlesztésre van szükség.

A KSH elemzése szerint a szegénység leginkább azokat a társadalmi csoportokat veszélyezteti, akiknek a munkaerőpiaci helyzete az átlagosnál kedvezőtlenebb. A pandémia következményeként 2020-ban emelkedett a munkanélküliség, ami maga után vont, hogy 45 ezer fővel nőtt a szegénység vagy kirekesztődés kockázata által érintett munkanélküliek száma, arányuk közel 61%-ot tett ki. Az alapfokú végzettségűek körében szintén jóval átlag fölötti volt a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya, körükben 38,9%-ot érintett a szegénység 2020-ban. Ezzel szemben a felsőfokú végzettségűek között ez az arány 5,0% volt. A szegénység vagy kirekesztődés kockázata által érintett nyugdíjasok száma nem változott, arányuk 0,3 százalékponttal csökkent.

A korcsoportos bontásokat tekintve a járvány a gyermekek szegénységi kockázatát növelte a legnagyobb mértékben, a szegénység által érintett 18 év alattiak aránya 2,5 százalékponttal nőtt 2019-hez képest. A 18–64 évesek és az idősek érintettsége lényegében nem változott, a nyugdíjasoké kismértékben csökkent.

2020-ban nőtt a regionális különbség a legfejlettebb és a legelmaradottabb régiók között. Közép-Dunántúlon és Nyugat-Dunántúlon csökkent a szegénység vagy kirekesztődés kockázata által érintett népesség aránya. Előbbiben 3,1 százalékpontos mérséklődés mellett a népesség 10,1%-át, utóbbiban 5,4 százalékpontos csökkenés mellett a népesség 12,4%-át érintette a szegénység vagy kirekesztődés. Budapesten 2,4 százalékponttal, a népesség 13,6%-ára növekedett a szegénység által érintettek aránya. A lakosság legalább egynegyede volt érintett ebben Dél-Dunántúlon (24,9%), Észak-Alföldön (25,0%), valamint Észak-Magyarországon (28,1%). Ezek a régiók valamennyi szegénységi dimenziót tekintve jóval átlag fölötti arányt mutattak 2020-ban. A jövedelmi szegénység 17 és 18% között szóródott, a súlyos anyagi depriváció Észak-Magyarországon volt kiemelkedően magas, 18,1%, a munkaszegénység pedig Dél-Dunántúlon volt a legnagyobb, ahol a népesség 11,0%-a élt nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban. A legkedvezőbb helyzetű Közép-Dunántúlon a lakosság 5,5%-a élt jövedelmi szegénységben, 4,9%-a volt súlyosan deprivált, és 2,2%-a munkaszegény.

Forrás:

https://cselekvokozossegek.hu/wpcontent/uploads/Eselyegyenloseg_01_04v_web_boritoval.pdf

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2020/index.html>

Várdomb nem tekinthető hátrányos helyzetű településnek a mélyszegénység, szegénység vonatkozásban, de ez nem jelenti azt, hogy nincs jelen a településen. Pontos adat nincs arra vonatkozóan, hogy hány fő tartozhat ebbe a célcsoportba.

A nehezebb anyagi körülmények között élők általában a sokgyermekes családok, egyedülálló, tartósan beteg emberek, egyedül élő idős emberek körében fordulnak elő. Ezekre az emberekre jellemző az alacsony foglalkoztatottság, az alacsony öregségi, rokkantsági nyugdíj, és az ellátások hiánya. Előfordul a tartósan beteg ember körében, hogy egészségi állapotuk miatt nem, vagy csak nagyon alacsony összegű ellátásra jogosultak és a munkaerőpiacon nem találnak számukra megfelelő munkát.

Várdombon a 2022. évi népszámlálás során a népesség 0,4 %-a vallotta magát romának.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A KSH 2020-as elemzése szerint a háztartások jövedelmének három fő összetevője a munkavégzésből származó, a társadalmi és az egyéb jövedelem.

2020-ban az előző évek dinamikájától elmaradva, de tovább nőtt a háztartások jövedelme. Az egy főre jutó éves bruttó jövedelem 2 millió 190 ezer forint volt, 8,8%-kal magasabb, mint az előző évben. A nettó jövedelem – 9,2%-os növekedés mellett – 1 millió 765 ezer forintot tett ki. A reáljövedelem 5,8%-kal nőtt.

2020-ban folytatódott a jövedelemszerkezet javulása, tovább nőtt a munkavégzésből származó jövedelem aránya, ami 2010-ben az összjövedelem 65,3, 2019-ben 74,3%-át, 2020-ban 74,6%-át tette ki. Emellett a társadalmi jövedelmek részaránya fokozatosan csökkent, a 2010-es 32,5%-ról 2020-ra 23,4%-ra. Az egyéb jövedelmek hányada az előző évhez hasonlóan 2,0% volt.

A háztartások egy főre jutó bruttó jövedelme a referenciaszemély életkorának emelkedésével nő. Az egy főre jutó bruttó jövedelem az 55–64 éves referenciaszeméllyel rendelkező háztartásokban volt a legmagasabb, egy főre vetítve éves szinten 2 millió 436 ezer forint, 7,6%-kal magasabb, mint a 2019. évi. Azokban a háztartásokban, ahol ez a személy felsőfokú végzettségű volt, a fejenkénti bruttó jövedelem (3 millió 53 ezer forint) 39,4%-kal haladta meg az átlagot. Ugyanakkor az alacsony végzettségűek háztartásában az egy főre jutó bruttó jövedelem az országosnak mindössze 54,9%-a volt, 1 millió 202 ezer forintot tett ki. Egy főre vetítve – 8,9%-os emelkedés mellett – 2 millió 341 ezer forint volt az aktív háztartások éves bruttó jövedelme 2020-ban. A nyugdíjas háztartásokban ennek összege 1 millió 790 ezer forintot ért el, 18,3%-kal elmaradt az országos átlagtól.

A háztartások jövedelmi helyzete regionálisan jelentősen eltér. A fővárosi háztartások jövedelmi helyzete a legkedvezőbb, emellett az átlagot csak Pest, illetve Nyugat- és Közép-Dunántúl régió jövedelme múlta felül. Budapesten az egy főre jutó éves átlagos

bruttó jövedelem 2 millió 878 ezer forint volt, az országos átlag 1,3-szorosa. Észak-Magyarországon ez az összeg 1 millió 826 ezer forintot tett ki, 16,6%-kal elmaradt az országos átlagtól.

A háztartások jövedelmének a szerkezete Nyugat-Dunántúlon és Pest régióban volt a legkedvezőbb, ahol a munkajövedelem aránya az összjövedelmen belül sorrendben 78,9 és 78,2%-ot tett ki. Észak-Magyarországon volt a legkedvezőtlenebb a helyzet, itt a munkajövedelem 68,3%-ot képviselt, míg a társadalmi jövedelem 28,4%-ot, 5 százalékponttal magasabbat, mint országosan. 2020-ban csökkent Észak-Alföld és Dél-Dunántúl háztartásainak jövedelmi elmaradása az országos átlaghoz képest. 2019-ben sorrendben 17,6 és 15,6%-kal volt kevesebb az egy főre jutó bruttó jövedelem az átlagnál, míg 2020-ban 14,9 és 14,4%-kal.

A háztartások fogyasztási színvonalát elsősorban a gazdaság teljesítőképessége, a foglalkoztatási helyzet, valamint az árak színvonalának alakulása befolyásolja. A lakossági fogyasztási kiadások 2013 óta tartó bővülő trendjét sok fogyasztási szegmensben visszavetette a 2020-ban kirobbant világjárvány. A pandémia kezelésére hozott korlátozó intézkedések a háztartásokat életmódbeli változásokra kényszerítették, amik hatással voltak kiadásaik nagyságára, és átformálták annak szerkezetét is. 2020-ban az egy főre jutó összes személyes célú kiadás éves szinten 1 millió 369 ezer forint volt, folyó áron 2,8%-kal nőtt, de a 3,3%-os átlagos áremelkedést figyelembe véve reálértéken 0,5%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest.

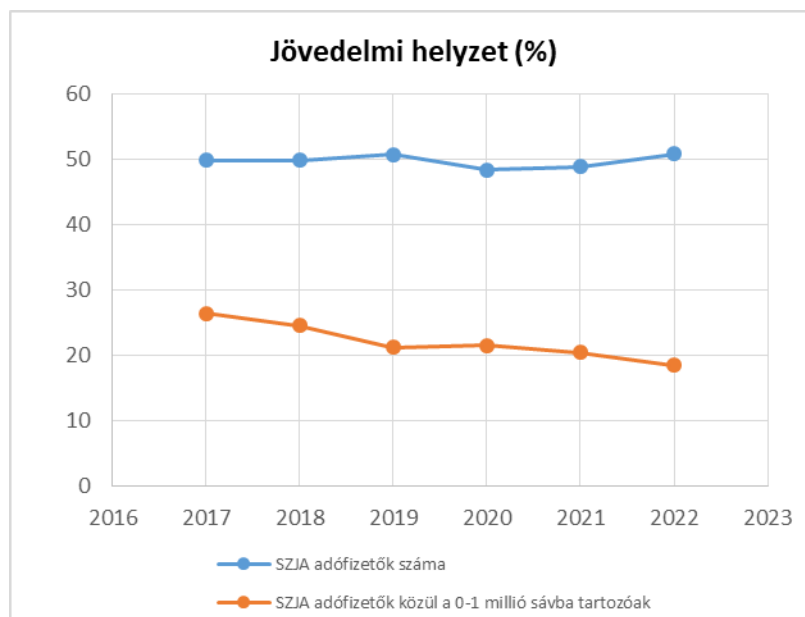
2020-ban a fogyasztás összességében bővült, de a pandémia az egyes kiadási csoportok alakulására eltérően hatott. Míg a kiadások közel negyedét adó élelmiszerek és alkoholmentes italok fogyasztása folyó áron 9,9, a lakberendezési és háztartásviteli kiadások pedig 10,4%-kal emelkedtek, addig az utazások szigorítása, az időleges bezárások, illetve a korlátozott nyitvatartás következtében a vendéglátás és szálláshelyszolgáltatásra kiadott összegek 17,6%-kal visszaestek. Jelentős volt a csökkenés a kultúra, szórakozás (-8,9%), a ruházkodás (-7,2%), továbbá a közlekedés (-6,9%) vonatkozásában is. A járványhelyzet sajátos körülményei, a kijárási korlátozás, az online oktatás és a home office elterjedése ugyanakkor számos fogyasztási csoportra pozitívan hatott. Számítógépekre, szoftverekre 23,9%-kal többet fordított a lakosság, mint az előző évben, valamint a mosó- és tisztítószerre (13,5%), illetve a vitaminokra, gyógykészítményekre (21,0%) jutó kiadások is emelkedtek.

Forrás:

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2020/index.html>

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2017	49,83	26,48
2018	49,92	24,58
2019	50,77	21,31
2020	48,40	21,53
2021	48,91	20,48
2022	50,81	18,53

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázat alapján látható, hogy az állandó népesség kicsivel több mint fele fizet személyi jövedelemadót, amely közel azonos a vizsgált időszak minden évében. Az SZJA-t fizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók aránya a 2017-ről 2022-re 7,95 %-kal csökkent, ami kedvező tendenciát jelent, hiszen az SZJA-t fizetők körében kevesebb lett az alacsonyabb éves jövedelemmel rendelkezők aránya. Míg 2017-ben az SZJA-t fizetők több mint fele esett a 0-1 millió forintos sávba, addig 2022-re már csak 18.53 % volt ez az arány.

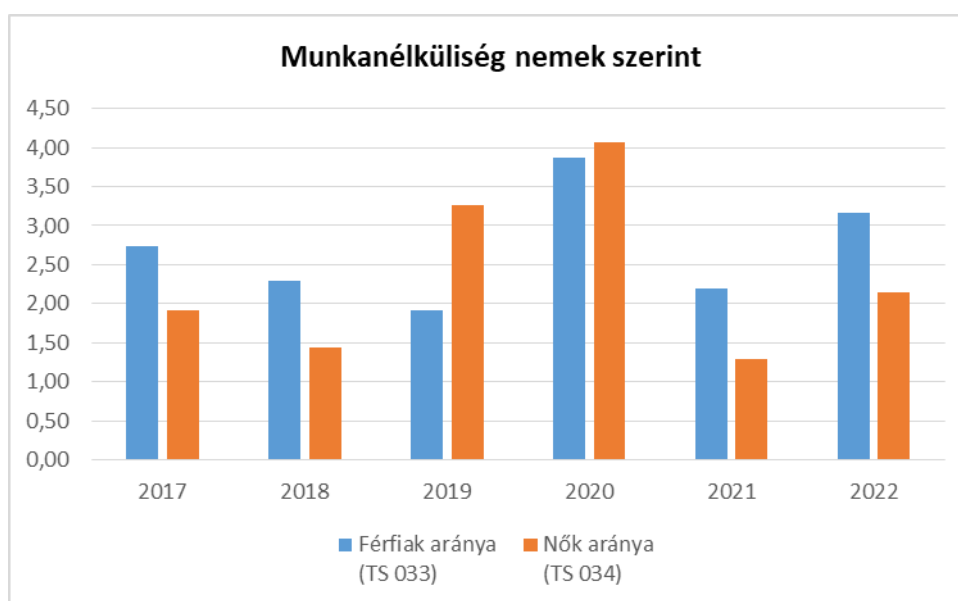
3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.) és a MötV-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2017	2,74	1,92	2,33%
2018	2,30	1,44	1,87%
2019	1,91	3,27	2,59%
2020	3,87	4,07	3,97%
2021	2,20	1,30	1,75%
2022	3,16	2,14	2,65%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

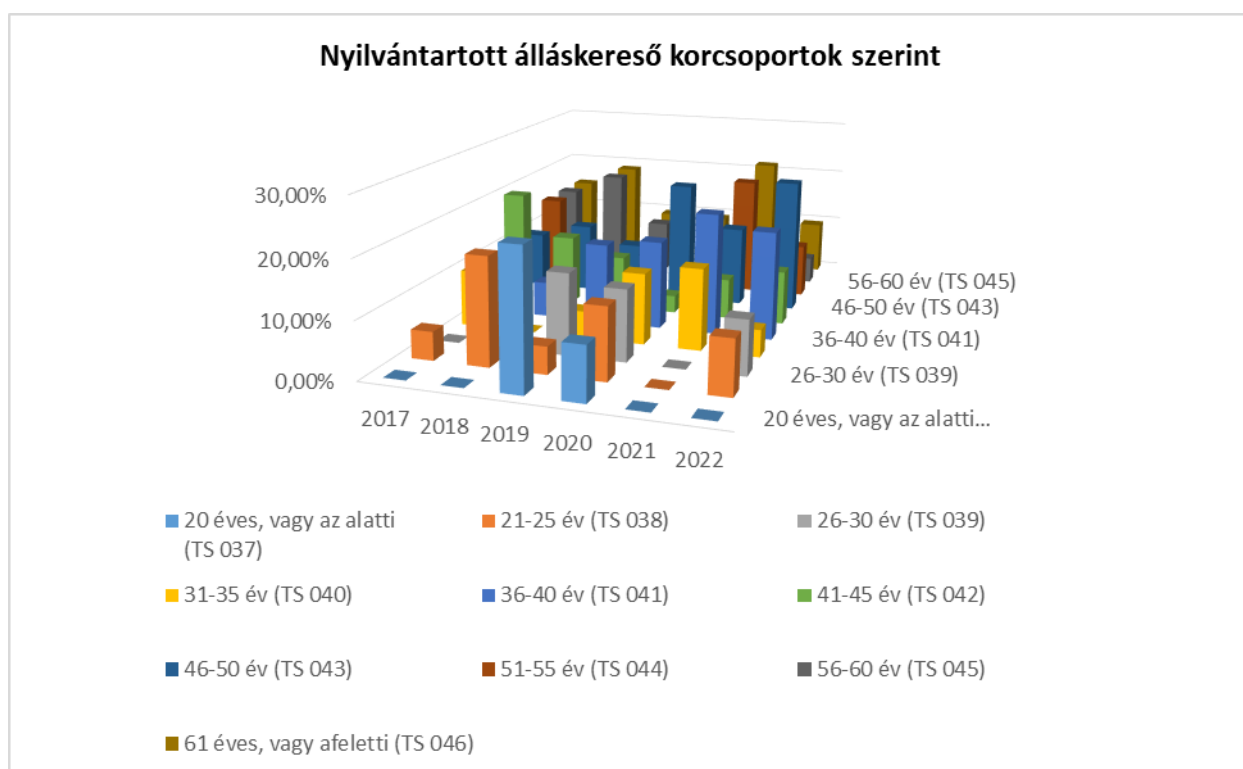
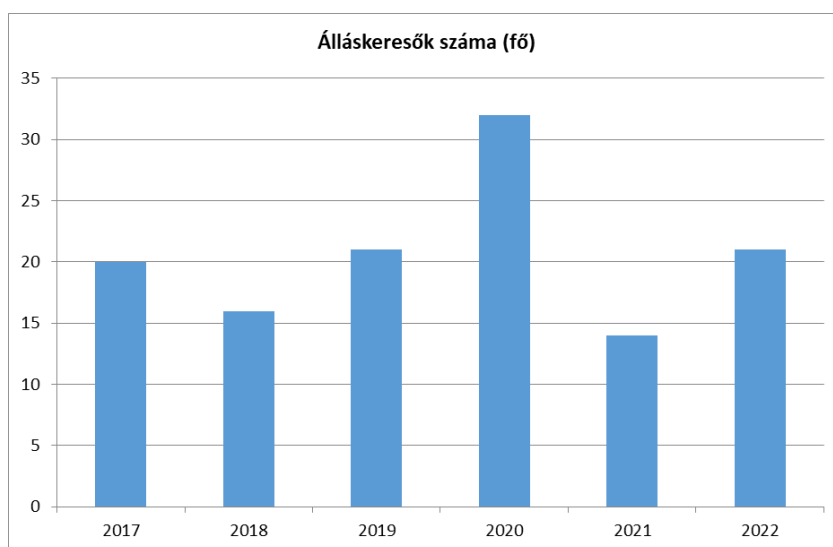
Az álláskeresők aránya 2017. évről 2018-ra csökkenést mutat, sajnos a tendencia nem folytatódik, hiszen 2019-ben már meghaladja a 2017-es adatot is. A vizsgált időszakban a 2020-as évben volt a legmagasabb az álláskeresők aránya, amely feltehetően a pandémia megjelenésének is köszönhető volt. (szolgáltatás, idegenforgalom visszaesése)

A 2021-es évben némi csökkenés tapasztalható és a 15-64 éves állandó lakosság csupán 1,75%-a nyilvántartott álláskereső. Valószínűleg a védőoltások megjelenésével a szolgáltatások Sajnos a 2022-ben az arány ismét növekszik kissé, de nem számottevő a különbség. Összeségében a vizsgált időszakban hol nőtt, hol csökkent a munkanélküliségi ráta, változó képet mutatott.

A nemek szerinti megoszlásnál láthatjuk, hogy a vizsgált időszak első két évében a férfiak aránya volt a magasabb, majd a rá következő két évben az arány megfordult és a nők körében magasabb a nyilvántartott álláskeresők száma. A 2021. és 2022. években ismét a férfiak aránya magasabb. Összeségében megállapíthatjuk, hogy a munkanélküliségi ráta tekintetében nincs kiugró különbség a nemek között.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	20	16	21	32	14	21
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	0,00	0,00	5,00	3,00	0,00	0,00
	%	0,00%	0,00%	23,81%	9,38%	0,00%	0,00%
21-25 év (TS 038)	Fő	1,00	3,00	1,00	4,00	0,00	2,00
	%	5,00%	18,75%	4,76%	12,50%	0,00%	9,52%
26-30 év (TS 039)	Fő	0,00	1,00	3,00	4,00	0,00	2,00
	%	0,00%	6,25%	14,29%	12,50%	0,00%	9,52%
31-35 év (TS 040)	Fő	2,00	0,00	1,00	4,00	2,00	1,00
	%	10,00%	0,00%	4,76%	12,50%	14,29%	4,76%
36-40 év (TS 041)	Fő	2,00	1,00	3,00	5,00	3,00	4,00
	%	10,00%	6,25%	14,29%	15,63%	21,43%	19,05%
41-45 év (TS 042)	Fő	4,00	2,00	2,00	1,00	1,00	2,00
	%	20,00%	12,50%	9,52%	3,13%	7,14%	9,52%
46-50 év (TS 043)	Fő	2,00	2,00	2,00	7,00	2,00	5,00
	%	10,00%	12,50%	9,52%	21,88%	14,29%	23,81%
51-55 év (TS 044)	Fő	3,00	1,00	0,00	1,00	3,00	2,00
	%	15,00%	6,25%	0,00%	3,13%	21,43%	9,52%
56-60 év (TS 045)	Fő	3,00	3,00	2,00	0,00	0,00	1,00
	%	15,00%	18,75%	9,52%	0,00%	0,00%	4,76%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	3,00	3,00	2,00	3,00	3,00	2,00
	%	15,00%	18,75%	9,52%	9,38%	21,43%	9,52%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A vizsgált időszak korcsoportok szerinti adatait tekintve a 20 éves, vagy az alatti, illetve a 21-25 éves korosztályban a legkevesebb a nyilvántartott álláskeresők száma. A munkába állás kitolódásával, a hosszabb idejű tanulási időszak miatt, valószínűleg ez a két korcsoport még középfokú, illetve felsőfokú intézménybe járt ebben az időszakban.

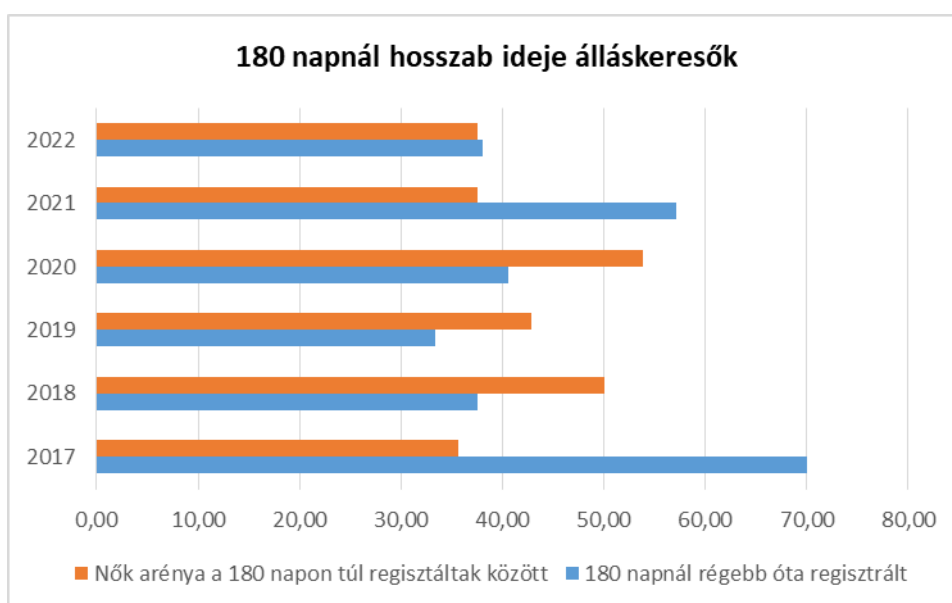
A 26-30 éves korosztály esetében sem látunk kiugró számokat a hat év alatt, 2020-ban volt a legmagasabb, 4 fő. A további korcsoportokban az évek során több kisebb ingadozás történt. A legtöbb nyilvántartott álláskereső 2020-ban volt, 32 fő és ebből a legnagyobb számban a 46-50 éves korosztályhoz tartoztak. (7 fő)

Az 51 év felettek esetében a vizsgált időszak éveinek egyikében sem emelkedett 3 fő fölé az álláskereső száma. A 61 évesek vagy afelettek száma minden évben 3 és 2 fő körül mozog, valószínűleg a nyugdíjkorhatár betöltése előtt nagyon nehéz elhelyezkedni koruk, mobilitási képességük, egészségi állapotuk romlása miatt.

Összeségében a bázis évhez viszonyítva 1 fővel emelkedett 2022-re a nyilvántartott álláskereső száma.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső aránya		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőknél belül (TS 058)
	%	%
2017	70,00	35,71
2018	37,50	50,00
2019	33,33	42,86
2020	40,63	53,85
2021	57,14	37,50
2022	38,10	37,50

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

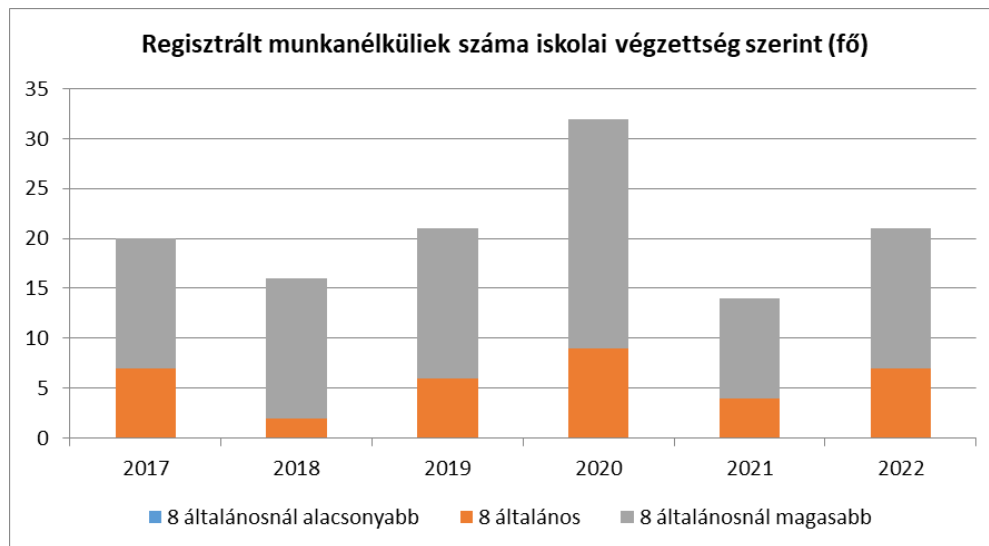
Várdomb településen a tartós munkanélküliek (180 napnál hosszabb ideje regisztrált) aránya – azaz az összes regisztrált munkanélküli között milyen arányban vannak a tartós munkanélküliek – szinte a felére csökkent a vizsgált időszakban 2017. évről 2022-re. A 2017-es évben volt a legmagasabb 70 %, majd a rá következő két évben erős csökkenés mutatkozott. A 2020. és 2021. években növekedés látszik – feltehetően a járvány megjelenésének köszönhetően. A 2022-es évben a regisztrált munkanélkülieknek már csak 38 %-a volt tartósan álláskereső, ez mindenképpen kedvező tendencia, hiszen az érintettek egy része újra vissza tudott térni a munkaerőpiacra, egy állásajánlat kiközvetítése, képzés, akár közfoglalkoztatásba kerülés alapján.

A 180 napon túl nyilvántartott álláskeresők nemek szerinti megoszlásánál a vizsgált időszak két évében volt csak fele vagy annál nagyobb a nők aránya (2018-ban és 2020-ban) a többi négy évben a férfiak nagyobb százaléka volt tartósan munka nélkül.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek /nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosanál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosanál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2017	20	0	0,00%	7	35,00%	13	65,00%
2018	16	0	0,00%	2	12,50%	14	87,50%
2019	21	0	0,00%	6	28,57%	15	71,43%
2020	32	0	0,00%	9	28,13%	23	71,88%
2021	14	0	0,00%	4	28,57%	10	71,43%
2022	21	0	0,00%	7	33,33%	14	66,67%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Egy település népességmegtartó erejét befolyásolja a nevelési – oktatási intézmények jelenléte. Várdombon működik bölcsőde, óvoda és 1-8 évfolyamos általános iskola, ami mindenképpen kedvező a település számára. Ennek megtartása nem kis feladat az alacsony születések száma miatt.

A rendelkezésre álló statisztikai adatok alapján látható, hogy a nyilvántartott álláskeresők közül senki nem volt 8 általánosnál alacsonyabb végzettségű, ez az utóbbi évek oktatás-politikájának is köszönhető (élethosszig tartó tanulás, 16 éves korhatár a tankötelezettségnél) hiszen egyre kevesebb azok száma, akik nem rendelkeznek 8 általános iskolai végzettséggel. Napjainkban az általános iskolai végzettség megszerzése után szinte minden fiatal továbbtanul valamilyen középfokú oktatási intézményben.

Az adatok alapján látható, hogy a regisztrált munkanélküliek nagyobb hányada 8 általánosnál magasabb iskolai végzettségű, tehát az alacsony iskolai végzettség döntően nem befolyásolta a nyilvántartott álláskeresők számának alakulását.

A Tolna Megyei Kormányhivatal Szekszárdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya több alkalommal indított szakképzés megszerzésére irányuló képzéseket, melyek lehetőséget kínáltak a munkanélküliek számára, hogy új szakmák felé orientálódjanak, kompetenciáik fejlődjenek.

- c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

A közfoglalkoztatás átalakítása következtében 2011. január 1-jétől megszűnt a közmunkaprogram, a közcélú munka és a közhasznú munkavégzés, melyeket az egységes **közfoglalkoztatás** rendszere váltott fel.

A közfoglalkoztatás a munkaviszony egy speciális formája, célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerő-piacra. A közfoglalkoztatás átmeneti munkalehetőséget biztosít azok számára, akiknek az önálló álláskeresőse hosszú ideig eredménytelen. Lehetőséget jelent a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő, illetve álláskeresősi vagy szociális ellátásra nem jogosult álláskereső átmeneti jellegű, határozott időtartamú foglalkoztatására. A

közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény (továbbiakban: Kftv.) határozza meg, hogy melyek azok a tevékenységek, amelyek közfoglalkoztatás keretében végezhetőek. A törvényben felsorolt feladatok kizárólag akkor láthatók el közfoglalkoztatás keretében, ha a feladat ellátására törvény nem ír elő közalkalmazotti, rendvédelmi igazgatási szolgálati vagy honvédelmi alkalmazotti jogviszonyt, közszolgálati vagy kormányzati szolgálati jogviszonyt. Jelenleg a hosszabb időtartamú és az országos közfoglalkoztatási programok, illetve a mintaprogramok iránti kérelmek benyújtására van lehetőség.

A közfoglalkoztatási jogviszony a közfoglalkoztató és közfoglalkoztatott által kötött közfoglalkoztatási szerződéssel jön létre, amelyet írásba kell foglalni. A közfoglalkoztatási jogviszonyra a Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény rendelkezéseit a Kftv.-ben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

A közfoglalkoztatási jogviszony csak határozott időre létesíthető, próbaidő nem köthető ki. A közfoglalkoztató köteles a közfoglalkoztatott részére fizetés nélküli szabadságot engedélyezni, ha a közfoglalkoztatott legalább 3 nap, legfeljebb 120 nap időtartamú határozott idejű munkaviszonyt létesít. A közfoglalkoztatott köteles bemutatni a munkaszerződést a fizetés nélküli szabadság megkezdése előtt legalább 2 munkanappal. A közfoglalkoztatott mentesül a rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettségének teljesítése alól a munkaviszony létesítése céljából történő állásinterjúval való részvételhez szükséges időtartamra. A közfoglalkoztatottat megillető szabadság mértéke naptári évenként 20 munkanap.

A közfoglalkoztatás ideje alatt munkaerőpiaci szolgáltatást és képzési támogatást vehetnek igénybe a közfoglalkoztatottak annak elősegítésére, hogy a megszerzett gyakorlat birtokában a határozott idejű közfoglalkoztatást követően munkát tudjanak vállalni az elsődleges munkaerőpiacon.

A közfoglalkoztatási jogviszonyban foglalkoztatottakra érvényesülő eltérő szabályok, így például a közfoglalkoztatottak bérezése, azt a célt is szolgálják, hogy az álláskeresők ne „ragadjanak bent” hosszú távon a közfoglalkoztatásban. A közfoglalkoztatottakat az anyagi motiváció szempontjából is érdekeltté kell tenni a versenyszférában való munkavállalásban. Hangsúlyozni kell a közfoglalkoztatás átmeneti jellegét, illetve a munkanélküliségből a nyílt munkaerőpiac felé irányuló tranzit szerepét. Ez csak akkor lehet eredményes, ha a piaci munkahelyek bérkínálatával nem versenyez a közfoglalkoztatási bér, és mértéke attól alacsonyabb szinten marad.

A közfoglalkoztatási bér összege ezért oly módon került megállapításra, hogy magasabb legyen, mint a szociális rászorultság alapján igénybe vehető ellátás összege, de alacsonyabb legyen a minimálbérnél.

Forrás: <https://kozfoglalkoztatas.kormany.hu/tajekoztato-a-kozfoglalkoztatas-rendszererol>

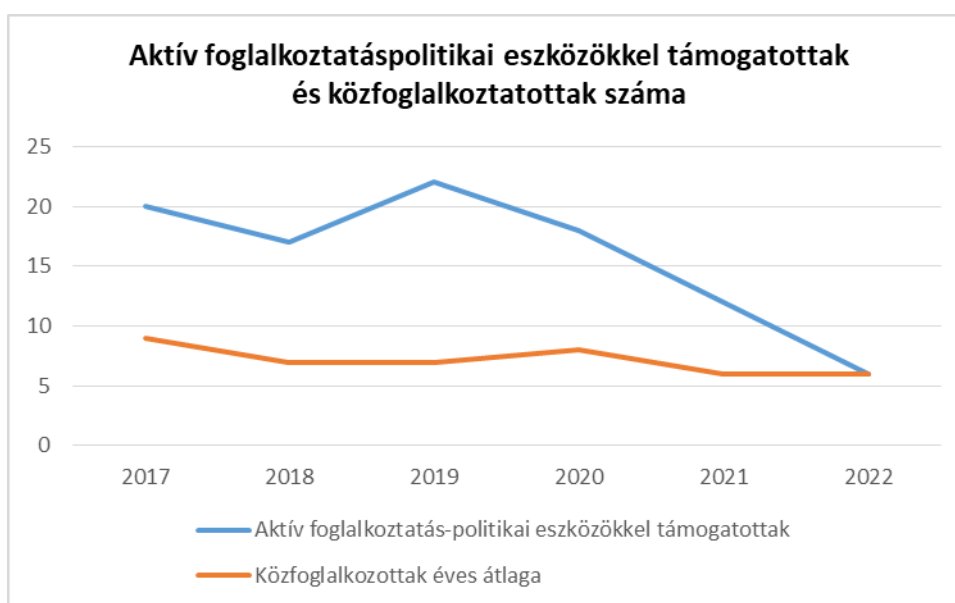
Az utóbbi években településünk a hosszabb időtartalmú közfoglalkoztatási program keretében nyújtott be kérelmet és kapott támogatást közfoglalkoztatás finanszírozására. A vizsgált időszakban csökkenő tendencia – egy évet kivéve - figyelhető meg a közfoglalkoztatott létszám tekintetében. Az utóbbi években főleg a férfi munkaerő

tekintetében egyre inkább az volt tapasztalható, hogy munkaerő hiányában egyre kevésbé tudott bizonyos önkormányzati feladatokat közfoglalkoztatás keretében megoldani. Mindez örvendetes, hiszen a közfoglalkoztatás nem cél, csupán egy ideiglenes állapot, ami segít a talpon maradásban, de az elsődleges cél a munkaerőpiacra való visszakerülés.

Jelenleg egy fő dolgozik Várdomb Község Önkormányzatánál közfoglalkoztatásban, de dolgoznak várdombi közfoglalkoztatottak Szekszárdon is.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2017	20	9
2018	17	7
2019	22	7
2020	18	8
2021	12	6
2022	6	6

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

- d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

A település közlekedési adottságai jók, a közeli települések, városok jól megközelíthetőek tömegközlekedéssel, illetve az itt élő családok jelentős része jár munkába személygépkocsival.

A településen és környékén egy- két személyes, kisebb vállalkozások működnek, ezen kívül az önkormányzat és intézményei, illetve az iskola biztosít lehetőséget a munkavállalásra, ami a munkaképes korú aktív munkaerőhöz képes csekély, így a munkavállalók nagy része a 10-12 kilométerre fekvő megyeszékhelyre, Szekszárdra jár dolgozni.

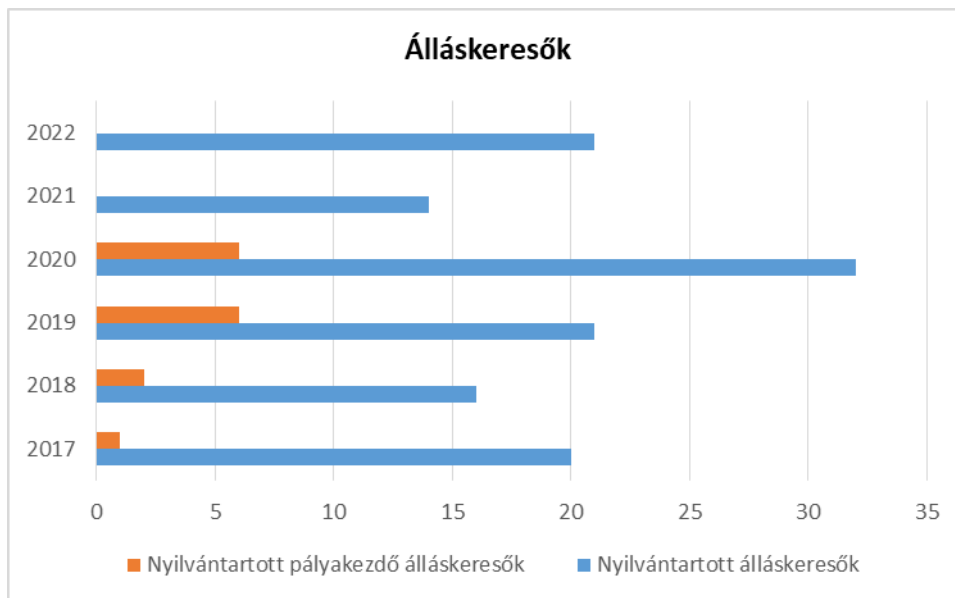
A településről – lakóházaikat hátrahagyva – több család hagyta el az országot külföldi munkavállalás céljából. Számukról pontos adat nem áll rendelkezésre, mivel az állandó lakóhelyük változatlanul Várdomb.

Az álláskeresőket a Tolna Megyei Kormányhivatal Szekszárdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához fordulhatnak segítségért.

- e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2017	20	1
2018	16	2
2019	21	6
2020	32	6
2021	14	0
2022	21	0

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

2019. és 2020-ban volt a legmagasabb a nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma, szám szerint 6 fő. A vizsgált időszak két utolsó évében kedvező tendencia figyelhető meg, egyáltalán nem volt pályakezdő munkanélküli.

Várdomb településen a fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programokat nem indítottak. A Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya segíti a 25 év alatti korosztály első munkahelyhez jutását, állásközvetítéssel, ingyenes képzéssel azok számára, akik regisztrált munkanélküliek.

- f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

Felnőtt képző programokat és egyéb munkaerő-piaciszolgáltatásokat, helyi foglalkoztatási programokat a településen nem indítottak.

- g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

A településen az állandó lakosok minimális százaléka vallotta magát roma nemzetiségűnek. A mélyszegénységben élő családok száma elenyésző a településen.

- h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A foglalkoztatás területén hátrányos megkülönböztetésről az önkormányzatnak nincs tudomása.

- i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.

A településen élők döntő hányada okos telefonnal rendelkezik, az idősebbek is egyre ügyesen használják a digitális eszközöket. Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják, hogy az internetes csalások felismerésére viszont fel kell hívni a figyelmet.

A várdombi könyvtárban lehetőség van számítógép, internet használatára. Az iskolai oktatás keretében a diákoknak lehetőségük nyílik a számítógép használatának elsajátítására, a digitális kompetenciák fejlesztésre.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.				
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	20	2,72%	5	25,00%
2018	16	2,18%	5	31,25%
2019	21	3,00%	7	33,33%
2020	32	4,67%	9	28,13%
2021	14	2,07%	3	21,43%
2022	21	3,02%	10	47,62%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az álláskeresési ellátásban részesülők aránya 2021-ben volt a legalacsonyabb 21,43 %. 2022-ben volt a legmagasabb 47,62 %, vagyis a regisztrált munkanélküliek majdnem fele kapott és volt jogosult álláskeresési ellátásra.

A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.) rendelkezik az álláskeresők részére folyósítható ellátásokról, mint az álláskeresési járadék, nyugdíj előtti álláskeresési segély, és a költségtérítés.

Álláskeresési járadékra jogosult az, aki:

- álláskereső,
- az álláskeresővé válását megelőző három éven belül legalább 360 nap jogszerző idővel rendelkezik,
- munkát akar vállalni, de önálló álláskeresése nem vezetett eredményre, és számára az állami foglalkoztatási szerv sem tud megfelelő munkahelyet felajánlani.

Az álláskeresési járadékot az ügyfél választása alapján a lakcím (lakóhely vagy tartózkodási hely) szerint illetékes járási (fővárosi kerületi) hivatal foglalkoztatási osztálya állapítja meg, ha a jogszabályban foglalt feltételek teljesülnek.

Az álláskeresési járadék megállapításának és későbbi folyósításának előfeltétele az, hogy az ügyfél álláskeresőként regisztráljon a foglalkoztatási osztálynál.

Az álláskeresőként való nyilvántartásba vétel során a foglalkoztatási osztály megkísérel megfelelő munkahelyet felajánlani az ügyfélnek és ha ez nem vezet eredményre, akkor kérelmezheti az ügyfél az álláskeresési járadékot.

Az álláskeresési járadék folyósítási idejének számítása során tíz nap jogosultsági idő egy nap járadékfolyósítási időnek felel meg.

A járadék folyósításának leghosszabb időtartama 90 nap. Az álláskeresési járadék folyósítási idejére az álláskereső TB ellátásra jogosult.

Nyugdíj előtti álláskeresési segélyre jogosult:

- az a természetes személy (álláskereső), aki álláskeresési járadékra jogosult (álláskereső, munkát akar vállalni, de önálló álláskeresése nem vezetett eredményre, és
- számára az állami foglalkoztatási szerv sem tud megfelelő munkahelyet felajánlani), és
- a kérelem benyújtásának időpontjában az álláskeresőre irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséhez legfeljebb öt év hiányzik, és
- a kérelem benyújtásának időpontjában az álláskereső a megelőző három éven belül összesen legalább 45 napon át álláskeresési járadékban részesült, és ezen túl
- az álláskereső a kérelem benyújtásának időpontjában álláskeresési járadékra ismételten nem szerzett jogosultságot, és

- az álláskeresői járadék folyósítási időtartamát kimerítette, vagy a folyósítási időtartam kimerítését megelőzően az álláskeresői járadék folyósítását az állami foglalkoztatási szerv keresőtevékenység miatt megszüntette,
- rendelkezik az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel, és korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban, táncművészeti életjáradékban és átmeneti bányászjáradékban nem részesül.

Forrás:

https://nfsz.munka.hu/cikk/78/Ki_jogosult_allaskeresesi_jaradekra
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99100004.tv>

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresői ellátásai II.						
Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresői száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresői száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	8	40,00%	6	30,30%	13	65,00%
2018	4	25,00%	3	18,38%	9	56,25%
2019	2	9,52%	2	10,86%	9	42,86%
2020	5	15,63%	2	6,84%	14	43,75%
2021	5	35,71%	4	27,50%	8	57,14%
2022	4	19,05%	3	14,00%	14	66,67%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A vizsgált időszak első évében a nyilvántartott álláskeresői 40 %-a részesült szociális támogatásban, a köztes években csökkenés és növekedés is mutatkozott, 2022-ben 19,05 %-v volt az arány. A foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma csökkenő tendenciát mutatott, és 2022-ben a nyilvántartott álláskeresői csupán 14 %-a részesült ebben a támogatási formában. Az ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresői száma a vizsgált időszak első és utolsó évében közel azonos volt, 2017-ben a nyilvántartott álláskeresői 65 %-a részesült valamilyen ellátásban, 2022-ben ez az arány 66,67 % volt, 1,67 %-al volt csak magasabb a bázis évhez viszonyítva.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Sztv.) 25. § -a szerint a szociális rászorultság esetén, a jogosult számára pénzbeli szociális ellátásként nyújtható támogatások:

- időskorúak járadéka – járási hivatalok állapítják meg,
- foglalkoztatást helyettesítő támogatás – járási hivatalok állapítják meg,
- egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás – járási hivatalok állapítják meg,

- gyermekek otthongondozási díját,
- ápolási díj – járási hivatalok állapítják meg,
- települési támogatás – képviselő-testület állapítja meg.

Az Sztv. 47. §-a szerint természetbeni szociális ellátásként a járási hivatal alanyi közgyógyellátást, illetve normatív közgyógyellátást, és egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságot állapít meg. A haláleset szerint illetékes települési önkormányzat képviselő-testülete a jogszabályban meghatározott esetben köztemetés formájában gondoskodik az elhunyt személy közköltségen történő eltemettetéséről.

Aktív korúak ellátása

Az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás. A járási hivatal aktív korúak ellátására való jogosultságot állapít meg annak az aktív korú személynek,

- a) aki munkaképességét legalább 67%-ban elvesztette, aki legalább 50%-os mértékű egészségkárosodást szenvedett, vagy akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján nem haladja meg az 50%-os mértéket, vagy
- b) aki vakok személyi járadékában részesül, vagy
- c) aki fogyatékosági támogatásban részesül [az a)-c) pont szerinti személy a továbbiakban együtt: egészségkárosodott személy], vagy
- d) akinek esetében a munkanélküli-járadék, álláskeresői járadék, nyugdíj előtti álláskeresői segély, álláskeresői segély, vállalkozói járadék (a továbbiakban együtt: álláskeresői ellátás) folyósítási időtartama lejárt, vagy
- e) akinek esetében az álláskeresői ellátás folyósítását keresőtevékenység folytatása miatt a folyósítási idő lejártát megelőzően szüntették meg, és a keresőtevékenységet követően az Flt. alapján álláskeresői ellátásra nem szerez jogosultságot, vagy
- f) aki az aktív korúak ellátása iránti kérelem benyújtását megelőző két évben az állami foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal legalább egy év időtartamig együttműködött, vagy
- g) akinek esetében a gyermekek otthongondozási díja, az ápolási díj, a Cst. szerinti gyermekgondozási támogatás, a rendszeres szociális járadék, a bányász dolgozók egészségkárosodási járadéka, az átmeneti járadék, a rehabilitációs járadék, a rokkantsági nyugdíj, a baleseti rokkantsági nyugdíj, a megváltozott munkaképességű személyek ellátása, az ideiglenes özvegyi nyugdíj folyósítása megszűnt, illetve az özvegyi nyugdíj folyósítása a Tny. 52. §-ának (3) bekezdése szerinti okból szűnt meg, és közvetlenül a kérelem benyújtását megelőzően az állami foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal legalább három hónapig együttműködött,

feltéve, hogy saját maga és családjának megélhetése más módon nem biztosított, és keresőtevékenységet nem folytat.

A törvény 35. §-a szerint az a személy, akinek az aktív korúak ellátására való jogosultságát megállapították - a 37. §-ban foglaltak szerinti kivétellel - **foglalkoztatást helyettesítő támogatásra** jogosult. A foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosult személy az állami foglalkoztatási szervnél kéri az álláskeresőként történő nyilvántartásba vételét, valamint köteles az állami foglalkoztatási szervvel együttműködni.

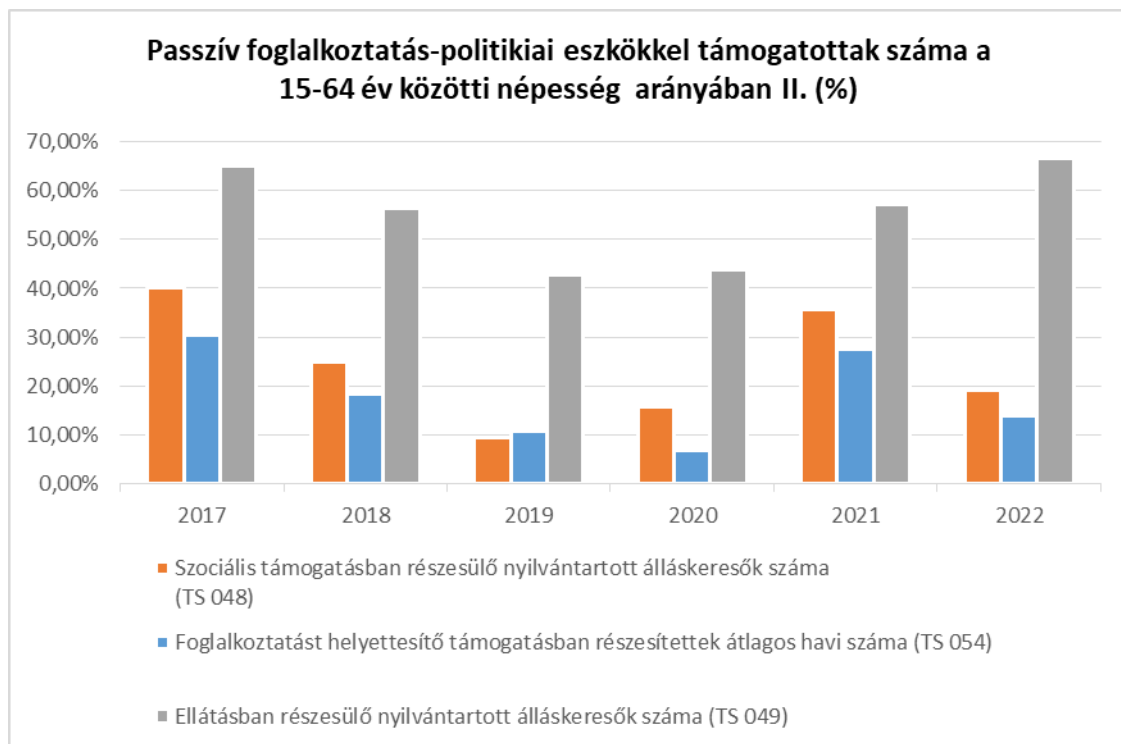
Az Sztv. 37. §-a szerint az az aktív korúak ellátására jogosult személy, aki az ellátásra való jogosultság kezdő napján

a) egészségkárosodott személynek minősül, vagy

b) 14 éven aluli kiskorú gyermeket nevel – feltéve, hogy a családban élő gyermekek valamelyikére tekintettel más személy nem részesül a Cst. szerinti gyermekgondozási támogatásban, vagy gyermekgondozási díjban, csecsemőgondozási díjban, örökbefogadói díjban – és a gyermek ellátását napközbeni ellátást biztosító intézményben, illetve nyári napközis otthonban, óvodában vagy iskolai napköziben nem tudják biztosítani, **egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra** jogosult.

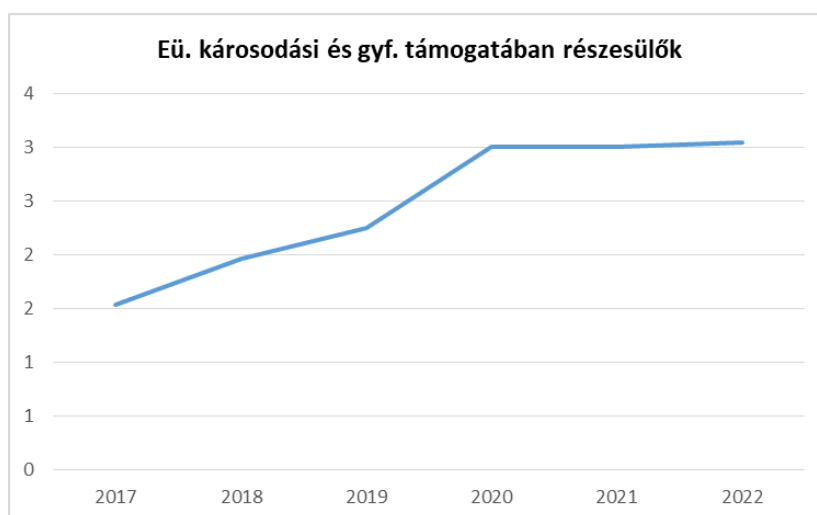
Forrás:

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99300003.tv>

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2017	2
2018	2
2019	2
2020	3
2021	3
2022	3

Forrás: TeIR, KSH

A képviselő-testület az Sztv. rendelkezései alapján nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások kiegészítéseként, önkormányzati rendeletben meghatározott feltételek alapján - pénzbeli vagy természetbeni formában - **települési támogatást** nyújt. Települési támogatás keretében nyújtható támogatás különösen

- a) a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez,
- b) a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére,
- c) a gyógyszerkiadások viseléséhez,
- d) a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére.

Várdomb Község Önkormányzata Képviselő-testületének a szociális igazgatás és szociális ellátások helyi szabályozásáról szóló 3/2021.(V.31.) önkormányzati rendelet II. fejezete szabályozza helyi szinten a települési támogatást, mely ellátás természetben és pénzbeli ellátásként is megállapítható az arra jogosult részére.

Települési támogatás keretében lakhatás céljára szolgáló települési támogatás, rendkívüli települési támogatás és temetési támogatás, köztemetés állapítható meg.

Lakhatás céljára szolgáló települési támogatás

A lakhatási célú települési támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaik viseléséhez nyújt hozzájárulást.

A hatáskör gyakorlója kérelemre az áram- gázzámla, a víz fogyasztási díjhoz, a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz lakhatás céljára szolgáló települési támogatást nyújt az e rendeletben meghatározott feltételek szerinti jogosultnak.

A lakhatás céljára adott települési támogatást elsősorban természetbeni ellátás formájában, és a lakhatással összefüggő azon rendszeres kiadásokhoz kell nyújtani, amelyek megfizetésének elmaradása a kérelmező lakhatását a legnagyobb mértékben veszélyezteti. A lakhatási támogatás 12 hónapra kerül megállapításra.

A természetbeni szociális ellátás formájában megállapított lakhatás céljára szolgáló települési támogatás folyósítása a szolgáltató részére történik és annak összegét a támogatással érintett költségek tekintetében a szolgáltató írja jóvá.

Rendkívüli települési támogatás

A rendkívüli települési támogatást a Sztv. 45. § (4) – (5) bekezdésében foglaltakra figyelemmel kell megállapítani azzal a különbséggel, hogy a kérelmező családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladhatja meg szociális vetítési alap 150 %-át, egyedül élő esetén a 200 %-át. A rendkívüli települési támogatás legkisebb összege alkalmanként 3.000 Ft. Rendkívüli települési támogatás kérelemre vagy hivatalból indult eljárás keretében is megállapítható. A rendkívüli települési támogatás adható alkalmanként és havi rendszerességgel, pénzbeli és természetbeni formában is.

A képviselő-testület kivételes méltánylást érdemlő körülmények, így különösen: elemi kár, betegség, súlyos vagyoneelleni és testi épség, élet elleni cselekmény esetén, a lakóépületében vagy annak központi berendezésében bekövetkezett kár miatt – az egyéb feltételek hiányában – az általános szabályoktól eltérően is megállapíthat rendkívüli támogatást, egyébként az (1) bekezdés szerint rászorulóknak nem tekintendő személynek is.

Temetési támogatás

Elhunyt személy eltemettetésének költségeihez a közeli hozzátartozó részére 27.000 forint összegű temetési támogatás biztosítható.

A kérelmező családjában az egy főre eső havi jövedelemhatár nem haladja meg a szociális vetítési alap összegének 200%-át, egyedül élő esetén annak 300%-át.

Köztemetés

A hatáskör gyakorlója a köztemetést a Szt. 48. §-ában meghatározottak szerint természetbeni ellátás formájában állapítja meg és biztosítja.

A hatáskör gyakorlója a köztemetés költségeit részben vagy egészben elengedheti, ha a temetésre kötelezett személy saját ingatlanal nem rendelkezik, és kérelmező, illetve családja egy főre jutó jövedelme nem haladja meg szociális vetítési alap 50%-át.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2017	441	0	0,00	22,00	67,80	98,64
2018	442	1	2,26	21,95	67,65	98,42
2019	442	0	0,00	21,95	67,65	98,42
2020	442	0	0,00	21,95	67,65	98,42
2021	442	0	0,00	21,95	67,65	98,87
2022	441	1	2,27	19,27	67,80	99,09

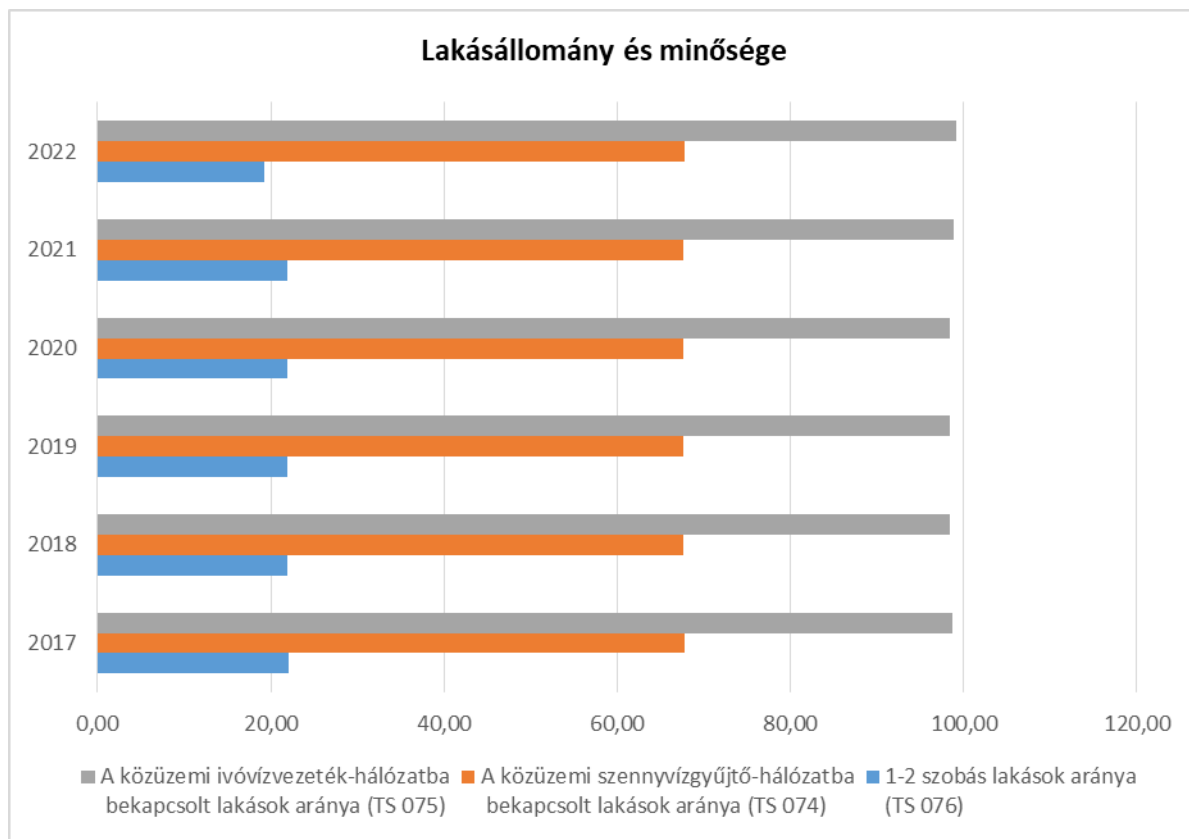
Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A település lakásállománya 2017-ben 441 lakás volt, ami a közel azonos volt a további években, csupán egyel nőtt, és 2022-re újra 441 lakás volt Várdombon. Ezek a számok azt mutatják, hogy ebben az időszakban a település lakásállománya stagnált. Az épített lakások száma elenyésző volt.

Az utóbbi időben a főutcán egyre több régi lakóházat vásárolnak meg és újítanak fel, ez a település számára kedvező tendencia. Emellett jelenleg nem mutatkozik jelentős igény új ingatlanok építésére, ami igény felmerül, azt kielégítik az egyénileg kialakított telkekkel, illetve vannak olyan utcák, ahol hiányos a beépítés, ezek a területek is alkalmasak új lakóépület építésére.

A mindenkori településrendezési tervben megjelölésre kerül új építési telkek kialakítására alkalmas terület.

Az önkormányzat tulajdonában lévő összkomfortos ingatlant orvosi szolgálati lakásként használják, a korábban önkormányzati tulajdonban lévő bérlakásokat az önkormányzat 2024-ben testületi döntést követően eladta.

A közüzemi szennyvízgyűjtő hálózatba bekapcsolt lakások aránya a vizsgált időszakban szinte állandó volt, nem történt elmozdulás egyik irányba sem. A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya 2022-re közel 100 % volt, ami azt jelenti, hogy a lakások elenyésző százaléka (0,91 %) nem rendelkezik közüzemi ivóvíz ellátással.

a) bérlakás-állomány

3.4.2. számú táblázat - Bérlakás és szociális lakás állomány opcionális (önkormányzati adatok)

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)
	db	db	db	db	db	db	db
2017	441	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2018	442	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2019	442	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2020	442	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	442	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2022	441	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A településen nincs önkormányzati tulajdonban lévő bérlakás. Albérleti lehetőségek vannak a településen, hozzávetőlegesen 5-6 ház. Elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakásokról, veszélyeztetett lakhatásról nincs információja az önkormányzatnak.

b) szociális lakhatás

A település szociális lakás állománnyal nem rendelkezik.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok számáról az önkormányzatnak nincs információja.

e) lakhatást segítő támogatások

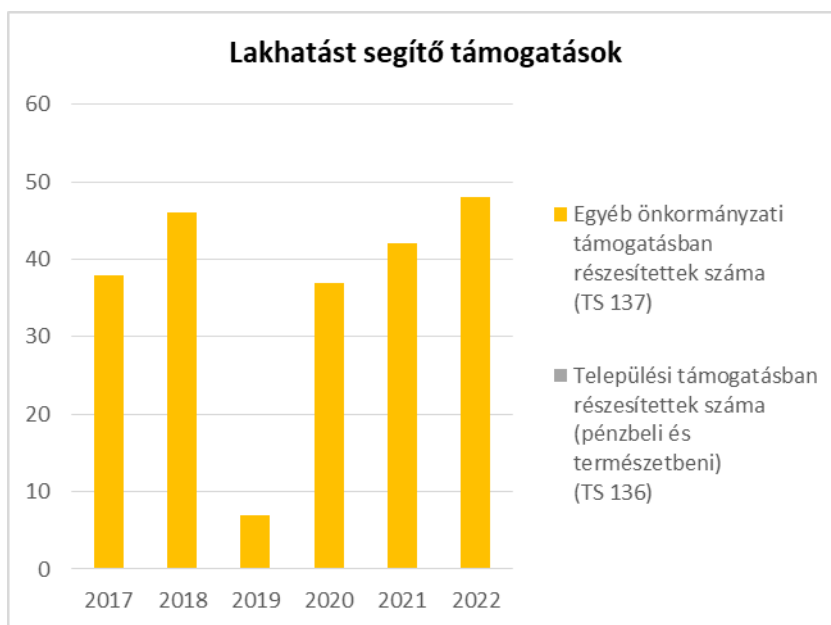
3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2017	n.a.	38
2018	n.a.	46
2019	n.a.	7
2020	n.a.	37
2021	n.a.	42
2022	n.a.	48

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A lakhatás céljára szolgáló települési támogatást elsősorban természetbeni ellátás formájában biztosítja az önkormányzat. 2017-ben 6, 2018-ban 7, 2019-ben 6, 2020-ban 3, 2021-ben 6, 2022-ben 3 háztartás részesült lakhatási célú települési támogatásban, elsősorban gáz és villamosenergia fogyasztás díjához igényelték a támogatást. Az önkormányzat az utóbbi pár évben sikeresen pályázott szociális tüzelőanyag vásárlására, a téli időszakban tűzifával támogatta az igényt benyújtó családokat.

Várdomb Község Önkormányzata lakásépítési, felújítási támogatást nem nyújt.

Várdomb községben teljes körűnek mondható a közműkiépítettség, víz, villany, földgáz, szennyvízcsatorna hálózattal rendelkezik, összes lakóutcája szilárd burkolatú. A szennyvízcsatorna vonatkozásában a csatlakozási arány jónak mondható, szegregált lakórész a településen nincs. Ugyan a településen be van vezetve a földgáz, mégis több háztartás fűt fával, vagy más egyéb tüzelőanyaggal.

f) eladósodottság

Lakás-hitel tartozások számáról nem rendelkezik az önkormányzat információval. Abban az esetben, ha valamely család nehéz élethelyzetbe kerül, a képviselő-testület rendkívüli települési támogatást állapíthat meg.

Védendő fogyasztó:

A lakhatás megőrzése, illetve a hajléktalanná válás megelőzése érdekében a legnehezebb anyagi körülmények között élők speciális védelmet érdemelnek - az energiaszolgáltatás tekintetében is. Ennek eleget téve - az Európai Unió előírásai alapján - került bevezetésre az ún. **védendő fogyasztók intézménye** a villamos energia (2008. január 1-től), illetve a gázszolgáltatás (2009. január 1-től) tekintetében.

Ezen belül két kategóriát - a szociálisan rászoruló és a fogyatékossgal élő fogyasztók csoportját - különítenek el a jogszabályok:

Szociálisan rászoruló fogyasztónak azt a természetes személyt kell tekinteni, aki, vagy akinek a háztartásában élő személy időskorúak járadékában részesül, aktív korúak ellátására jogosult, lakásfenntartási támogatásban részesül, ápolási díjban részesül, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, otthonteremtési támogatásban részesült (a támogatás megállapításától számított 3 éven keresztül), vagy nevelőszülő,

hivatásos nevelőszülő, aki saját háztartásában neveli a gondozásába helyezett átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermeket.

Igénybe vehető kedvezmények:

- Fizetési kedvezmények (részletfizetés, fizetési haladék)
- Előrefizető mérő (olyan - a kártyás mobiltelefonok analógiájára működő - fogyasztásmérő, amely a fogyasztást csak az ellenérték előzetes megfizetése esetén teszi lehetővé, ezért nem lehetséges a hátralék felhalmozása (ezen felül tudatos és takarékos magatartásra ösztönöz).

Fogyatékossgal élő fogyasztónak minősül az, aki fogyatékossgai támogatásban részesül, vakok személyi járadékában részesül, (vagy aki után szülője vagy eltartója) magasabb összegű családi pótlékban részesül.

Igénybe vehető kedvezmények:

- különleges bánásmód a méréssel, leolvasással, számlázással, díjfizetéssel kapcsolatban (pl. készpénzben történő számlakiegyenlítés a felhasználási helyen, az általánostól eltérő mérőhely-kialakítás, a számla értelmezéséhez nyújtott egyedi segítség stb.) - csak akkor, ha nincs a háztartásban fogyatékossgal élőnek nem minősülő személy
- szükségáramforrás (a tervezett üzemszünet idejére), illetve szünetmentes áramforrás (váratlan üzemzavar következményeinek megelőzése céljából)

A "kikapcsolási védelem" és - ennek következtében - az előrefizető mérő ezen fogyasztókat is megilleti, a szociálisan rászoruló fogyasztóknál részletezett feltételekkel.

Az igénylés alapvető feltétele, hogy a szolgáltató az érintett fogyasztót - kérelmére - nyilvántartásába felvegye.

Jogszabályi háttér:

2007. évi LXXXVI. törvény a villamos energiáról (64-65. §) és végrehajtási rendelete: 273/2007. (X. 19.) Korm. rendelet (30-37. §)

2008. évi XL. törvény a földgázellátásról (65-66. §) és végrehajtási rendelete: 19/2009. (I.30.) Korm. rendelet (56-62. §)

Önkormányzati adatok alapján jelenleg 3 fő rendelkezik védendő fogyasztói státusszal.

- g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Várdomb községben 2014. december 1-től működik tanyagondnoki szolgálat, célja, hogy az intézményhiányból eredő, települési hátrányokat enyhítse, valamint az alapvető szükségletekhez való hozzájutást segítse a külterületen és az egyéb belterületen élők számára. (Újberekpuszta, Szőlőhegy, és a Gépjavító lakótelep külterületi része)

Az egyéb belterületen – Újberekpusztán - a közműszolgáltatásokhoz való hozzáférés teljes körű, a külterületen élők esetében korlátozottabb a hozzáférés. Helyközi járatok Újberekpusztán is elérhetőek, illetve munkanapokon a tanyagondnoki busz igény szerint szállít be ellátottakat a várdombi buszmegállóba, ahol szinte óránként van busz Szekszárdra, illetve Bátaszékre.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

- a) a telep, /szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);

Várdombon szegregátum vagy szegregációval érintett terület nem található.

- b) a telepen, /szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;
- c) a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

- a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Várdomb település lakosságának egészségügyi ellátásáról 1 fő házi orvos gondoskodik, aki ellátja a házi- és házi gyermekorvosi, valamint az iskola-egészségügyi teendőket is. Az orvosi rendelőben korlátozottan ugyan, de van lehetőség gyógyszer kiváltására is.

Az ügyeleti alapellátást 2023. október 1-től Tolna vármegyében az Országos Mentőszolgálat látja el, az egységes ügyeleti telefonszám Tolna vármegyében: 1830.

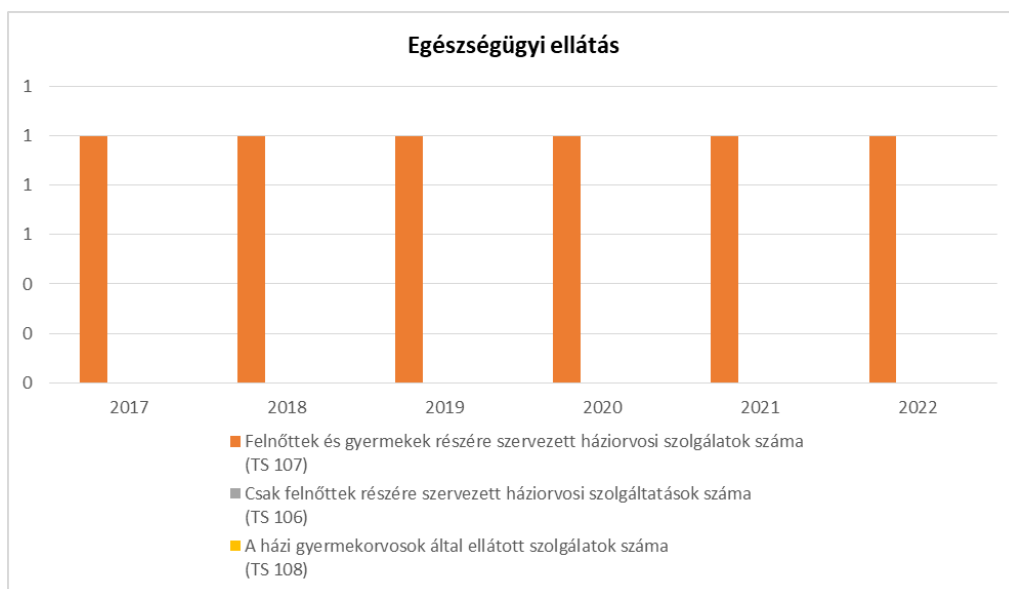
A fogorvosi ellátást ugyancsak társulás formájában Bátaszék Várossal együtt biztosítjuk.

Az egészségügyi szakellátás helyben (kórház, sürgősségi ellátás, emlő-szűrő, tüdőszűrő, méhnyak szűrő szakrendelés, fogyatékos személyek rehabilitációja) nem biztosított, ezeket az ellátásokat a megyeszékhelyen, Szekszárdon biztosítják a település lakosságának.

A település védőnőjének ellátási területe nemcsak Várdomb település hanem Decs-Szőlőhegy és Alsónána települések is hozzá tartoznak. A védőnő végzi el a különböző korosztályú gyermekek státuszvizsgálatát, a szükséges szűrő és egészségmegőrző vizsgálatokat, tanácsokat ad a szülőknek a helyes életmód, táplálkozás kialakítására, valamint az iskolában tanuló serdülő korosztály számára különböző témákban tart előadást. Az utóbbi években a könyvtárban is tartanak különböző egészségmegőrző előadásokat és szűrővizsgálatokat.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás						
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2017	1	0	0	0	41	8,97
2018	1	0	0	0	39	8,99
2019	1	0	0	0	34	6,49
2020	1	0	0	0	30	5,28
2021	1	0	0	0	29	4,59
2022	1	0	0	0	28	4,06

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Természetbeni szociális ellátásként a járási hivatal alanyi, illetve normatív **közgyógyellátást** állapít meg.

A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított hozzájárulás.

A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkező személy – külön jogszabályban meghatározottak szerint – térítésmentesen jogosult a társadalombiztosítási támogatásba befogadott

a) járóbeteg-ellátás keretében rendelhető egyes, a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászatisegédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló jogszabályban meghatározott gyógyszerekre – ideértve a különleges táplálkozási igényt kielégítő tápszereket is – gyógyszerkerete erejéig,

b) egyes, a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászatisegédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló jogszabályban meghatározott gyógyászati segédeszközökre, ideértve a protetikai és fogszabályozó eszközöket is, valamint azok javítására és kölcsönzésére, továbbá

c) az orvosi rehabilitáció céljából igénybe vehető gyógyászati ellátásokra.

A gyógyszerkeret

a) a rendszeres gyógyszeres szükséglet támogatását szolgáló egyéni gyógyszerkeretből, és

b) az akut megbetegedésből eredő gyógyszeres szükséglet támogatását szolgáló eseti keretből tevődik össze.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99300003.tv>

Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma 2017-ben 41 fő volt, ami folyamatosan csökkent és 2022-re már csak 28 fő, az állandó lakosság 2,37 %-a rendelkezett igazolvánnyal.

Az **ápolási díj** a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását, gondozását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás. Ápolási díjra jogosult a hozzátartozó [Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pont], továbbá az (1a) és (1b) bekezdésben meghatározott személy, ha

a) állandó és tartós ápolásra, gondozásra szoruló

aa) súlyosan fogyatékos, vagy

ab) tartósan beteg 18 év alatti személy otthoni gondozását, ápolását végzi, és

b) az a) pont szerinti ápolott személyre tekintettel a gyermekek otthongondozási díjára való jogosultsága neki vagy hozzátartozójának nem áll fenn.

A járási hivatal – kérelemre – kiemelt ápolási díjra való jogosultságot állapít meg annak a személynek, aki

a) komplex minősítés alapján a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény 3. § (2) bekezdés b) pont

bd) alpontja szerinti minősítési kategóriába sorolt hozzátartozójának gondozását, ápolását végzi, vagy

b) olyan hozzátartozójának gondozását, ápolását végzi, aki után a magasabb összegű családi pótlékot miniszteri rendeletben meghatározott súlyosságú betegségre vagy fogyatékosagra tekintettel folyósítják.

A járási hivatal a fokozott ápolást igénylő súlyosan fogyatékos személy gondozását, ápolását végző, de a kiemelt ápolási díjra való jogosultság feltételeinek meg nem felelő személy kérelmére emelt összegű ápolási díjat állapít meg.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99300003.tv>

Az ápolási díjban részesítettek évi átlagos számában is csökkenő tendencia figyelhető meg a vizsgált időszakban. Feltehetően a családok nagy része nem tudja az otthoni ápolást, gondozást megoldani, vagy anyagi, vagy fizikai indokok alapján.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkor kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A különböző szűrések, prevenció programok lebonyolítására a művelődési házat, könyvtárt ingyenesen rendelkezésre bocsájta az önkormányzat. A programok a védőnő, könyvtáros közreműködésével, előre meghirdetett – honlap, hirdetőtábla - és szervezett időpontokban történnek. A védőnő rendszeresen végez az iskolában, óvodában fejtetvesség, rühösség szűrővizsgálatot, valamint az általános fizikai állapotot is felméri. (látás, hallás, lúdtalp). A kötelező védőoltásokat a gyerekek megkapják.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Várdombon nem biztosított a fejlesztő és rehabilitációs ellátás, csak a Szekszárdi Rendelőintézetben, járóbeteg ellátás keretében elérhető a településen élők számára.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzat minden köznevelési intézményben, bölcsődében, a szociális étkezők, vendégetkezők számára megszervezi és biztosítja a közétkeztetést, amely megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A helyi általános iskola fenntartója jelenleg a Szekszárdi Tankerületi Központ, 2013-tól kikerült az önkormányzat fenntartásából. Az intézmény az önkormányzat tulajdonában lévő épület régi tornatermet használja testnevelési, sportolási célra. A tankerület egy sikeres pályázatnak köszönhetően többek között felújította a tornatermet és a hozzátartozó öltözőt, valamint a sportpálya új aszfalt felületet kapott. A tornatermet elsősorban az iskolás korosztály használja sportolási célra. Az önkormányzatnak egy szabadtéri sportpályája van, melyet többnyire az általános iskolások a testnevelési óráik során vesznek igénybe, de a lakosság is bármikor használhatja sportolási célra

Az iskolás gyermekek rendszeresen indulnak diákolimpiai versenyszámokban, ezen felül kölyökatlétikai versenyeken, atlétika, labdarúgás, játkos sportverseny, úszás. A heti testnevelés órák keretében biztosított számukra a minnapi sporttevékenység, illetve délutánonként lehetőség van diáksportkör keretében a sportolásra.

Az általános iskolásokat heti egy alkalommal - az iskolai tanév őszi félévében a 3. és 5. osztályosokat, a tavaszi félévben a 4. és 6. osztályosokat – úszni viszik a bátaszéki uszodába.

Heti rendszerességgel járnak edzeni az asztalitenisz csapat tagjai.

A könyvtár nyaranta a családsegítő közreműködésével, játékos, sportos vetélkedőket szervez a gyerekek számára, illetve a védőnővel együttműködve babakocsis kirándulás is megrendezésre kerül.

Az augusztus 20-i ünnepséghez kapcsolódva az idei évben megrendezésre került a várdombi focikupa, ahol helyi és környező település amatőr focicsapatai mérik össze tudásukat barátságos meccsek keretében.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Várdomb községben a szociális alapszolgáltatások keretén belül az önkormányzat biztosítja a **szociális étkeztetést**. A szociális étkeztetésben jelenleg 47 fő részesül, akik közül 35 fő kiszállítással, 12 fő pedig elvitellel veszi igénybe a szolgáltatást. Főként az egyedülálló, idős korosztály veszi igénybe az ellátást, de vannak olyanok is, akik az egészségi állapotuk miatt kérelmezik az étkeztetést.

Várdomb Község Önkormányzata Képviselő-testületének a szociális szolgáltatásokról és szociális ellátásokról szóló 3/2021.(V.31.) önkormányzati rendelet 26. § 1) bekezdése szerint étkeztetésben kell részesíteni azt a rászorultat, aki

- a) a 65. életévét betöltötte és egyedülálló,
- b) a 70. életévét betöltötte és a vele egyháztartásban élők is e kor feletti,
- c) súlyosan mozgáskorlátozott,
- d) rokkantsági ellátásban vagy járulékbán részesül,
- e) fogyatékosági támogatásban részesül,
- f) pszichiátriai beteg és ezt szakorvosi véleménnyel igazolja,
- g) hajléktalan,
- h) szenvedélybeteg és ezt szakorvosi véleménnyel igazolja,

és azt önmaga, illetve eltartottja részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képes biztosítani.

A szociális étkeztetés vásárolt élelmezés formájában a Várdombi Bölcsőde, Óvoda és Konyha intézményével kötött megállapodás formájában biztosított. Az egy fő diétás szociális étkező számára a Tolna Vármegyei Balassa János Kórház – vállalkozói szerződés alapján - biztosítja a laktózmentes meleg ebédet, melyet a tanyagondnok hoz el minden munkanap az intézmény konyhájáról.

A **házi segítségnyújtás** feladatait ugyancsak társulás formájában, az általa fenntartott Gondozási Központon keresztül látatja el az önkormányzat. A **családsegítés** feladatait a Szekszárd és Környéke Alapellátási és Szakosított Ellátási Társulás keretében, megállapodás alapján biztosítja az önkormányzat.

Várdomb községben a szociális alapszolgáltatások keretén belül 2014. december 1-től működik **tanyagondnoki szolgálat**. A tanyagondnoki szolgáltatás minden esetben ingyenes.

A tanyagondnoki szolgálat kiemelt és rendszeres feladatai:

- Közreműködés az étkeztetésben: meleg étel kihordása,

- Az ellátási területen élő lakosok segítése igény szerint: bevásárlás, háziorvoshoz, illetve járóbeteg ellátásra, kórházba való szállítás, gyógyszer kiváltása, csekk feladás vagy postára való szállítás,
- Közösségi és szociális információk továbbítása az egyéb belterületi és külterületi lakosoknak: hirdetések, szórólapok, hivatalos levelek eljuttatása, észrevételek továbbítása a hivatalhoz,
- Együttműködés a védőnői szolgálattal, a családsegítő szolgálattal és a házi segítségnyújtókkal,
- Emellett a tanyagondnok egyéb feladatokat is ellát, hivatali ügyintézés, anyag és árubeszerezés, közfoglalkoztatottakkal való együttműködés.

A sikeres tanyagondnoki busz pályázat eredményeképpen új gépjárművet kapott Várdomb Község Önkormányzata, a régi busz először a Német Nemzetiségi Önkormányzat, majd az Együtt Várdombért Egyesület tulajdonába, használatába került. Az új gépjármű kényelmesebb, korszerűbb, kilenc személyes és mobil rámpával is rendelkezik. Abban az esetben, ha az új busz javításra, illetve szervizelésre szorul, akkor a régi busszal látja el az önkormányzat a tanyagondnoki feladatokat.

Az igénybevevők köre többnyire nyugdíjas korú, van köztük néhány gyermek is Újberekből és a Szőlőhegyről.

A szolgáltatásról személyesen, telefonon, honlapon keresztül kaphattak tájékoztatást az ellátási területen élők.

Az ellátottak száma az indulás óta növekedett, 2023. évben az ellátott személyek száma 28 fő volt.

Az elmúlt évek tapasztalatai alapján elmondható, hogy a tanyagondnoki szolgálat céljait elérve, eredményesen működik.

Várdombon ápolást, gondozást nyújtó intézmény, rehabilitációs intézmény, lakóotthon, átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény, egyéb speciális szociális intézmény nincs.

h) drogpreevenció szolgáltatások;

Nem releváns.

i) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Az önkormányzati ellátások mindenki számára hozzáférhetőek. Az önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor.

j) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

A pénzbeli ellátások és a közszolgáltatások szervezése során az önkormányzat figyelembe veszi a célcsoport érdekeit, szabályozási eszközökkel, (helyi szociális rendelet) eljárások bevezetésével, nyilvánosság eszközeinek alkalmazásával.

Az önkormányzat évek óta pályázik szociális tűzifára, mellyel a szociálisan rászoruló családokat, – egyedülálló szülők, kisnyugdíjasok, nagycsaládosok - lakosokat kívánja segíteni a téli fűtési időszakban. Várdombon a 2023-as évben 39 család kapott 1 vagy 2 km³ tűzifát.

Ugyancsak évek óta csatlakozik az önkormányzat a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázathoz, melynek keretében a szociálisan rászoruló, várdombi lakóhelyű, felsőoktatásban, nappali rendszerben tanuló diákoknak nyújt pénzübeli támogatást. A múlt évben 7 diák részére került megállapításra ösztöndíj, mely összesen 10 hónap időtartamban biztosított támogatást, amennyiben a hallgató aktív jogviszonnyal rendelkezett.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

a) közösségi élet szinterei, fórumai;

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2020)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsonzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
n.a.	nem	59	2
Forrás: TelR, KSH Tstar			

Az önkormányzat tulajdonában lévő épületben biztosított az általános iskolások számára a tornaterem használata. Sportcsarnokkal nem rendelkezik a település. Az iskola melletti aszfaltos sportpálya biztost lehetőséget főként az általános iskolások kinti testnevelés óráinak megtartására, de a település lakosai is használhatják sportolási célokra. Több alkalommal került megrendezésre az augusztus 20-i bál is a sportpályán.

2016. január 1-jétől lakossági könyvtár került kialakításra az önkormányzat tulajdonában lévő épületben.

Szolgáltatásai: könyvkölcsonzés, internethasználat, scannelés, nyomtatás, fénymásolás, folyóiratok és kiadványok helyben olvasása.

Nyitvatartás: hétfőn 9-12 óráig és 13-16:30 -ig, szerda 9-12 óráig, csütörtök 13-16:30-ig.

Várdomb község rendezvényeit a várdombi iskola, óvoda, védőnő, Együtt Várdombért Egyesület, Nagycsaládosok Egyesülete, Várdombi Polgárőr Egyesület, Német Nemzetiségi Önkormányzat és Várdomb Község Önkormányzata közösen, egymással együttműködve szervezi meg és bonyolítja le.

2024 rendezvénye, programok

- Január 18. Baba-Mama klub babamasszázs
Január 20. Kitelepítettek emléknapja alkalmából filmnézés
Február 3. Sváb bál
Február Libelle játszóház
Március 1. Pap Endre könyvbemutató
Március 14. Emlékezés az 1848-49-es forradalomra és szabadságharcra
Március Libelle játszóház
Március Húsvétváró és Víz Világnapja foglalkozás
Április 13. Óvodás jótékonyági bál
Április 26. Borverseny
Április 30. Kirándulás Pécs Zsolnay negyed, ZSWO koncert
Május 14. Ribizli bohóc előadása
Május 17. Gruber László tartott fényképes utibeszámolót Üzbegisztánról
Május Egézségpont a könyvtárban-Vérnyomásmérés hónapja május
Június 01. Nyárköszöntő- „Aranyfakanál” főzőverseny, Gyermeknap rendezvény
Június Libelle játszóház
Június 29. Haza Várdomb rendezvény, Bál
Július 19. Baba-Mama piknik a könyvtár udvarán
Július 30. Sport délelőtt a könyvtárnál- Limonádé party
Augusztus 13. Kézművesfoglalkozás-Makramé készítés
Augusztus 19. Foci kupa, Nyár esti bál
Augusztus 20. Ünnepi szentmise, kenyérszentelés, Millenniumi emlékfal koszorúzás
Augusztus 29. Anyatejes Világnapi ünnepség
Szeptember 12. Csigabiga Mozgás Alapítvány foglalkozása
Szeptember 14. Libelle játszóház
Szeptember 30 Nép mese Napja-könyvtár
Október 01. „Minden nő számít” – a mellrák elleni küzdelem hónapja, közös séta
Október 04. Idősek napi rendezvény
Október 15. Libelle játszóház
Október 22. 1965-os Forradalom és Szabadságharc emléknapja ünnepség, koszorúzás
Október 22. 1965-os Forradalom és Szabadságharc emléknapja alkalmából filmvetítés
Október 25. Baba-Mama klub kincskereső, babakocsis kirándulás
November 05. M.Kácsor Zoltán író-olvasó találkozó
November 09. Márton napi rendezvény
November 14. Baba-Mama klub -lázcsillapítás
November 19 Libelle játszóház
December 1-24. Adventi Ablakok Várdombon
December 05. Baba-Mama klub Mikulás
December 06. Várdombi Advent
December 13. Óvodai Adventi Műsor
December Iskolai karácsonyi műsor

Emlékezés az 1848-49-es forradalomra
és szabadságharcra

Pap Endre könyvbemutató

Kirándulás Pécs Zsolnay negyed,
ZSWO fúvószenekar koncert

Ribizli bohóc előadás

Nyárköszöntő- „Aranyfakanál” főzőverseny,
Gyermeknap rendezvény

Baba-Mama piknik

Augusztus 20 – Foci kupa

Ünnepi koszorúzás

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

Etnikai konfliktusok nem fordulnak elő. A közbiztonság növelése érdekében (tekintettel a nagy átmenő forgalomra) térfigyelő kamerarendszer került kiépítésre, sajnos nem mindig működik az elvárásoknak megfelelően.

Várdomb településen a közrend és közbiztonság fenntartása a déli körzeti megbízotti csoport feladata. A csoport öt fő jól képzett, tapasztalt rendőrből áll, akik az ellenőrzésük alá tartozó területeken párban látnak el szolgálatot. Munkájuk végzéséhez rendelkezésre állnak a megfelelő állapotú szolgálati gépjárművek, valamint a szolgálat ellátásához szükséges technikai eszközök, berendezések is biztosítottak.

Minden évben a Szekszárdi Rendőrkapitányság megküldi az előző év munkájáról készült beszámolót.

A legutóbbi beszámoló szerint Várdomb területén a kiemelten kezelt bűncselekmények száma a megelőző év 7 esetéről 4-re csökkent. A főbb jellemzők az alábbiak szerint alakultak. Emberölés sem 2022. évben, sem 2023. évben nem történt. Testi sértés mindkét évben 1-1 esetben fordult elő, ezen belül a súlyos testi sértés száma 0-ról 1-re változott. A kiskorú veszélyeztetés az utóbbi 2 évben nem volt, és embercsempésztést sem regisztráltunk. A garázdaság esetszáma 1-ről 0-ra csökkent.

Önbíráskodás, és kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmény terjesztői magatartás tekintetében sem 2022. évben, sem az értékelt időszakban nem történt. A lopások száma nem változott, 2022. évben és 2023. évben is 2-2 esetet regisztráltunk. Személygépkocsi lopás, zárt gépjármű feltörés sem 2022. évben, sem 2023. évben nem történt. A lakásbetörések esetszáma 0-ról 2-re emelkedett. Rablás, kifosztás, zsarolás, rongálás, jármű önkényes elvétele sem 2022. évben, sem 2023. évben nem történt. A csalások száma 3-ról 1-re csökkent.

Várdomb községet elkerüli a nagyvárosi bűnözés, rendkívül alacsony a bűnelkövetések száma, ez nemcsak a rendőri munkának, hanem a polgárőrök és az önkormányzat közreműködésnek, támogatásának is köszönhető.

A polgárőrség 2013-as megalakulása óta elhivatottan őrzi és védi a várdombi lakosok nyugalmát és értékeit, miközben a pályázati lehetőségeket maximálisan igyekszik kihasználni.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

A **Várdombi Nagycsaládosok Egyesülete** 2002-ben alakult, 2022-ben történt személyi változás az elnök tekintetében.

Céljai közé tartozik a nagycsaládosok sajátos érdekeinek képviselése, szolgálata, az élet és az anyaság tiszteletére nevelés, a házasságért és a jövő generációjáért érzett felelősség erősítése, a nagycsaládok egymást segítő és ismerő közösségé szervezése.

Feladatainak tartja:

- elősegíteni a nagycsaládosok valós társadalmi helyzetének felmérését és bemutatását,
- ösztönözni az egymást követő nemzedékek harmonikus viszonyának kialakítását,
- segíteni a több generációs együttélési feltételek megteremtését.

Az egyesület céljai megvalósítása érdekében együttműködik más civil szervezetekkel. Tagjai az országos nagycsaládos egyesületnek, aki információval, hasznos tanácsokkal látja el az egyesületet és különböző tanfolyamokat, régiós, országos találkozókat is szervez. Az országos rendezvényeken a körülményei és a lehetőségeihez képest igyekszik részt venni. Programok szervezésével (családi nap, különböző kirándulások, mikulás ünnepség) színesítik az egyesület és a település életét.

Bevételi forrásaik szűkösek, tagdíjból, adományokból, pályázatokból származik.

Az adományok többnyire az országos egyesületen keresztül jutnak el az egyesülethez, de kapnak adományt helyi lakosoktól, magánemberektől is.

Az **Együtt Várdombért Egyesület** 2006-ban alakult meg, 2007. november 1-én jegyezték be hivatalosan a működését. Jelenleg 74 fővel működik az egyesület és aktívan jelen van a település kulturális, közösségi életében.

Céljai:

- a község kulturális és épített műemlékvédelmi örökségének megóvása,
- a településen működő civil szerveződések összefogása,
- művelődési ház működtetése,
- a nemzeti kulturális tevékenységek támogatása, rendezvények szervezése,
- a közösség hátrányos helyzetű csoportjai társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése,
- szociális és mentálhigiénés feladatok ellátása,
- természetvédelmi és környezetvédelmi tevékenység.

Ezek a célok magukban hordozzák a folyamatosság igényét, a fennmaradásért, az elért eredményekért, fejlődésért folyamatosan tenni kell. Az új kihívásoknak való megfelelés, az új tervek megvalósítása folyamatos feladatot jelent az egyesület számára.

Az egyesület bevételi forrásai a tagdíjból, támogatói hozzájárulásokból, önkormányzati támogatásból, a felajánlott személyi jövedelemadó 1 %-ból származik. Az egyesület ezen felül igyekszik kihasználni a pályázati lehetőségeket is.

Az Együtt Várdombért Egyesület megalakulása minőségi változásokat eredményezett a település kulturális, közösségi életében. Széles körű feladatvállalásával – kultúrház fenntartása, programok szervezése, rászorultak támogatása – segíti, színesebbé teszi a településen élő emberek életét.

Az önkéntes munka tekintetében, jellemzően a gimnazisták végeznek önkéntes munkát a településen, főként az önkormányzatnál és intézményénél, valamint az iskolában. Többnyire az önkormányzati rendezvények és könyvtári programok lebonyolításában vesznek részt.

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

Várdomb község Német Nemzetiségi önkormányzata 1996. április 1-jén alakult meg, a képviselő-testület tagjainak száma 3 fő.

Megalakulásuk célja: Várdomb községben a nemzetiségi identitástudat erősítése, az ősök hagyományának ápolása, a nemzetiségi oktatás és tevékenység segítése, a településen folyó kulturális tevékenység támogatása, az öröklött meglévő építészeti emlékek megőrzése.

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező és önként vállalt közfeladatait a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX törvény 115-116. §-ai rögzítik.

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező közfeladata:

- a nemzetiségi feladatokat ellátó intézménye fenntartásával kapcsolatos feladatellátás,
- a saját kezdeményezésére más önkormányzat által átruházott feladat- és hatáskör ellátása, ideértve az átvett intézmény fenntartásával kapcsolatos feladatellátást,
- a más szervtől átvett intézmény fenntartásával kapcsolatos feladatok ellátása,
- a képviselt közösség érdekképviseletével, esélyegyenlőségének megteremtésével kapcsolatos feladatok ellátása, különösen tekintettel a helyi önkormányzatnak a nemzetiségek jogainak érvényesítésével kapcsolatos feladataira,
- a nemzetiségi önkormányzat illetékességi területén működő állami, helyi önkormányzati vagy más szerv által fenntartott intézmények működésével, feladatellátásával összefüggő, a nemzetiségi közösség kulturális autonómiája megerősítését szolgáló döntési, együtt döntési jogok gyakorlása,
- a nemzetiségi nyelven folyó nevelésre és oktatásra irányuló igények felmérése.

A helyi nemzetiségi önkormányzat - a rendelkezésére álló források keretei között – önként vállalt közfeladata különösen:

- nemzetiségi intézmény alapítása,
- kitüntetés alapítása, odaítélése feltételeinek és szabályainak meghatározása,

- nemzetiségi pályázat kiírása, ösztöndíj alapítása,
- önként vállalt feladatot láthat el – hatósági feladatok kivételével - különösen a nemzetiségi oktatási és kulturális öngazgatással összefüggő ügyekben, a helyi írott és elektronikus sajtó, a hagyományápolás és közművelődés, a társadalmi felzárkózás, a szociális, ifjúsági, kulturális igazgatás és a közfoglalkoztatás területén, valamint településüzemeltetési és településrendezési feladatok körében.

A nemzetiségi önkormányzat együttműködését az állami és a helyi önkormányzati szervekkel a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX törvény 79-86. §-ai rögzítik. A helyi önkormányzat a helyi nemzetiségi önkormányzat részére biztosítja az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos végrehajtási feladatok ellátásáról.

Várdomb Község Német Nemzetiségi Önkormányzat 2023. évi beszámoló:

A 2023-as évben Várdomb Község Német Nemzetiségi Önkormányzata Várdomb-Alsónána Általános Iskolával együttműködve az általános iskolások és a sváb beszélgetéseken rendszeresen részt vevő tagok számára színházlátogatásokat szervezett a Deutsche Bühne Ungarn előadásaira a 2023-as évben több alkalommal.

Várdomb Község Német Nemzetiségi Önkormányzat képviselő-testülete 2023-ban is megszervezte borversenyét a helyi borok népszerűsítése érdekében. Az Együtt Várdombért Egyesülettel közösen szervezzék meg az eseményt. A borbírálatra március 25-én sor került, a borvacsora április 14-én kerül megrendezésre.

Ebben az évben is volt – havonta - német nemzetiségi Ringató foglalkozás a legfiatalabb korosztály számára, mely során a babák, kisgyerekek a német nemzetiségi ritmus- és dallamvilággal ismerkedtek meg játékos, számukra fogyasztható és élvezhető formában. A megtartott foglalkozások népszerűek voltak, a kismamák és a gyermekek szép számban, lelkesen vettek részt rajtuk.

Április 19.-én került sor a „Vár a megye” a Tolna Megyei Értékek napja elnevezésű rendezvényre Simontornyán a megye több, mint 50 településének részvételével. A rendezvény során minden település saját standon mutatta be saját helyi értékeit. Esetünkben egy településre jellemző kulináris bemutatóra is sor került: hagyományos sváb ételt, saurest főztünk és nyertes borokból vittünk bemutatót. A helyszínre jutást a feladatalapú támogatásból fedeztük.

2023-ban is csatlakoztunk az országos TrachtTag nevű rendezvényhez, így Várdombon is meghirdettük, népszerűsítettük a kezdeményezést és április 28-ra népviseletes bemutatót szerveztünk a résztvevők számára. A rendezvény során egy Tolna vármegyei sváb népviseletbe öltöztetett babakiállítás és az általános iskolások táncos bemutatóját tekinthették meg a résztvevők.

Till Jánosné azzal a kéréssel fordult Várdomb Község Német Nemzetiségi Önkormányzat elnökéhez, hogy segítséget kérjen tőle egy várdombi viselet megvarrásához a gyűjteményébe, melyben olyan babák szerepelnek, amelyek Tolna megyei települések viseleteit mutatják be. A konzultáció során felvetettük egy ilyen viselet reprodukcióját a

nemzetiségi önkormányzat számára is és így Till Jánosnét bíztuk meg egy várdombi hagyományos népviselet játékbaba-méretben való megvarrásával.

Június 10-én 16 fő vett részt a Sváb Ételek Fesztiválján Várdomb településről a német nemzetiségi önkormányzat szervezésében. A résztvevők meg voltak elégedve a színes programokkal.

Július 30-i nagygyáradi Kékfestő Fesztiválon is részt vettek a településen élők, az autóbusz költségeit a nemzetiségi önkormányzat működési támogatása terhére fedezte.

2023. augusztus 20-án megkoszorúztuk a Milleniumi emlékművet az Államalapításról való megemlékezés során.

A Dunaszekcsői fúvószenekari találkozón 16 fő vett részt a településről, az érdeklődőknek a rendezvényre jutáshoz a buszt a működési támogatásból fizettük.

5 témában pályázatot nyújtottunk be „Nemzetiségi kulturális kezdeményezések 2024. évi költségvetési támogatása” címmel, összesen 3 200 000 Ft értékben, a Sváb bál, a HazaVárdomb, a Sváb Zenei Hétvége szervezésére, táncoktató díjának fedezésére, illetve nemzetiségi fellépő ruhák vásárlására.

2023 évben sajnálatos módon nem volt ismét olyan 8.osztályos általános iskolai tanuló, aki megfelel volna a követelményeknek a „für Deutschkentnisse” díj elnyeréséhez, így a vándorkupa nem került senkihez. Két fő tanuló viszont kiemelkedett német nemzetiségi területen végzett munkájával, ők ajándékutalványt kaptak.

Támogattuk a várdombi általános iskolás tanulókat abban is, hogy szélesebb körben megismerhessék a német nemzetiségi tánclépéseket, zenei motívumokat, dalgyűjteményt, ezért „A várdombi iskolás gyermekek magasabb műveltségi színvonaláért Alapítvány” számlájára a német nemzetiségi táncoktató díjának többletköltségét, amely ahhoz szükséges, hogy újabb egy osztályban kezdhessek meg a táncoktatást, átutalta.

Várdomb községből a 2023/2024-es tanévben egy diák tanult a bajai Magyarországi Németek Általános Művelődési Központjának Gimnáziumában. Várdomb Község Német Nemzetiségi Önkormányzata minden évben támogatta az intézményben tanulókat, ezzel is megkönnyítve az iskolakezdést azok számára, akik a német nyelvet kimagasló szinten kívánják elsajátítani egy olyan intézményben, amely a németiség hagyományainak ápolására és a magyarországi németek identitásának megőrzésére nagy hangsúlyt fektet. A német önkormányzat egyszeri iskolakezdési támogatást biztosított.

További egy várdombi diák kezdte meg tanulmányait a bajai német nemzetiségi óvónőképzőn, ezért a nemzetiségi önkormányzat képviselő-testülete őt is iskolakezdési támogatásban részesítette.

Nemzetiségi Önkormányzatunk Márton napi hagyományos rendezvényét, mely nem volt zártkörű, 2023-ban november 11-én, és 12-én szervezte meg, mely során lampionos felvonulással egybekötött zenés délután került megrendezésre 11-én, 12-én pedig a kakasdi kórus szereplésével német nyelvű szentmisére, koszorúzásra és terményáldásra került sor a templomban.

A Chris'kindlspiel 30. évfordulója alkalmából Várdomb Község Német Nemzetiségi Önkormányzat képviselő-testülete emlékkoncert szervezett Kiss Tamásné emlékére, melyre 5 évente szokott sort keríteni. A koncert vendégelőadó közreműködésével került megrendezésre és a Tolna Vármegyei Német Nemzetiségi

Önkormányzatok Szövetsége, valamint Várdomb Község Önkormányzata támogatásának köszönhetően valósult meg. A koncert december 22-én került megtartásra, és a koncertet követően a fellépőket és az egykori szereplőket, valamint meghívott vendégeket kis vendéglátásban részesítette a német nemzetiségi önkormányzat.

Hozzájárultunk a templomban felállítandó karácsonyfák beszerzési költségeihez, melynek költségeit a nemzetiségi önkormányzat a működési támogatása terhére kívánja fedezni.

A 2023.évi működési támogatás teljes összege elköltésre került, belőle a hagyományosnak mondható kiadásainkon kívül sikeresen valósítottuk meg új elképzeléseinket is, nagy részét pedig a szó szerinti működési kiadások: bankszámla vezetés, reprezentációhoz kapcsolódó járulékok, kapcsolat tartáshoz szükséges mobiltelefon és az útszámla kiadásai teszik ki.

Várdomb Község Német Nemzetiségi Önkormányzat 2024-es évi rendezvényterve

Január 11.	Libelle, Kultúrotthon
Január 14.	Jubileumi Gála, Budapest
Január 20.	Kitelepítettek Emléknapja, Kultúrotthon
Január 26.	Sváb beszélgetés, Tájház
Február 3.	Sváb bál, Kultúrotthon
Február 8.	Libelle, Kultúrotthon
Február 23.	Sváb beszélgetés, Tájház
Március 14.	Libelle, Kultúrotthon
Március 29.	Sváb beszélgetés, Tájház
Április 11.	Libelle, Kultúrotthon
Április 26.	Sváb beszélgetés, Tájház
Április	TrachtTag
Május	Borverseny, Tájház
Május 9.	Libelle, Kultúrotthon
Május 31.	Sváb beszélgetés, Tájház
Június 9.	Libelle, Kultúrotthon
Június 22.	„Für Deutschkenntnisse“ díj átadása
Június 28.	Sváb beszélgetés, Tájház
Július 6.	HazaVárdomb, Tájház
Július 11.	Libelle, Kultúrotthon
Július 26.	Sváb beszélgetés, Tájház
Augusztus 8.	Libelle, Kultúrotthon
Augusztus 18.	Werzpisch'l szentelés, Templom
Augusztus 20.	Koszorúzás, Millenniumi emlékfal
Augusztus 25.	Sváb beszélgetés, Tájház
Augusztus 24.	Dunaszekcsői Fúvóstalálkozó, Dunaszekcső

Szeptember	Tanévkezdő támogatás a német nyelvű középiskolába járók és a német nemzetiségi felsőoktatásban részt vevők számára Támogatás az általános iskolások számára
Szeptember 7. -8.	Sváb Zenei Hétvége, Villány
Szeptember 12.	Libelle, Kultúrotthon
Szeptember 27.	Sváb beszélgetés, Tájház
Október 10.	Libelle, Kultúrotthon
Október 25.	Sváb beszélgetés, Tájház
November 2.	Közmeghallgatás, Kultúrotthon
November 9. -10.	Márton nap, Tájház, Kultúrotthon
November 14.	Libelle, Kultúrotthon
November 29.	Sváb beszélgetés, Tájház
December 1.	Advent, Tájház
December 12.	Libelle, Kultúrotthon
December 23.	Chriskindlspiel a faluban
December 27.	Sváb beszélgetés, Tájház

több alkalommal az évben **Deutsche Bühne Ungarn előadásainak látogatása, Szekszárd**

e) helyi lakossági önszerveződések.

Az önkormányzat minden évben az anyagi lehetőségeihez mérten támogatásban részesíti az igényüket benyújtó helyi egyesületeket. A szervezetek az anyagi forrásokat rendezvények, programok szervezésére, illetve működésre fordítják.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Várdombon roma nemzetiségi önkormányzat nem működik.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Anyagi okok miatt átmeneti fűtési nehézségek	Rászorulóknak természetbeni szociális segélyezése, tűzifa támogatás
A célcsoport elhelyezkedési nehézségei, munkanélküliség csökkentése	Tájékoztatás, állásbörze, közfoglalkoztatás folytatása, családsegítőn keresztül életvezetési tanácsok

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

Az Országgyűlés 47/2007. (V. 31.) számú határozatával döntött a **„Legyen Jobb a Gyermeknek” 2007-2032 Nemzeti Stratégiáról**, melynek fő célja, hogy egy generáció alatt a jelenleginek töredékére csökkentse a gyermekek és családjaik szegénységének arányát.

A „Legyen Jobb a Gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia szükségességét elsősorban az indokolta, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. A törvény minden gyerekre kiterjed, de értelemszerűen azoknak kell prioritást élvezniük, akiknek érdekei a legjobban sérülnek, akiknél a nélkülözés a legjobban korlátozza fejlődésüket. A Nemzeti Stratégia másik fontos indoka a szegénységi ciklus megszakításának szükségessége, a gyermekek és a társadalom közös távlati érdeke. A harmadik indok az első kettőből adódik. Közös érdek az ország fenntartható gazdasági és társadalmi fejlődése. Ehhez a gyermekek esélyeinek javítása, piac- és lehetőleg versenyképes felkészültségük, munkához jutásuk általános biztosítása, a ma növekvő társadalmi szakadékok szűkítése szükséges.

Már születésünk pillanatától esélyegyenlőség állhat fenn, hiszen nem mindegy, hogy milyen családba születünk, hazánk keleti vagy nyugati térségében, tanyán, kis vagy nagy településen, kis vagy nagyvárosban. Az esélyegyenlőségre ebben a helyzetben is törekedni kell, a cél az, hogy mindenki egyenlő eséllyel jusson el az ellátásokhoz, rendelkezzen a kellő információval, tisztában legyen vele, hol érdeklődhet, tudja, hogy milyen ellátások illetik meg, van e- választási lehetősége. Hol és milyen módon igényelheti a különböző ellátásokat, hova fordulhat segítségért.

Az utóbbi években született szociális vonatkozású jogszabályokban megvalósult a jogalkotó azon törekvése, hogy az irányelveknek megfelelő, az egyenlő esélyeket biztosító jogszabályok szülessenek.

Az Országgyűlés a jövő nemzedékért érzett felelősségtől vezérelve a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvényben, továbbá az Alaptörvényben meghatározott gyermeki jogok érvényre juttatása érdekében, a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvénnyel, valamint a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvénnyel összhangban megalkotta az 1997. évi XXXI. törvényt a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról. (továbbiakban: Gyvt.)

A gyermekek helyzetének elemzéséhez szükséges fontosabb definíciók, szabályok, ellátások:

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.

A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint e törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat.

Pénzbeli és természetbeni ellátások:

- a) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
- b) a gyermekétkeztetés,
- c) a gyermektartásdíj megelőlegezése,
- d) az otthonteremtési támogatás,

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- a) a gyermekjóléti szolgáltatás,
- b) a gyermekek napközbeni ellátása,
- c) a gyermekek átmeneti gondozása,
- d) gyermekek esélynövelő szolgáltatásai.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások:

- a) az otthont nyújtó ellátás,
- b) az utógondozói ellátás,
- c) a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések:

- a) a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása,
- b) a védelembe vétel,
- c) a családba fogadás,
- d) az ideiglenes hatályú elhelyezés,
- e) a nevelésbe vétel,
- f) a nevelési felügyelet elrendelése,
- g) az utógondozás elrendelése,
- h) az utógondozói ellátás elrendelése,
- i) a megelőző pártfogás elrendelése.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult

- a) jogszabályban meghatározott ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésnek és – ha megfelel a 21/C. §-ban foglalt feltételeknek – a szünidei gyermekétkeztetésnek,
- b) meghatározott pénzbeli támogatásnak,

c) az e törvényben és más jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek az igénybevételére.

A gyámhatóság megállapítja a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát, amennyiben a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg

a) a szociális vetítési alap összegének a 245%-át, ha

aa) a gyermeket egyedülálló szülő vagy más törvényes képviselő gondozza,

ab) a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos vagy

ac) a nagykorúvá vált gyermek megfelel a 20. § (2) bekezdésében foglalt feltételeknek;

b) a szociális vetítési alap összegének 225%-át az a) pont alá nem tartozó esetben, feltéve, hogy a vagyoni helyzet vizsgálata során az egy főre jutó vagyon értéke nem haladja meg külön-külön vagy együttesen a jogszabályban meghatározott értéket.

Természetbeni ellátásként a gyermek életkorának megfelelő **gyermekétkeztetést** kell biztosítani a gyermeket gondozó szülő, törvényes képviselő vagy nevelésbe vett gyermek esetén a gyermek ellátását biztosító nevelőszülő, gyermekotthon vezetője, illetve az Szt. hatálya alá tartozó ápolást, gondozást nyújtó intézmény vezetője kérelmére

a) a bölcsődében, mini bölcsődében,

b) az óvodában,

c) a nyári napközis otthonban,

d) az általános és középiskolai kollégiumban, az itt szervezett externátusi ellátásban,

e) az általános iskolai és – ha önkormányzati rendelet kivételével jogszabály másképpen nem rendelkezik – a középfokú iskolai menzai ellátás keretében,

f) a fogyatékos gyermekek, tanulók nevelését, oktatását ellátó intézményben és a fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében,

g) 21/C. §-ban foglaltak szerint a bölcsőde, mini bölcsőde és az óvoda zárva tartása, valamint az iskolában az Nktv. 30. § (1) bekezdése szerinti nyári szünet és az Nktv. 30. § (4) bekezdése szerinti tanítási szünetek időtartama alatt.

Ha a szülő, törvényes képviselő eltérően nem rendelkezik, az **intézményi gyermekétkeztetés** keretében a nem bentlakásos intézményben

a) a bölcsődében, mini bölcsődében bölcsődei ellátásban részesülő gyermekek részére az ellátási napokon a reggeli főétkezést, a déli meleg főétkezést, valamint tízórai és uzsonna formájában két kísétkezést,

b) a gyermekek és a tanulók számára az óvodai nevelési napokon, valamint az iskolai tanítási napokon az óvodában és a nem bentlakásos nevelési-oktatási intézményben a déli meleg főétkezést, valamint tízórai és uzsonna formájában két kísétkezést kell biztosítani.

Az **intézményi gyermekétkeztetést ingyenesen** kell biztosítani

a) a bölcsődében, mini bölcsődében nyújtott bölcsődei ellátásban vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek számára, ha

aa) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,

- ab) tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,
- ac) olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek,
- ad) olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval és társadalombiztosítási járulékkal csökkentett összegének 130%-át vagy
- ae) nevelésbe vették;
- b) az 1–8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha
 - ba) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, vagy
 - bb) nevelésbe vették;
- c) azon a) és b) pont szerinti életkorú, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek számára, akit fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében helyeztek el;
- d) az 1–8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha
 - da) nevelésbe vették, vagy
 - db) utógondozói ellátásban részesül.

Az intézményi gyermekétkeztetést az intézményi térítési díj 50%-os normatív kedvezményével kell biztosítani

- a) az 1–8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül;
- b) az 1–8. és az azon felüli évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek, feltéve, hogy a tanuló nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben;
- c) az (1) bekezdés a), b) és d) pontja szerinti életkorú, tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek számára, feltéve, hogy az (1) bekezdés alapján a gyermek nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben.

A települési önkormányzat a **szünidei gyermekétkeztetés** keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést

- a) a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítja, és
- b) az a) pontban foglalt gyermekeken kívül további gyermekek, így különösen a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek részére ingyenesen biztosíthatja.

A települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetést az (1) bekezdés a) pontja szerinti esetben

- a) a bölcsődében, mini bölcsődében bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben részesülő gyermekek számára a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény és az óvoda zárva tartásának időtartama alatt valamennyi munkanapon,
- b) az a) pont alá nem tartozó gyermekek számára
 - ba) a nyári szünetben legalább 43 munkanapon, legfeljebb a nyári szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon,

bb) az őszi, téli és tavaszi szünetben a tanév rendjéhez igazodóan szünetenként az adott tanítási szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon köteles megszervezni, és ennek keretén belül a szülő, törvényes képviselő kérelmének megfelelő időtartamban az adott gyermek részére biztosítani.

A **gyermekjóléti szolgáltatás** olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében

- a) a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése,
- b) a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,
- c) a válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint szociális szolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz, különösen a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz történő hozzájutásának szervezése,
- d) a szabadidős programok szervezése,
- e) a hivatalos ügyek intézésének segítése.

A **gyermek napközbeni ellátásaként** az életkornak megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést, foglalkoztatást és étkeztetést kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, törvényes képviselői munkavégzésük – ideértve a gyermekgondozási díj, a gyermekgondozást segítő ellátás és a gyermeknevelési támogatás folyósítása melletti munkavégzést is –, munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, nappali rendszerű iskolai oktatásban, a nappali oktatás munkarendje szerint szervezett felnőttoktatásban, felsőoktatási intézményben nappali képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni.

A napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama lehetőleg a szülő, törvényes képviselő munkarendjéhez igazodik.

A **bölcsődei ellátás** keretében – ha e törvény kivételt nem tesz – a három éven aluli gyermekek napközbeni ellátását kell biztosítani. Bölcsődei ellátást biztosíthat a bölcsőde, a mini bölcsőde, a munkahelyi bölcsőde és a családi bölcsőde.

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a

rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészségés fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmazottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

b) a nevelésbe vett gyermek,

c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A védelembe vétel a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés.

A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermek védelembevétele a gyermekjóléti szolgáltatás feladata.

Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevitelével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket azonnal végrehajtható határozatával védelembe veszi.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700031.tv>

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

A helyi ellátórendszer különféle támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családokat a gyermekek nevelésében, megfelelő támogatások és szolgáltatások nyújtásával egy bizonyos fokú védelmet biztosít. A helyi rendszer megfelelő működése a veszélyeztetettség megelőzését szolgálja. A megelőző tevékenység a köznevelési, egészségügyi, szociális közművelődési és sport intézményhálózaton keresztül (esetenként civil szervezetek bekapcsolódásával-pl: Nagycsaládosok Egyesülete, Együtt Várdombért Egyesület) valósul meg, és az egyes ágazatok együttműködésén alapul.

A táblázat alapján látható, hogy - 2020 év végi adatok alapján – a településen a 0-2 évesek száma 39 fő volt, ami az állandó népesség 3,2 %-át tette ki. A 0-14 évesek száma 174 fő volt, a nők és férfiak aránya között nincs lényeges eltérés. A 15-17 éves korúak száma 23 fő volt, a nők száma 3 fővel magasabb volt a férfiakénál. Az állandó népességből a 18 év alattiak aránya 16,55%, ami a korábbi évekhez viszonyítva kissé növekedett, mivel 2019-ben ez az aránya 15,67% volt.

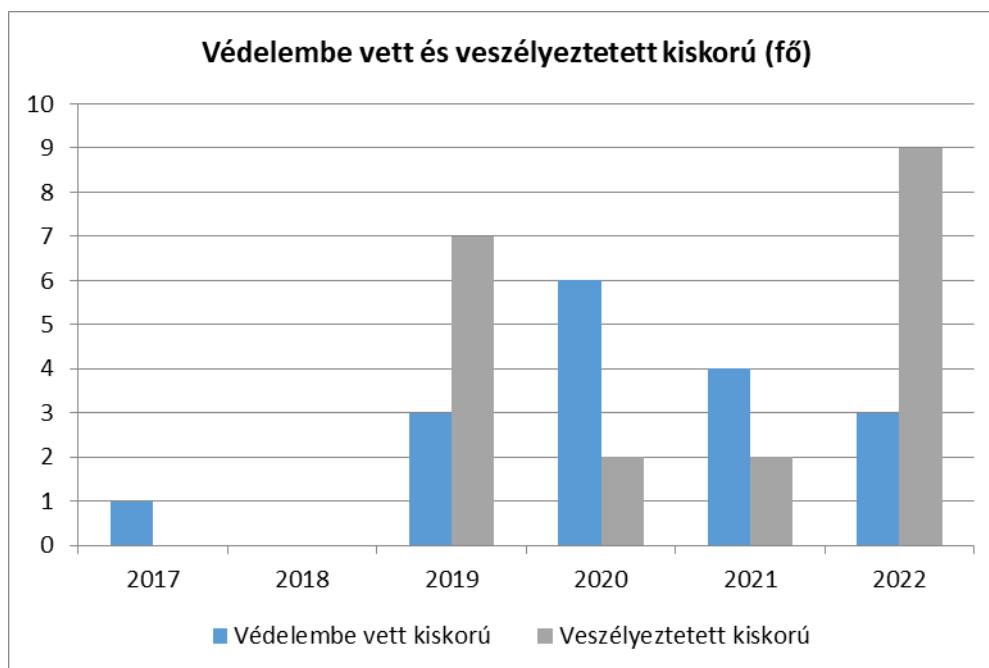
4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	588	602	1190	49,41%	50,59%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			39	3,28%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	85	89	174	7,14%	7,48%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	10	13	23	0,84%	1,09%
Forrás: TeIR, KSH Tstar					

Településünkön a gyermekek helyzete átlagosnak mondható. A település gyermeklétszámához viszonyítva viszonylag alacsony a gyermekvédelmi szolgáltatásban részesülők száma.

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2017	1	n.a.
2018	0	n.a.
2019	3	7
2020	6	2
2021	4	2
2022	3	9

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A vizsgált időszakban, 2018-ban egyáltalán nem volt védelembe vett gyermek, viszont 2020-ban volt a legmagasabb ezen gyermekek száma. A veszélyeztetett kiskorú gyermeke száma 2022-ben volt a legmagasabb 9 fő.

A Család-és Gyermekjóléti Szolgálat 2023. évi beszámolója szerint 2023. évben 2 gyermek volt védelembe véve Várdombon. Családba fogadás két család esetében állt fenn.

Jelenleg a védelembe vett gyermekek száma a településen a korosztály egészéhez képest viszonylag alacsony.

A bölcsőde és óvoda intézményébe jelenleg nincs, az iskolába 1 gyermek van védelembe véve.

A bölcsődében nem jár várdombi lakóhelyű hátrányos helyzetű gyermek, az óvodában 1 fő, illetve az iskolába 4 fő hátrányos helyzetű gyermek jár, akik részére a szülő alacsony iskolai végzettsége miatt lett megállapítva a helyzet fennállása.

A védelemben vétel leggyakoribb okai a gyermek gondozásának, nevelésének elhanyagolása, családi, kapcsolati problémák.

A védelemben vett gyermeket gondozó szülő, illetve gondviselő folyamatos kapcsolatot tart a Szekszárd Megyei Jogú Város Humánszolgáltató Központjának családgondozójával.

A Család-és Gyermekjóléti Szolgálat 2023. évi beszámolója szerint a gyermekek veszélyeztetettségének fő okai:

A gyermekjóléti szolgáltató tevékenység a kezelt probléma típusa szerint	Kezelt probléma száma
Anyagi (megélhetési, lakhatással összefüggő stb.)	2
Gyermeknevelési	2
Szülői elhanyagolás	0
Családi konfliktus (szülők egymás közötti, szülő-gyermek közötti)	1
Szülő vagy család életvitele	2
Gyermek intézménybe való beilleszkedése	1
Magatartászavar, teljesítményzavar	1
Családom belüli bántalmazás (fizikai, szexuális, lelki)	0
Fogyatékoság, retardáció	0
Szenvedélybetegségek	0

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők, valamint

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos számának vizsgálatakor csökkenés figyelhető meg. Míg 2017-ben 21 gyermek részesült támogatásban, addig 2022-ben már csak 15 gyermek. A gyermekek részére 2022-ben összesen 183.500 forint összegű pénzbeli támogatást fizetett ki az önkormányzat. Ebből 5 gyermek augusztus és november hónapokban alapösszegű és 12 gyermek ugyancsak az említett két hónapban (valamelyik gyermek csak egy hónapban volt jogosult) emelt összegű pénzbeli támogatásban részesült. (alapösszegű támogatás: rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek kapja, emelt összegű támogatás: aki a gyermekvédelmi kedvezményen felül kérte és megállapításra került a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet)

A 2023-as év augusztus hónapjában 3 gyermek alapösszegű (18.000, -Ft), 8 gyermek emelt összegű támogatásban részesült (52.000, -Ft), november hónapban 3 gyermek alapösszegű (18.000, -Ft), 4 gyermek emelt összegű támogatást kapott. (26.000, -Ft)

2022. december 31-én fennálló jogosultság alapján 12 gyermek részesült rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, ebből korosztályi bontás szerint: 0-2 éves - 0 fő, 3-5 éves - 2 fő, 6-13 éves – 8 fő, 14-17 éves – 2 fő, 18 és a feletti – 0 fő.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult családok száma a gyermekek száma szerint: 1 gyermekes - 2 család (1 egyedülálló szülő), 2 gyermekes – 3 család (ebből 2 egyedülálló szülő), 4 gyermekes - 1 család.

Az egy főre jutó családi jövedelem szerinti bontás: az öregségi nyugdíj legkisebb összegének (továbbiakban: ÖNYM, évek óta 28.500 forint) felét sem éri el: 2 fő, az ÖNYM fele, illetve annál több, de az ÖNYM összegét nem éri el: 2 fő, az ÖNYM-et eléri, de annak 135%-át nem haladja meg: 4 fő, az ÖNYM 135%-át meghaladja, de annak 145%-át nem haladja meg: 2 fő, az ÖNYM összegének 145 %-át meghaladja, de annak 165 %-át nem haladja meg: 2, az ÖNYM összegének a 165 %-át meghaladja, de annak 180 %-át nem haladja meg: 0 fő.

2023. december 31-én fennálló jogosultság alapján 10 gyermek részesült rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, ebből korosztályi bontás szerint: 0-2 éves - 0 fő, 3-5 éves - 0 fő, 6-13 éves – 4 fő, 14-17 éves –6 fő, 18 és a feletti – 0 fő.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult családok száma a gyermekek száma szerint: 1 gyermekes - 2 család (2 egyedülálló szülő), 2 gyermekes – 2 család (ebből 2 egyedülálló szülő), 4 gyermekes - 1 család.

Az egy főre jutó családi jövedelem szerinti bontás: a szociális vetítési alap (évek óta 28.500,-Ft, korábbi neve öregségi nyugdíj legkisebb összege – ÖNYM) összegének felét sem éri el: 0 gyermek, a szociális vetítési alap összegének fele, illetve annál több, de a szociális vetítési alap összegét nem éri el: 3 gyermek, a szociális vetítési alap összegét eléri, de annak 165 %-át nem haladja meg: 7 gyermek, a szociális vetítési alap összegének 165 %-át meghaladja, de annak 180 %-át nem haladja meg: 0 gyermek.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2017	21
2018	21
2019	13
2020	13
2021	18
2022	15

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

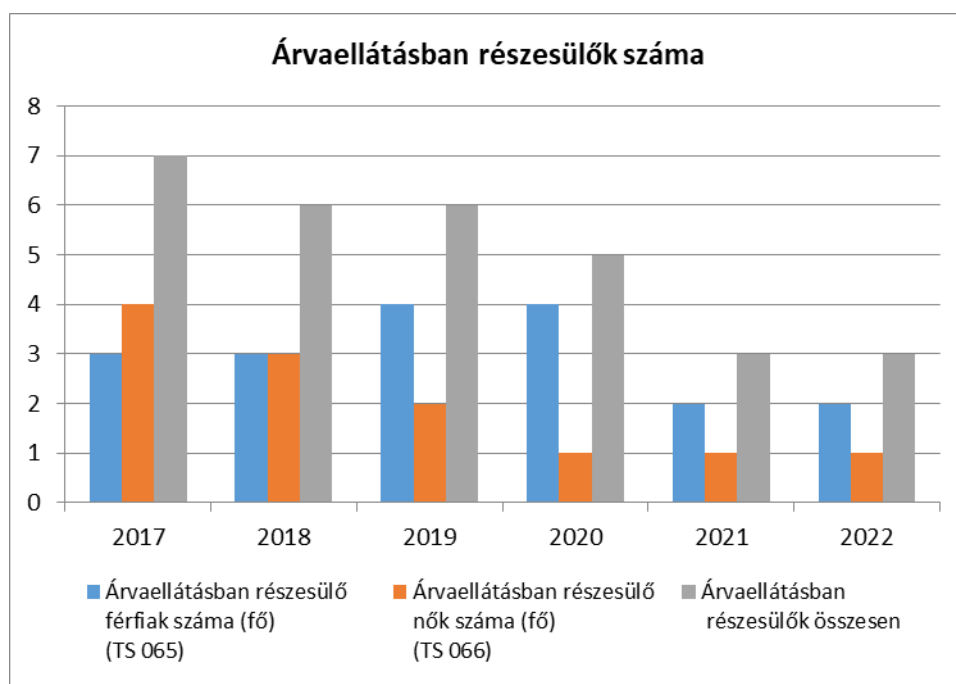
A minimálbér növekedése, illetve az, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény egy főre eső jövedelmi határa minimálisan növekedett – így egyre kevesebb azon családok száma, akik jövedelmi szempontból megfelelnek - eredményezi azt, hogy egyre kevesebb gyermek jogosult rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre. Ebből az is következik, hogy mivel csökkent a gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek száma, ezért a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma is csökkent, mivel 2013. szeptember 1-jétől megváltoztak a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet jogosultsági feltételei. Míg korábban a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők hátrányos helyzetűnek számítottak, a jogszabályváltozást követően már nem volt elegendő ez a kritérium.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

4.1.3. számú táblázat - Árvaellátás

Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2017	3	4	7
2018	3	3	6
2019	4	2	6
2020	4	1	5
2021	2	1	3
2022	2	1	3

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Árvaellátásra az a gyermek jogosult, akinek szülője öregségi nyugdíjasként halt meg, vagy a haláláig a nyugdíjjogosultsághoz szükséges szolgálati időt megszerezte.

Árvaellátásra a házasságban vagy az élettársi közösségben együtt élők egy háztartásban közösen nevelt gyermeke is jogosult lehet.

Árvaellátás jár a testvérnek és az unokának is, ha őt az elhunyt saját háztartásában eltartotta, és a gyermeknek tartásra köteles és képes hozzátartozója nincs.

Az árvaellátás a jogszerző halála napjától kezdődően a gyermek 16. életévének betöltése napjáig jár.

Ha a gyermek nappali oktatás keretében iskolában, szakképző intézményben vagy felsőoktatási intézményben nappali képzésben vesz részt, az árvaellátás a tanulmányok tartamára, de legfeljebb a huszonötödik életév betöltéséig jár.

Ha az árvaellátásra jogosult személy megváltozott munkaképességűvé válik, akkor az árvaellátás az életkorától függetlenül mindaddig jár, amíg az egészségi állapota legfeljebb 50 %-os.

Nem szűnik meg az árvaellátásra való jogosultság, ha a gyermeket később örökbe fogadják, vagy az életben lévő szülő újabb házasságot köt.

Iskolai tanulmányok címén azt a gyermeket is megilleti az árvaellátás, aki betegsége, testi vagy értelmi fogyatékosága, várandóssága, gyermekszülés vagy háromévesnél fiatalabb gyermekének gondozása miatt a tanulmányait egyéni munkarenddel, illetve egyéni tanulmányi renddel rendelkező tanulóként végzi, és ha huszonöt évesnél fiatalabb, és felnőttképzésben vesz részt, feltéve, hogy a felnőttképzés nem távoktatási formában folyik, és a képzés heti átlagos óraszámja eléri a hét órát.

Az árvaellátás gyermekeként annak a nyugdíjnak a harminc százaléka, ami az elhunytat halála időpontjában öregségi nyugdíjként megillette, vagy megillette volna.

Hatvan százalékos mértékű árvaellátás illeti meg azt a gyermeket, akinek mindkét szülője elhunyt, vagy akinek életben lévő szülője megváltozott munkaképességű.

Ha a gyermek mindkét szülője után jogosult az árvaellátásra, akkor azt az árvaellátást kell folyósítani, amelynek összege számára előnyösebb. Az árvaellátás legkisebb összege jelenleg havi 50 000 forint.

Forrás: <https://www.allamkincstar.gov.hu/nyugdij/hozzatartozoi-ellatasok/arvaellatas>

A településen a vizsgált időszakban csökkent az árvaellátásban részesülők száma, míg 2017-ben 7 fő volt, addig ez a szám 2022-re 3 főre csökkent. A nők és férfiak arányát tekintve többnyire magasabb volt az árvaellátásban részesülő férfiak aránya.

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

A gyermekek étkeztetését a Várdombi Bölcsőde Óvoda és Konyha intézményéhez tartozó főzőkonyha biztosította.

Várdombi gyermekek (fő) kedvezménye (gyermekétkeztetés) a várdombi bölcsődében, óvodában és iskolában 2022. január 1 – 2022. december 31-ig

	50%-os kedvezmény	100%-os kedvezmény	Teljes árat fizet
bölcsőde	0	7	3
óvoda	0	33	8
iskola	43	40	24

Várdombi gyermekek (fő) kedvezménye (gyermekétkeztetés) a várdombi bölcsődében, óvodában és iskolában 2023. január 1 – 2023. december 31-ig

	50%-os kedvezmény	100%-os kedvezmény	Teljes árat fizet
bölcsőde	0	9	1
óvoda	0	29	11
iskola	34	39	35

A két évet összehasonlítva az 50%-os kedvezményben részesülő gyermekek száma 9 fővel, a 100%-os kedvezményben részesülőké 1 fővel csökkent 2022-ről 2023-ra. Ezzel arányban a teljes árat fizetők száma növekedett 11 fővel.

Forrás: Várdombi főzőkonyha nyilvántartása

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

Jelenleg a bölcsődébe, óvodába, általános iskolába nem jár nem magyar állampolgárságú gyermek. A korábbi években is ritkán fordult elő, valószínűleg a kistelepülési jellegből fakadóan. Az Ukrajnában fennálló háborús állapot településünket nem érintette, menekültek nem érkeztek Várdombra.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyermekek jellemzői.

Magyar állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyermekekről adattal nem rendelkezik a település.

4.2 Szegregált, teleszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Szegregált, teleszerű lakókörnyezet nincs a településen.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2017	0	n.a.	-
2018	1	n.a.	-
2019	1	n.a.	-
2020	1	n.a.	-
2021	n.a.	n.a.	-
2022	1	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A védőnői álláshely folyamatosan betöltött volt a településen, egy fő védőnő látja el a feladatokat, a helyettesítése megoldott. Egy épületben, az orvosi rendelő melletti helyiségben van kialakítva a védőnői szoba, váró és mosdó a szükséges eszközökkel felszerelve.

A védőnői munka az alapellátás részeként, a családok egészségének megőrzésére, segítségére irányuló preventív tevékenység, valamint a betegség kialakulásának, az egészségromlásnak a megelőzése érdekében végzett egészségnevelés. A védőnő a gondozási feladatait önállóan végzi. Tevékenysége során szakmailag együttműködik a házi gyermekorvossal (háziórvossal), a közoktatást, a gyermekjóléti, szociális és családsegítést végző intézmények illetékes szakembereivel.

A védőnői munka egyik területe a nővédelem, ami magába foglalja a családtervezéssel kapcsolatos tanácsadást, az anyaságra való felkészülés segítését.

A várandósgondozás keretén belül a védőnő vezeti a várandós nők nyilvántartását, a nyilvántartásba vett személyeket otthonukban meglátogatja. Figyelemmel kíséri a várandós nő családi és szociális, munkahelyi körülményeit, egészségi és pszichés állapotát, szükség esetén az állapotos nő beleegyezésével, kezdeményezi azok megváltoztatását. Tájékoztatja a várandóst a rá vonatkozó jogszabályokról és jogosultságokról. A védőnő a gondozás során tudomására jutott mindazon körülményekről tájékoztatja az állapotos nő kezelőorvosát, amelyek befolyásolhatják a magzat egészséges fejlődését, kezdeményezi a kórházba utalást, a szociális segélyezést, illetve anyaothonba történő elhelyezést.

A védőnő feladata az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig, a törvényes képviselővel előzetesen egyeztetett gondozási terv alapján a családlátogatás, védőnői tanácsadás keretében célzott és szükséglet szerinti gondozás végzése. Továbbá a harmonikus szülő-gyermek kapcsolat kialakulásának, a gyermek nevelésének és szocializációjának segítése, valamint a gyermek fejlődéséhez igazodóan az egészséges életmódhoz szükséges ismeretek nyújtása.

A védőnő hatósági eljárást kezdeményez a gyermek bántalmazása, súlyos elhanyagolása, a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása vagy egyéb súlyos veszélyeztető ok fennállása esetén.

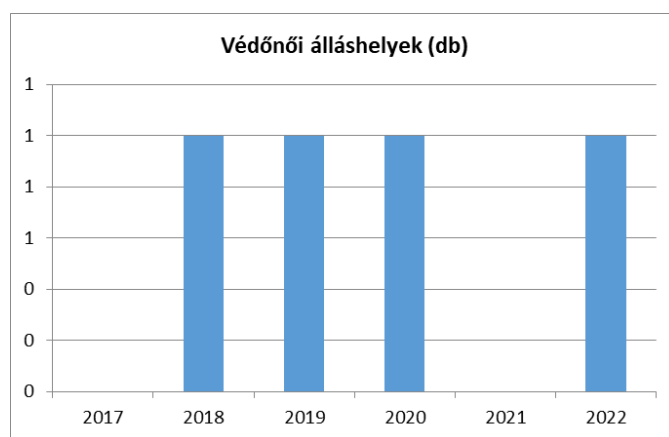
Az oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermek látogatása, illetve betegségének figyelemmel kísérése a védőnő feladata.

Részt vesz a családgondozás keretében az egyéni és közösségi egészségfejlesztési, egészségvédelmi programok tervezésében, szervezésében és megvalósításában.

Az iskola-egészségügyi munkát a körzethez tartozó oktatási intézményben látja el a védőnő. A gyermekek testi, szellemi fejlődésének ellenőrzése, regisztrálása a vizsgálatok alkalmával valósul meg. Figyelemmel kíséri az egészségügyi vagy szociális okból veszélyeztetett tanulókat. Kiemelt feladata az egészségfejlesztés és nevelés, elsősorban az egészséges életmód támogatása.

A védőnő havonta egyszer a könyvtárossal együttműködve Baba-Mama Klubot tart a településen lakó anyukák és gyermekeik részére, ahol a szülők a felmerülő problémáikat megbeszélhetik, tapasztalatot cserélhetnek, új információkhoz juthatnak. A közösségi élmény hozzásegíti mind az anyát, mind a gyermeket, hogy impulzusokhoz, ingerekhez jusson.

Emellett a könyvtárossal és a családsegítő munkatárssal is szorosan együttműködik a különböző egészségmegőrző programok, rendezvények, szabadidős tevékenységek szervezésében és lebonyolításában.

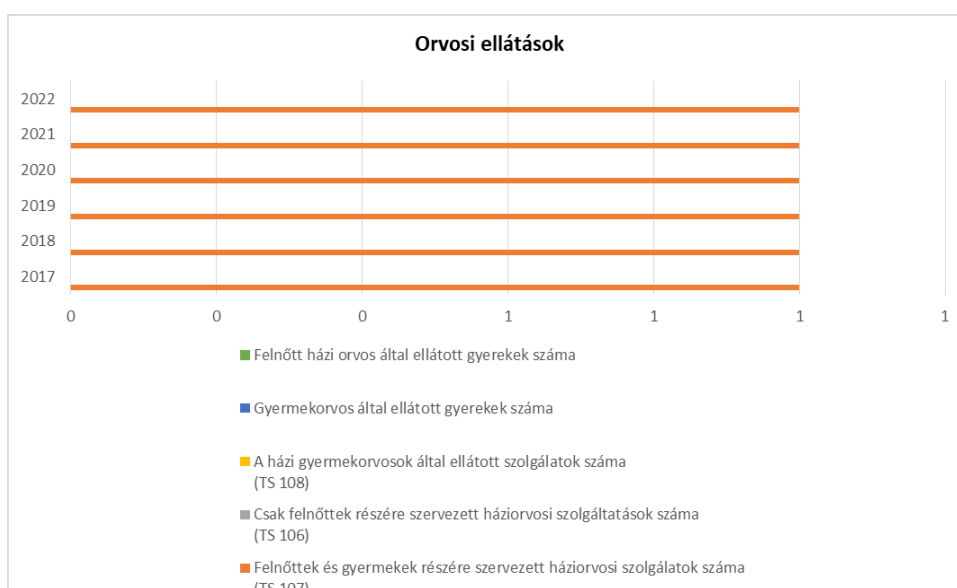

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2017	1	0	0	n.a.	n.a.
2018	1	0	0	n.a.	n.a.
2019	1	0	0	n.a.	n.a.
2020	1	0	0	n.a.	n.a.
2021	1	0	0	n.a.	n.a.
2022	1	0	0	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Várdomb településen egy fő házi orvos látja el a gyermekeket és a felnőtteket is.

- c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A bölcsődébe járó korai fejlesztést igénylő gyerekek ellátást a Tolna Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat látja el. Az óvodába járó SNI és BTMN-s gyermekek gyógypedagógiai fejlesztését megbízási szerződés keretében utazó szakember végzi.

- d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

Várdomb Község Önkormányzata társulás keretében lát el egyes **gyermekjóléti feladatokat és a családsegítési szolgáltatást**, a társulás közös fenntartású intézménye a Humányszolgáltató Központ által. A családsegítő heti egy alkalommal – kedden 8:00-12:00 óráig – fogadóórát tart az önkormányzat épületében, valamint látogatja a családokat és eleget tesz az adminisztrációs kötelezettségeinek is.

A gyermekjóléti szolgáltatás célja:

A gyermek családban történő felnevelésének elősegítése, veszélyeztetettségének megelőzése, a már kialakult veszélyeztetettség megszüntetése.

A cél, hogy a szociális munka sajátos eszközeivel segítséget nyújtson a családoknak a mindennapi életüket fenyegető gazdasági, társadalmi negatív hatások kivédéséhez. A családgondozó arra törekszik, hogy a családok, kliensek képessé váljanak arra, hogy a különböző problémákat önállóan, saját erejükből oldják meg, szociális működőképességük erősödjön.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata:

Általános feladatok

- egyéni esetkezelés, csoportos szociális munka, közösségi szociális munka,
- családokkal és egyénekekkel végzet szociális segítő tevékenység
- közvetítés más ellátásokba, szolgáltatásba
- szabadidős és prevenció programok szervezése, koordinálása,
- észlelő és jelzőrendszert működtet,
- felkérésre környezettanulmány készítése,
- hivatalos ügyek intézésében való segítségnyújtás,
- adományok gyűjtése, azok közvetítése.

A szolgáltatásokkal kapcsolatos szakmai tevékenységek

- esetmegbeszélés, esetkonferencia, konzultáció, szakmaközi megbeszélések,
- éves szakmai tanácskozás,

- szakmai műhelyek,
- beszámoló és intézkedési terv készítése.

Családsegítés keretein belül munkatársunk/munkatársaink a

- Veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő és jelzőrendszert működtetnek
- Fogadják a beérkezett jelzéseket és felkeresik az érintett személyt, illetve családot
- Tájékoztatást nyújtanak az igénybe vehető szolgáltatásokról
- Szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást nyújtanak
- Szociális és egyéb adatokat gyűjtenek az érintettek megfelelő tájékoztatása érdekében
- Megszervezik pénzbeli és természetbeni ellátásokhoz való hozzájutást
- Segítséget nyújtanak az egyének és családok kapcsolatkészségének javításához
- Családokon belüli kapcsolaterősítést szolgáló, közösségépítő, családterápiás, konfliktuskezelő közvetítői programokat szerveznek.
- Speciális támogató, önsegítő és szabadidős csoportokat szerveznek

Az ügyfelek körében előfordul, hogy nem önkormányzati- forrásból elérhető pénzbeli szociális ellátások valamelyikét szeretnék igényelni. Ezek az ügyfelek az ügyintézésben kérik a családgondozó segítségét például nyomtatványok kitöltése, fénymásolás, információ az ügymenetekről.

A Család-és Gyermejjóléti Szolgálat veszélyeztetettséget észlelő-és jelzőrendszert működtet, a krízishelyzet, veszélyeztetettség mérséklése, megszüntetése érdekében, a település jelző rendszeri tagjainak részvételével. A 2023-as évben a családsegítő a legtöbb jelzést az önkormányzati hivatal dolgozóitól, iskolától, óvodától, védőnőtől és körzeti megbízottól kapott. A tagok között az együttműködés megfelelő. Az iskola és óvoda vezetői megkönnyítik az információáramlást és az esetek észlelését, az esetek megbeszélése rendszeres, szóban és írásban történik. A védőnővel szoros az együttműködés, gyakoriak a közös családlátogatások. Az észlelő- és jelzőrendszer tagjai 2023-ban tanácskozáson vettek részt, észrevételeikkel, tájékoztatásukkal hozzájárultak a rendszer hatékony működéséhez.

A 2023-as évben esetmegbeszélés, esetkonferencia nem volt a településen, családlátogatás 35, ügyintézésben segítségnyújtás 30, tanácsadás 32 alkalommal történt. A családsegítő részt vesz a könyvtáros által szervezett nyári programokban is, illetve az adományközvetítésben és osztásban is jelentős szerepet vállal a településen.

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

Kuckó Bölcsőde

A községben és annak környékén élő kisgyermekes szülők megélhetését és munkavállalási lehetőségeit nehezítette, hogy a közelben nem volt megoldott a 3 évesnél fiatalabb gyermekek napközbeni, szervezett keretek közötti ellátása. A bölcsődei

gondozás-nevelés beindítása e hiányt célozta meg, segítve ezzel a kisgyermekes anyák munkahelymegtartását, munkavállalását.

A várdombi óvodával egy épületben található bölcsőde 2008-ban kezdte meg a működését. A Gyvt. alapján az intézmény alapfeladata, a személyes gondoskodás keretein belül, biztosítani 1 éves kortól 3, illetve 4 éves korig a kisgyermek napközbeni ellátását – nevelését, gondozását, felügyeletét, étkeztetését – bölcsődei alapellátás formájában. A bölcsődei szolgáltatás igénybevétele, a bölcsődei felvétel egész évben folyamatos. A bölcsőde 6:30-17 óráig tart nyitva.

A mindennapi feladatokat 2 fő kisgyermeknevelő és 1 fő technikai dolgozó látja el. A felvehető gyermeklétszám **12 fő**, ami 14 főre bővíthető megfelelő körülmények fennállása esetén.

A nevelési év tárgy év szeptember 1-től tárgy évet követő év augusztus 31-ig tart. Az intézményben jelenleg sem sajátos nevelési igényű, sem korai fejlesztésben részesülő gyermeket nem gondoznak.

Az intézmény tárgyi feltételei biztosítottak, akadálymentesített. A bölcsőde udvarral is rendelkezik a szabadban történő mozgás és játék lehetőség biztosításához. Az intézmény főzőkonyhája, illetve diétás étkeztetés esetén a Tolna Vármegyei Balassa János Kórház által a kisgyermek megfelelő étkeztetése biztosított.

A fenntartóval egyeztetve a karbantartási szünet a nyár folyamán két hét.

Az intézményben működik a „saját kisgyermeknevelő” rendszer, amely a személyi állandóság elvén nyugszik. A csoport gyermekeinek egy része (5-6 gyermek) tartozik egy kisgyermeknevelőhöz. A nevelés-gondozás mellett ő kíséri figyelemmel a gyermek fejlődését, vezeti a feljegyzéseket, ő tartja számon az újabb fejlődési állomásokat. Ebben a rendszerben több figyelem jut minden gyermekre, számon lehet tartani a gyermekek egyéni igényeit, problémáit, szokásait.

Az ünnepi alkalmakkor a nevelők feldíszítik a csoportszobát az ünnepre utaló saját kezűleg, illetve a gyerekekkel együtt készített dekorációkkal. A bölcsődében megtartott ünnepek: Márton nap, készülődés az Adventre, Mikulás nap, Farsang, Húsvét, Anyák napja, Gyermeknap. A szülők és az intézmény egység között jó kapcsolat fenntartására minden évben közös kirándulást szerveznek.

A bölcsődei dolgozók számára kiemelkedő fontosságú a szülővel való kapcsolattartás, tájékoztatás, hiszen ez alapvető fontosságú a személyre szóló bölcsődei gondozás nevelés kialakításában és a családokat segítő gyermeknevelésben. Tájékoztatást kaphatnak, illetve észrevételt tehetnek a bölcsődei munkára vonatkozóan a gyermek érkezésekor vagy távozásakor, a szülői értekezletek, fogadóórák alkalmával, üzenőfüzet, hirdetőtábla, szervezett programok útján.

Az intézménybe történő felvétel folyamatos, mivel évközben az óvodáskorú gyermekek szülői igény alapján óvodába kerülnek. Az intézménybe elsősorban várdombi - illetve annak közvetlen környezete - gyermekeket vesznek fel, férőhely esetén Tolna megye egész területéről lehet felvenni gyermekeket az intézményi létszám 25%-ig.

A kisgyermeknevelők jól ismerik a korosztály fejlődésének jellemzőit, a gyermekek egyéni igényeit. Nevelőmunkájukban a gyermekközpontú szemlélet, a segítő magatartás érvényesül. A kisgyermeknevelők felelősséget vállalnak a kicsi gyerekek érzelmi, értelmi, szociális fejlődéséért, testi-lelki jólétéért. A nevelők állandó jelenléte, figyelme, segítő magatartása biztonságot nyújt a gyerekeknek.

A bölcsődében változatos, színes játékkészlet segíti az önálló, szabad játékot, a gyermekek aktivitásának, kreativitásának kibontakozását. Nagy hangsúlyt fektetnek a gyermekek korának megfelelő önállósodásra, a helyes higiénés szokások, viselkedési szabályok elsajátítására, a készségek, képességek fejlesztésére. A korszerű étkeztetés, helyes táplálkozási szokások kialakítása, az életkornak megfelelő tápanyagszükséglet kielégítése fontos az intézmény számára.

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyermekek száma
	db	Fő
2017	n.a.	n.a.
2018	n.a.	n.a.
2019	n.a.	n.a.
2020	n.a.	n.a.
2021	n.a.	n.a.
2022	n.a.	n.a.

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2017	0	0	0	0	0	0	12	10
2018	0	0	0	0	0	0	12	12
2019	0	0	0	0	0	0	12	12
2020	0	0	0	0	0	0	12	13
2021	0	0	0	0	0	0	12	8
2022	0	0	0	0	0	0	12	12

Forrás: TeIR, KSH Tstar

f) gyermekvédelem;

Mint már korábban említésre került a gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni, és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

A gyermekvédelemben kiemelkedő szerepet tölt be a jól működő veszélyeztetettséget észlelő és jelzőrendszer, amely a gyermekjóléti szolgálat kiemelt feladata. A prevenció munkája első számú eszköze.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

Főként a családsegítő segít a krízishelyzetben lévő családok helyzetének javításában, problémáinak megoldásában. Felméri az érintett családok szükségleteit, amelyek alapján megítélik a segítség, illetve a juttatások formáit, közvetítik az adományokat, szolgáltatásokat. Adományok érkeznek az egyháztól, Vöröskereszt, Máltai Szeretetszolgálat, Caritas helyi szervezeteitől, illetve magánszemélyektől. Az adományok tartós élelmiszerekből, ruhák és cipőkből, ritkán bútorokból, pelenkákból tevődnek össze.

Várdomb Község Önkormányzata Képviselő-testületének a szociális igazgatás és szociális ellátások helyi szabályozásáról szóló 3/2021.(V.31.) önkormányzati rendelete alapján a krízishelyzetbe került családok számára rendkívüli települési támogatás adható, természetbeni, illetve pénzbeli támogatás formájában.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

Az iskolai oktatás keretein belül a gyermekek egészségfejlesztési, sportolási tevékenysége egyrészt megoldott, másrészt szabadidejükben az iskola melletti sportpálya szükség szerint egész évben igénybe vehető. A szabadidő hasznos eltöltésére lehetőség kínálkozik a helyi lakossági könyvtárban is, havonta új programok szervezésével várják a gyermekeket és felnőtteket egyaránt. A könyvtárban elhelyezett számítógépeket is szívesen és előszeretettel használják a gyermekek.

A nyári szünidőben sokszor gondot okoz a szülők számára, hogy a kisebb gyermekek felügyeletét hogyan oldják meg. (kevés szabadság, nagyszülői segítség hiánya) A könyvtáros és a családsegítő a korábbi évekhez hasonlóan nyári tábort szervezett a településen, ami hasznos időeltöltést kínált a gyermekek számára. Sportvetélkedők, önismereti- és személyiségfejlesztő csoport, filmnézés, kézművesfoglalkozás színesítették a tábori napokat.

A Várdomb-Alsónána Általános Iskolában minden tanévben szerveztek nyári táborokat, melynek helyszíne Balatonszepezd, majd később Zamárdi volt. A táborokban a tanulók önköltségen vettek részt. A tanárok a fürdésen kívül változatos kulturális és szabadidős programokkal színesítették a tábori életet. 2018-ban és 2019-ben az EFOP 3.3.5. pályázat segítségével két-két egyhetes iskolai tábort tartottak a gyerekeknek környezetvédelem, illetve művészetek témakörében. Mindegyik táborra igen nagy volt a túljelentkezés, de

sajnos csak 20-20 fő táboroztatására volt lehetőség. 2020-ban Erzsébet-tábort is szervezett az iskola a rászoruló gyermekek részére.

A 2021- es évben – projekt keretében - nemzetiségi és hittan tábort szerveztek az iskolában, mivel a hagyományok ápolását mindig is fontosnak tartották. A nemzetiségi német nyelv oktatása mellett nagy hangsúlyt fektetnek arra is, hogy a gyerekek a gyakorlatban is megtapasztalják a sváb szokásokat. E célt szolgálják nemzetiségi napok, a várdombi tájházban tartott népiismereti foglalkozások, az országos kezdeményezésekben való részvétel (pl: Trachttag) is. Német népiismeret órák állandó helyszíne a várdombi paplak épülete, ahol a falu nemzetiségi gyűjteménye található. Az elmúlt tanévekben tartott programjaikat igyekeztek úgy megszervezni, hogy a környéken található sváb emlékekkel is megismerkedhessenek tanulók, ezért már többször szerveztek tanulmányi kirándulást Mórág, Szálka, Báticasék, Geresdlak tájházaiba.

A tábort 22 gyermek részére szervezték, a részvétel feltétele, hogy a 4-8. osztályos tanulónak jó vagy jeles év végi eredménye legyen német nyelv és irodalomból, illetve német népiismeretből és katolikus hittanra járjon.

Programok: A hidasi sváb tájház megtekintése vezetéssel, Magyarországon ismerkedés a szerzetesi életformával a Sarutlan Kármelita Nővérek Kolostorában, túra püspökszentlászlói püspöki kastélyba és arborétumba. Pécsen a Lenau-ház által biztosított program, majd a Janus Pannonius Múzeumban foglalkozása a sváb viseletek témakörében. A Pécsi Székesegyház és Püspöki Palota megtekintése. Ófalu - tematikus foglalkozások (sósikfői készítése, székfűzés, tájház megtekintése, látogatás a Pádúai Szent Antal templomban) Várdomb katolikus vonatkozású építményeinek felkeresése (Szent Vendel szobor, kálvária), sváb étel készítése (Bohnensuppe mit Dampfknudel, Pflute), tánctanulás. Ausztriai kirándulás a német nyelv anyanyelvi környezetben történő használatának gyakorlása érdekében: Fraknó várának megtekintése, Kismartoni Kálvária és Templom felkeresése.

Az idei évben az iskolában egy hetes, egész napos „Dédszüleink nyomában” nevű német nemzetiségi tábort szerveztek és tartottak, mely a magyarországi németek táncaival való ismerkedést, dal és tánc tanulást, a sváb konyha ételeivel való ismerkedést, a várdombi sváb viselet megismerését, kézműves foglalkozásokat foglalt magába. (gyöngyfűzés, hímzés, kosárfűzés) A tábor ideje alatt egynapos Závodi kirándulás keretében a tájházat is megnézték a résztvevő gyermekek. Az utolsó nap a tanultak alapján fellépést tartottak, illetve kiállítást szerveztek az elkészült munkákból.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei);

A gyermekétkeztetés, intézményi gyermekétkeztetés, szünidei étkeztetés jogszabályi háttéréről a korábbiakban már volt szó. A várdombi főzőkonyha nem biztosít a gyermekek számára hétvégi étkeztetést, azt a családok saját maguk oldják meg.

A hátrányos helyzetű és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, vagy halmozottan hátrányos helyzetű, a községben lakóhellyel rendelkező 5 hónapos - 18 év közötti életkorú gyermekek, szünidei étkeztetésre jogosultak, mely ellátást a szülőnek/törvényes képviselőnek kell igényelnie, az erre a célra rendszeresített nyomtatványon.

A szünidei étkezést, a gyermek a tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletben meghatározott őszi, téli és tavaszi tanítási szünet, valamint az ezen időtartamra eső, a bölcsőde és óvoda zárva tartásának időtartama alatti munkanapokon (a továbbiakban együtt: évközi szünet), és a nyári tanítási szünet időtartamából 43 munkanapon, valamint az ezen időtartamra eső, a bölcsőde és óvoda zárva tartásának időtartama alatti munkanapokon (a továbbiakban együtt: nyári szünet) lehet igénybe venni.

Az igénylő lapot és a hozzá kapcsolódó tájékoztató levelet az önkormányzat a szünidő előtt egy hónappal kiküldi a szülő részére, aki nyomtatványon nyilatkozik, hogy igénybe kívánja-e venni az ellátást. A szünidei étkezés keretében a szünet munkanapjain, a gyermek déli, meleg ebédre jogosult, melyet az önkormányzat a fenntartásában működő főzőkonyha biztosít.

2022. év statisztika

Ebben az évben a szünidei étkeztetésben részesült gyermeke száma összesen 10 fő volt.

Életkori bontásban:

- 0-2 éves: 0 fő
- 3-5 éves: 1 fő
- 6-13 éves: 5 fő
- 14-17 éves: 4 fő

Szünidő típusa szerint:

- tavaszi szünet: 8 fő
- nyári szünet: 8 fő
- őszi szünet: 0 fő
- téli szünet: 6 fő

2023. év statisztika

Ebben az évben a szünidei étkeztetésben részesült gyermeke száma összesen 10 fő volt.

Életkori bontásban:

- 0-2 éves: 0 fő
- 3-5 éves: 1 fő
- 6-13 éves: 5 fő
- 14-17 éves: 4 fő

Szünidő típusa szerint:

- tavaszi szünet: 6 fő
- nyári szünet: 6 fő
- őszi szünet: 4 fő
- téli szünet: 6 fő

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

Nem releváns.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Várdomb Község Önkormányzatával szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megindítására nem került sor.

l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.

Várdomb Község Önkormányzata évek óta folyamatosan csatlakozik a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszerhez, mely az esélyteremtés érdekében a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok számára is elérhetővé kívánja tenni a felsőoktatásban való részvételt.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2017	25	0	0,00
2018	26	0	0,00
2019	40	0	0,00
2020	41	2	4,88
2021	41	0	0,00
2022	39	1	2,56

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók nyilvántartása a szülő által benyújtott nyilatkozat alapján történik.

A táblázat alapján látható az óvodába beíratott gyermekek közül csekély azon gyermek száma, akik részére hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzet került megállapításra. (2020-ban 2 fő, 2022-ben 1 fő)

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók

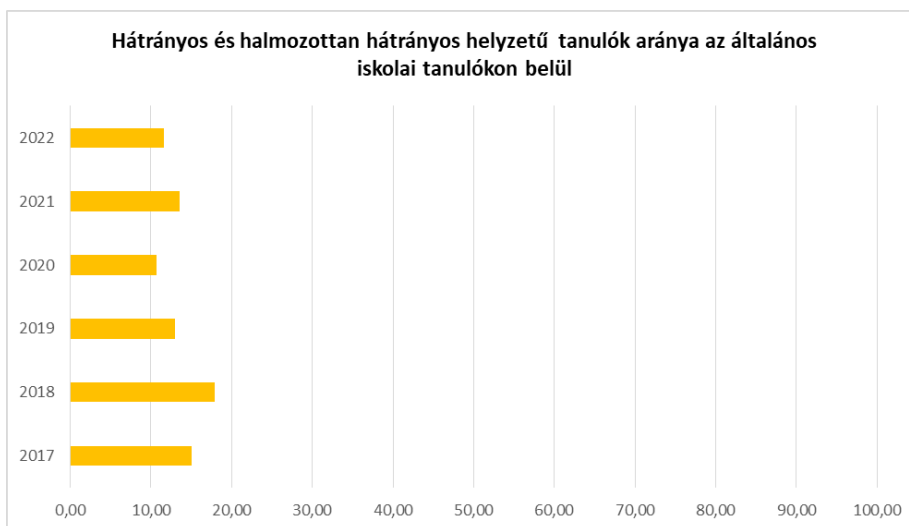
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2017	n.a.	17	15,04
2018	n.a.	19	17,92
2019	n.a.	14	12,96
2020	n.a.	11	10,68
2021	n.a.	15	13,51
2022	n.a.	13	11,61

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Az általános iskolába járó gyermekek esetében a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók arányszámai magasabbak az óvodáshoz képest. A vizsgált időszakban 2017. évről 2022. évre 4 fővel csökkent a hátrányos helyzetű tanulók száma, a legmagasabb 2018-ban volt, 19 gyermek.

A településen élő hátrányos helyzetű gyermekek esetében többnyire a szülők alacsony iskolai végzettsége, kevésbé az alacsony foglalkoztatottság indokolta a megállapítást.

A helyi önkormányzat által megállapított **halmozottan hátrányos helyzetű** gyermek, fiatal felnőtt 2019. óta nem volt a településen. (önkormányzati nyilvántartás alapján)

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2017	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2018	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2019	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2020	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2022	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2017	2	0
2018	5	0
2019	2	0
2020	9	0
2021	10	0
2022	9	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Óvoda

A Várdombi Bölcsőde, Óvoda és Konyha intézményi keretein belül – fenntartója Várdomb Község Önkormányzata - működik a várdombi óvoda, melybe a helybéli gyermekeken kívül Decs-Szőlőhegyről, Sárpilisről, Alsónyékről, Szekszárdról és Bátaszékről is járnak be gyerekek. Az óvodában 1 fő óvodapedagógusi feladatokat is ellátó igazgató, három fő óvodapedagógus és két fő dajka foglalkozik a gyerekekkel. Az intézmény személyi ellátottsága teljes. Az óvoda 06:30-17:00-ig tart nyitva. Nyáron az intézmény – a fenntartóval egyeztetve - 2 hétig a karbantartási szünet idejére bezár, ezen időtartalom alatt igény esetén az intézmény óvodai ügyeletet biztosít. A férőhelyek száma **50 fő**, jelenleg két óvodai csoporttal. A beíratott gyermekek létszáma jelenleg 41 fő, a számított létszám 44 fő. Elmondható, hogy az óvoda szinte teljes kihasználtsággal működik.

Az óvodában a 3-7 éves korú gyermekek életkori sajátosságait, fejlődés-neveléslélektani jellemzőit figyelembe véve, az óvodások testi és érzelmi biztonságának megteremtésére és megőrzésére törekednek. Az óvoda épülete akadálymentesített. A csoportszobák viszonylag világosak, jó elrendezésűek, tágasak. Esztétikus és biztonságos, a gyermek életkorához igazodó berendezési tárgyakkal rendelkezik. Az udvar nem túl nagy, de barátságos, az előírásoknak megfelelő, a mozgásfejlesztéshez szükséges fajátékok megtalálhatóak benne. Alapvető játék-fejlesztő eszközökkel rendelkezik az óvoda, melyet minden évben igyekeznek fejleszteni, természetesen a költségvetés keretein belül.

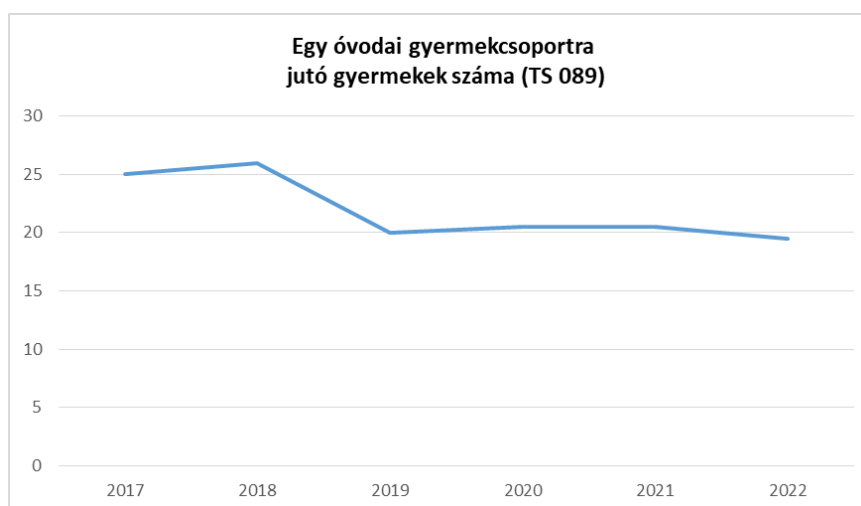
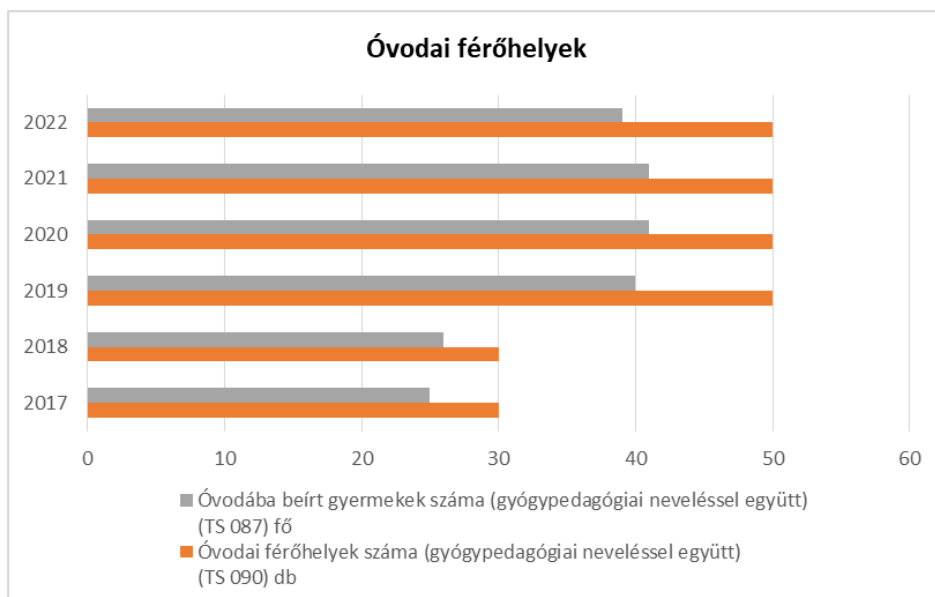
Az óvoda pedagógiai alapelvei közül néhány:

- A gyermek személyiségéből, megnyilvánulásaiból kiindulva olyan szeretetteljes, befogadó, elfogadó, segítő óvodai légkör megteremtése, amelyben a gyermeket megbecsülés, szeretet és bizalom övezi.
- Az óvodapedagógus azonosulási minta óvodásai számára, elfogadó nevelői attitűdje kívánalom.
- Az óvoda mindennapjaiban a gyermeki játék elsődlegességének hangsúlyozása.
- A másság elfogadása, tiszteletben tartása (fejlődési különbözőségek), ahol a pedagógia tapintat jellemző minden felnőttre, aki a gyermekkel kapcsolatban áll.
- A más-más környezetből érkező gyermekek egyenlő eséllyel vegyenek részt a színvonalas nevelési folyamatban. (hátránycsökkentés)
- Lehetőség és segítség biztosítása a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatásához, ahol jellemző a pedagógusra a problémák iránti érzékenység és megoldáskeresés.
- Egészséges életmód feltételeinek megteremtése, ahol a gyermekek testileg-lelkileg felkészülhetnek az iskolába lépésre, a társadalomba való beilleszkedésre.
- Környezettudatos magatartás alakítása, formálása.

Mint korábban említésre került az óvodába járó SNI és BTMN-s gyermekek gyógypedagógiai fejlesztését megbízási szerződés keretében utazó szakember végzi.

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai								
Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2017	n.a.	1	30	1	25	0	0	25
2018	n.a.	1	30	1	26	0	0	26
2019	n.a.	2	50	1	40	0	0	20
2020	n.a.	2	50	1	41	0	0	21
2021	n.a.	2	50	1	41	0	0	21
2022	n.a.	2	50	1	39	0	0	20

Forrás: TelR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Iskola

Az iskola társult intézmény, melynek a neve: Várdomb-Alsónána Általános Iskola. Két feladat-ellátási helyből áll. A Várdombi iskola 1-8 évfolyamon, 7 osztott és 1 összevont osztállyal működik.

Osztályok létszáma 11-21 fő közötti.

Az alapító okirat alapján az iskola férőhelyeinek száma Várdombon 160 fő.

A várdombi iskola beiskolázási körzete Várdomb, Alsónána község és Decs- Szőlőhegy közigazgatási területe, de járnak ide gyerekek Szekszárdról, Decsről, Sárpilisről, Alsónyékről és Bátaszékről is. Várdombon a tanulók 60 %-a bejáró, a nem körzetes bejárók száma 20%.

Az iskola vezetősége mindig arra törekedett, hogy biztosítsa a minőségi munkavégzés feltételeit. A tantestület magas színvonalú szakmai munka iránti igényét mutatja az a döntés is, mellyel 1986-ban bevezetésre került az Értékközvetítő és Képességfejlesztő Program (ÉKP) felmenő rendszerben, és azóta is e program szerint folyik a pedagógiai munka.

1990-ben Várdomb Község Önkormányzata lett a fenntartó és egy közös igazgatású intézmény (2 óvoda, 2 iskola) jött létre. 1997-ben a két önkormányzat (várdombi és alsónánai) iskolafenntartói társulást hozott létre. 2008-ban pedig bölcsődével bővült az intézmény. Az iskola 2013. január 1-től állami fenntartásba került (KLIK), majd 2017. szeptember elsejétől a Szekszárdi Tankerületi Központ lett a fenntartó.

A várdombi iskola újjáépítése, bővítése, akadálymentesítése, a két épületből egy épületbe költöztetése 2008-ban kezdődött és ezt követő 4 évben folytatódott. Sajnos a beruházás anyagi forrás hiányában nem fejeződött teljesen be, így a tornaterem és a hozzákapcsolódó vizesblokk megépítésére akkor már nem került sor.

Jelenleg az iskolában jól felszerelt, igényes és esztétikus környezetben folyik a nevelő-
oktató munka.

Az intézménynek a helyi társadalomból a tanulókon keresztül a szülőkkel és a nagyszülőkkel van szorosabb kapcsolata, amely nem konfliktusmentes, de alapjában véve az együttműködés jellemzi.

Az iskola kapcsolata a helyben működő civil szerveződésű csoportok mindegyikével jó, egymást kölcsönösen segítő. Feltétlenül ki kell emelni a Várdombi Német Nemzetiségi Önkormányzat iskolát támogató munkáját, amely a német nemzetiségi nyelvvel kapcsolatos (színházlátogatás, hagyományok ápolása, nyelvtanulás) tevékenységek támogatására terjed ki. Ugyancsak példaértékű az Együtt Várdombért Egyesülettel való együttműködés, amely a különféle rendezvények közös szervezését jelenti. Az iskolai alapítvány elsősorban a gyermekek tanulmányi kirándulását, az élményszerű tanulást és taneszközök beszerzését támogatja.

A termelő és szolgáltató egységek tulajdonosai is kisebb-nagyobb mértékben anyagilag támogatják az iskolát, amely egyre szerényebb mértékűvé vált, hiszen gazdasági kapcsolatuk nincs már az intézménnyel.

Az iskolának kultúráközvetítő szerepe is fontos a kisfalvakban, így Várdombon is, ezért az intézmény rendezvényeinek nagy része nyitott a lakosság számára is. A cél: példaértékű kulturális, szórakozási és sportprogramok biztosítása a falu lakosainak; ismerjék meg jobban az iskolát; a rendezvények kapcsán kerüljenek közelebb az emberek egymáshoz és a faluhoz.

Az általános iskola köznevelési és egyéb alapfeladatai:

- 8 évfolyamos általános iskolai nevelés-oktatás, ÉKP program
- nappali rendszerű iskolai oktatás
- német nemzetiségi nyelvoktatás
- sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése-oktatása (mozgásszervi fogyatékos, érzékszervi fogyatékos, értelmi fogyatékos, beszéd fogyatékos,

halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődés zavarral küzdők)

- integrációs felkészítés
- hátránykompenzálás, tehetséggondozás
- a mindennapos testnevelés megszervezése
- tanügy-igazgatási feladatok pontos elvégzése
- munkáltatói feladatok
- munkaszervezés, HR feladatok
- takarékos gazdálkodás

További tevékenységek, feladatok:

- a kötelező tanórákon túl a szabadon választható tanórák körének és az egyéb foglalkozások körének megszervezése, biztosítása
- az egyéb foglalkozások körén belül található: egyéni és csoportos fejlesztő órák, egyéni és csoportos felzárkóztató órák, tehetséggondozó, tehetségfejlesztő órák, napközi megszervezése, biztosítása,
- a 16:00 óráig tartó nevelés-oktatás megszervezése
- 17:00 óráig tartó felügyelő megszervezése
- tanulók érdeklődési körének megfelelő szakkörök biztosítása: színjátszás, társastánc, sportkörök
- hit- és erkölcsoktatás megszervezése
- tanulók fizikai fittség mérésére
- idegen nyelvi kompetenciamérésére, matematika és szövegértés kompetenciamérésére történő felkészítése, mérése
- tanulók versenyeztetése
- munkapedagógia
- ökoiskola, környezetvédelem, környezettudatos életre nevelés
- önképzésre, alkotásra nevelés,
- a szabadidő kulturált eltöltésére nevelés, szabadidős programok szervezése
- aktív innovációs tevékenység
- iskolai könyvtár működése.

Az iskola tanulói évek óta kiemelkedő eredményeket érnek el az atlétika, asztalitenisz, és a versmondás területén.

A környékbeli iskolák által rendezett versenyekre a lehetőségeikhez mérten mindig részt vesznek. Sikeresen szerepelnek az iskola tanulói rajzpályázatokon és egyéb területeken is.

Az iskolában gyógypedagógus, logopédus és konduktor segíti a tanulásban, illetve a mozgásban akadályozott gyermekek fejlesztését.

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek					
Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2017	0	7	1	16,14	66,37
2018	0	7	1	15,14	60,38
2019	0	7	1	15,43	59,26
2020	0	6	1	17,17	47,57
2021	0	7	1	15,86	54,95
2022	0	8	1	14,00	58,93

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2017	16
2018	21
2019	17
2020	13
2021	17
2022	17

Forrás: TeIR, KSH Tstar

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

Az oktatás, képzés területén hátrányos megkülönböztetésről, jogellenes elkülönítésről nincs tudomása az önkormányzatnak, a szakemberek jól kezelik a felmerülő problémákat. Az intézmények között és az egyes intézményeken belül nincsenek szegregációs jelenségek.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutató eltérések;

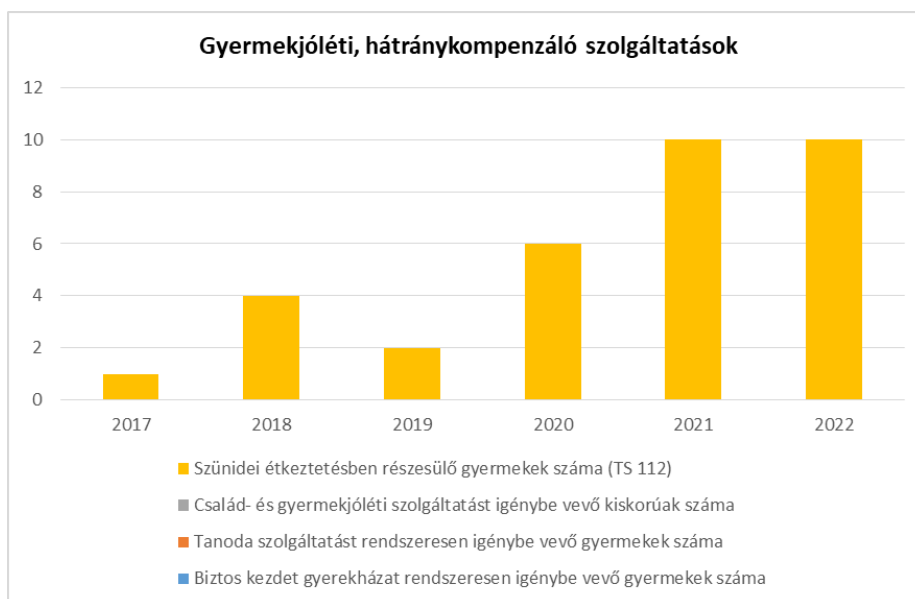
Nincsenek ilyen eltérések.

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

Kötelező hátránykompenzáló juttatásban minden érintett gyermek részesül.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2017	n.a.	n.a.	n.a.	1
2018	n.a.	n.a.	n.a.	4
2019	n.a.	n.a.	n.a.	2
2020	n.a.	n.a.	n.a.	6
2021	n.a.	n.a.	n.a.	10
2022	n.a.	n.a.	n.a.	10

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A gyermekek nyári szünidejében a hasznos időeltöltés hiánya.	Nyári szünidei foglalkozások, szervezése, a könyvtáros irányításával, családsegítő közreműködésével esetlegesen önkéntes munka bevonásával.
Hátrányos helyzetű gyermekek anyagi nehézségei	„Karácsonyi cipősdoboz”, tartós élelmiszercsomag, ruhanemű adományok gyűjtése

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Az önkormányzat és annak intézményei csak nagyon kevés, vagy semmilyen adattal, információval, nem rendelkeznek a gender szempontok és problémák tekintetében. A nők és férfiak közötti egyenlőség vizsgálatához azonban a lehető legrészletesebb adatok, információk szükségesek az önkormányzat tevékenysége szempontjából releváns területeken és témakörökben.

A nemek közötti egyenlőtlenségeket még nem sikerült teljes mértékben felszámolni, az EU az elmúlt évtizedekben jelentős előrehaladást ért el a nemek közötti esélyegyenlőség terén, annak köszönhetően, hogy:

- jogszabályokkal garantálta az egyenlő bánásmódot,
- a nemek közötti egyenlőséget általános érvényű szemponttá tette, és a nemi dimenziót az összes többi szakpolitikába is beépítette, valamint
- célzott intézkedéseket vezetett be a nők érvényesülése érdekében.

Biztató tendenciára utal, hogy egyre több nő van jelen a munkaerőpiacon, és helyzetük az oktatás és a képzés terén is javult.

Egyenlőtlenségek azonban továbbra is fennállnak: még mindig több nő dolgozik az alacsonyabban fizetett ágazatokban, és a nők továbbra is alulreprezentáltak a döntéshozói pozíciókban.

A 2020–2025 közötti időszakra szóló nemi esélyegyenlőségi stratégia

A stratégiában megfogalmazott szakpolitikai célkitűzések és intézkedések azt szolgálják, hogy Európa 2025-ig jelentős előrelépést tegyen a **nemek közötti egyenlőség megvalósulása** felé. A cél egy olyan európai társadalom, ahol nők és férfiak, lányok és fiúk – sokféleségük ellenére – valamennyien **szabadon** választhatják meg életútjukat, egyenlő esélyt kapnak a **boldoguláshoz**, és az európai társadalom egyenértékű résztvevői vagy akár **vezetői** is lehetnek.

A stratégia **elsődleges célja**, hogy megszűnjön a nemi alapú erőszak, visszaszoruljanak a nemi sztereotípiák, eltűnjön a nők és férfiak közötti munkaerőpiaci szakadék, a különböző gazdasági ágazatokban mindkét nem azonos arányban képviseltesse magát, egyenlőséget élvezzen a bérek és a nyugdíjak terén, a gondozási feladatok mindkét nem képviselőire egyenlő mértékben háruljanak, és a döntéshozói, illetve politikai pályák nemtől függetlenül nyitva álljanak mindenki előtt. A stratégia kettős megközelítést követ: a nemek közötti egyenlőség **általános érvényesítését** célzott intézkedésekkel egészíti ki. A végrehajtás szempontjai közé horizontális elvként – azaz valamennyi szakpolitikát érintően – beépül a halmozottan diszkriminált személyek egyedi helyzetét szem előtt tartó interszekcionális megközelítés. Bár a stratégia elsősorban az Unión belüli intézkedésekre összpontosít, összhangban áll azokkal a külpolitikai törekvésekkel, amelyekkel az EU határain kívül is igyekszik előrelépést elérni a nemek közötti egyenlőség és a nők társadalmi szerepvállalása terén.

A stratégia egyik első eredményeként a Bizottság 2021. március 4-én kötelező erejű intézkedésekre tett javaslatot, amelyek a bérek átláthatóságát hivatottak javítani.

Az Európai Bizottság 2022. március 8-án új uniós szintű irányelvjavaslatot fogadott el a nőkkel szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni küzdelemről. A javaslat célzott minimumszabályokat kíván bevezetni az említett bűncselekmények áldozatait megillető jogokra vonatkozóan, és büntetendővé kívánja tenni a nők elleni erőszak és az online erőszak legsúlyosabb formáit.

Mérföldkönek számít a nők vezetőtestületi tagságáról szóló irányelv, amelynek célja, hogy az EU legnagyobb nyilvános részvénytársaságainak vezető pozícióiban javuljon a nemek közötti egyensúly. Tízéves tárgyalást követően az irányelvet végül 2022. november 22-én fogadták el.

Az Európai Bizottság 2023. március 8-án kampányt indított a nemi sztereotípiák ellen. Az uniós szintű kampány arra hívja fel a figyelmet, hogy el kell gondolkodnunk az élet különböző területein (pályaválasztás, ápolás-gondozás, döntéshozatal) tetten érhető nemi sztereotípiákról. A kampány a nemi esélyegyenlőségi stratégia (2020–2025) egyik konkrét eredménye.

Forrás:https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_hu

A férfiak és nők egyenjogúságát az Alaptörvény a korábbi Alkotmányhoz hasonlóan külön is kiemeli. Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak.

A tárgykört valamennyi jelentősebb emberi jogi dokumentum érinti, emellett külön egyezményeket is alkottak róla. Ilyen a nők politikai jogairól szóló New Yorki Egyezmény (1953), amelyet az 1955. évi 15. törvényerejű rendelet hirdetett ki, és amely a választásokon történő részvétellel, illetve a közhivatal viselésének jogával foglalkozik. Magyarország folyamatosan valósította meg a férfiak és nők közötti különbségtétel felszámolását. Ide tartozik a választásokban történő azonos részvétel (1945. évi VIII. törvény), az állampolgárság megszerzése kapcsán a leszármazás elvének azonossága az apa és az anya részéről (1957. évi V. törvény), de ide sorolható a családjogi törvény több szabálya, valamint a 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről több rendelkezése, amely utóbbi a munkához való jog és az egyenlő bérezés kapcsán önállóan is felmerül. Emellett említhető a Büntetőtörvénykönyv több tényállása is a nők sérelmére elkövetett cselekmények kapcsán. A jogfejlődés külön pontját képezi az Egyenlő Bánásmód Hatóság létrehozása, amely 2021. január 1-én beolvadt az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalába.

A nők és a férfiak közötti társadalmi egyenlőtlenség minden bizonnyal a legmélyebben gyökerező, legnehezebben tetten érhető. A nőket érintő esélyegyenlőségi problémák közül néhány: egyenlőtlen családi feladatmegosztás, a 45 év

Ahhoz, hogy egyáltalán szembenézhesünk a problémákkal, első és legfontosabb lépésként háttérelmzéseket kell készíteni. Látnunk kell, hogy egy sor gazdasági, szociális, gyermekvédelmi, munkaügyi, bűnözési, egészségügyi problémának nincs

megoldása, ha nem gender-érzékeny eszközökkel nyúlnak hozzájuk. Az adatok elemzése, az általuk tükrözött társadalmi folyamatok feltárása segít megérteni, hogy a nők és a férfiak közötti egyenlőtlenségek – a látszattal és a gyakran hangoztatott ideológiákkal szemben – nem lelki, nem is biológiai alapokon nyugszanak elsősorban, hanem politikai, hatalmi, gazdasági természetűek van.

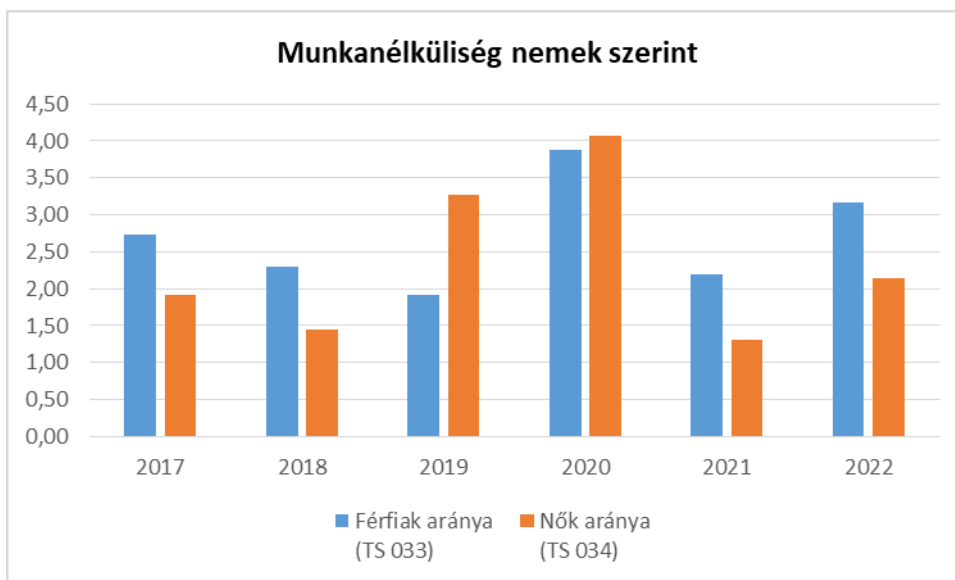
5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A településen 2017. évben az állandó lakosság száma 1190 fő. A férfiak és a nők száma között nincs jelentős különbség, 594 férfi és 596 nő élt a településen az év végi adatok alapján. 2018-ban 4 fővel volt nagyobb a nők száma, és 2019-re a különbség tovább nőtt, 580 férfi és 594 nő szerepelt a hivatalos statisztikában. 2020-ban ugyancsak 14 fővel volt nagyobb a nők száma a férfiakénál, és a rá következő évben a különbség tovább emelkedett, a férfiak száma 584, a nőké pedig 604 volt. A vizsgált időszak utolsó évében mérséklődött a különbség 15 fővel volt magasabb a nők száma a településen. A korosztályi összetétel esetében a vizsgált időszak szinte minden évében jellemző volt, hogy a 60 év alatti lakosok között magasabb volt a férfiak aránya, míg a 60 év felettiéknél megfordult az arányszám és a nők voltak magasabb számban a férfiakkal képest, ezek alapján megállapítható, hogy a nők átlagosan magasabb életkort élnek meg, mint a férfiak.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2017	2,74	1,92	2,33%
2018	2,3	1,44	1,87%
2019	1,91	3,27	2,59%
2020	3,87	4,07	3,97%
2021	2,2	1,3	1,75%
2022	3,16	2,14	2,65%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

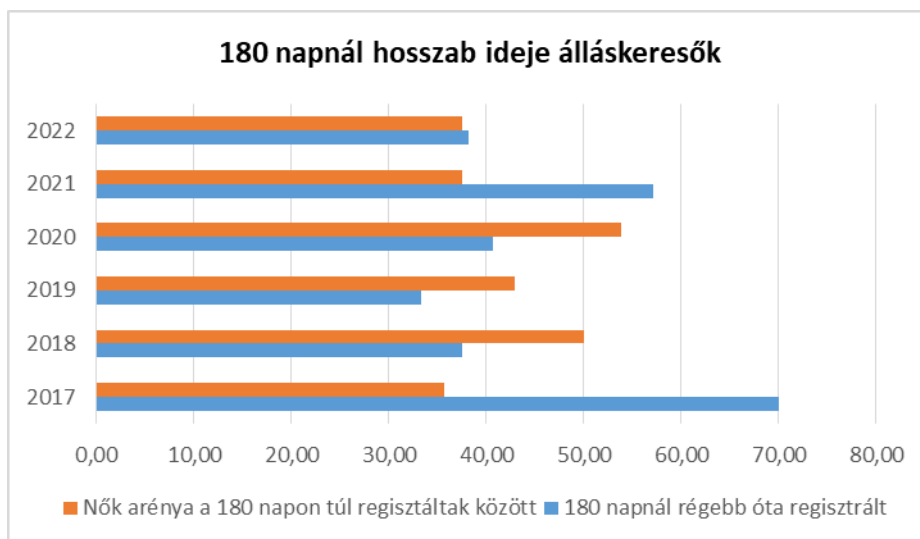

A nyilvántartott álláskeresők aránya az aktív korosztály (15-64) tekintetében változó képet mutat. Míg 2017-ben és 2018-ban a férfiak aránya volt a magasabb, addig 2019-ben és 2020-ban a nőké. A rá következő évben ismét a férfi nyilvántartott álláskeresők aránya volt a magasabb. Ugyanez a változó tendencia figyelhető meg a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők esetében is.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2017	70	35,71
2018	37,5	50
2019	33,33	42,86
2020	40,63	53,85
2021	57,14	37,5
2022	38,1	37,5

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

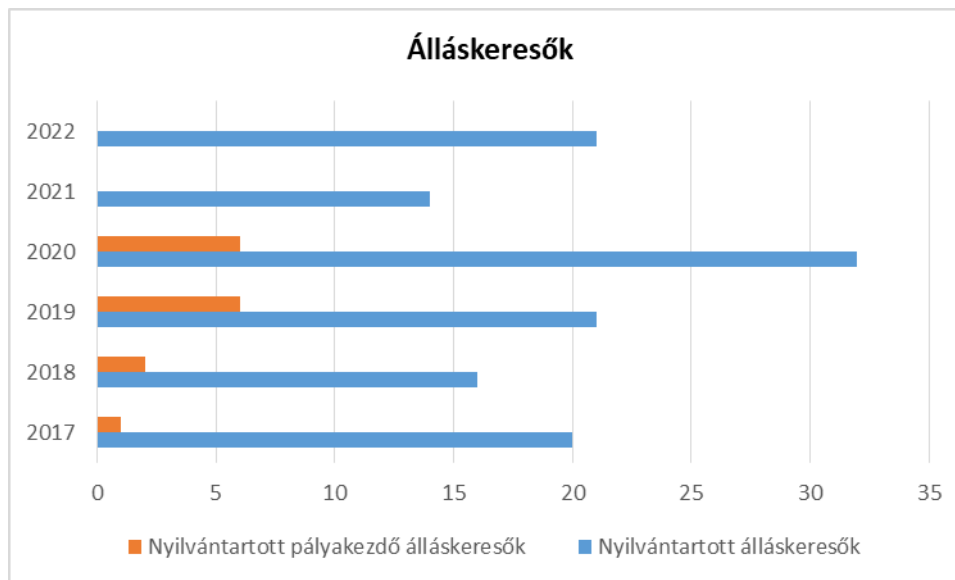
A településen található, nőket is foglalkoztató munkahelyek jellemzően a közsféra és a szolgáltatási szektor. Az önkormányzatnál, önkormányzati hivatalnál jelenleg 10 fő női és 3 fő férfi foglalkoztatott dolgozik közalkalmazotti, köztisztviselői státuszban. A közfoglalkoztatásban jelenleg egy nő dolgozik, a férfi munkaerő kínálat minimalitása miatt egy ideje nem volt férfi közfoglalkoztatottja az önkormányzatnak. Az intézmények esetében az óvodában, bölcsődében, a főzőkonyhán csak női alkalmazottak vannak, az egészségügyi intézményben egy fő férfi és három fő nő látja el a feladatokat. Az iskolában foglalkoztatottak nagyobb része nő.

Bár pontos adattal nem rendelkezünk a gyermeküket egyedül nevelő férfiak és nők számáról, az látható – kistépülés révén, a helyi nyilvántartásokból - hogy a gyermeküket egyedül nevelők többsége nő.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma
(a 3.2.6. táblával azonos)

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2017	20	1
2018	16	2
2019	21	6
2020	32	6
2021	14	0
2022	21	0

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma a vizsgált időszak első szakaszában növekvő, majd csökkenő tendenciát mutatott, 2021, és 2022 években egyáltalán nem volt pályakezdő álláskereső.

A GINOP Plusz 4.1.1-23 keretében indított Ifjúsági Garancia Plusz Program 15-29 éves korú fiataloknak segít abban, hogy megtalálják a számukra megfelelő pályát, álláshelyet. A képzés keretében a fiatal a munkaerőpiacon versenyképes tudást szerezhethet, álláskeresést ösztönző juttatást kaphat, melynek mértéke a kötelező legkisebb munkabér legalább 70%-a.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A vizsgált időszakban települési szinten nem szerveztek foglalkoztatást segítő képzési programokat. A Tolna Vármegyei Kormányhivatal Szekszárdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya indított tanfolyamokat álláskeresők számára, ezzel is elősegítve a munkaerőpiacon való elhelyezkedést.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Az alacsony iskolai végzettség tovább nehezíti a nők amúgy is nehezebb elhelyezkedési lehetőségeit.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A nők hátrányos helyzetével nemcsak a foglalkoztatás, hanem a jövedelmei viszonyok terén is találkozhatunk, hiszen egyre nagyobb a szakadék Magyarországon a nők és a férfiak bére között – derül ki a Központi Statisztikai Hivatal adataiból.

Miközben 2019-ben még 58 967 forint volt a különbség a férfi és a női havi átlagkereset között, ez az érték 2020-ra 60 308 forintra, 2021-re pedig 66 055 forintra kúszott, tavaly aztán elérte a 83 124 forintot.

A nemek közti egyenlőtlenség a munkahelyi előmenetel kapcsán is jelentkezik.

A település nem rendelkezik kimutatással a férfiak és nők bérezésére vonatkozóan. Az önkormányzat nem tesz különbséget női, illetve férfi munkaerő bérezését illetően.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A nők foglalkoztatását leginkább gátló tényező a gyermekvállalás. A családi, magánéleti feladatok, felelőségek többnyire egyoldalúan a nőket terhelik.

A településen 2008. február 1-től működik a **bölcsőde**, ami segíti a kisgyermekes szülők megélhetését és munkavállalási lehetőségeit. A Gyvt. alapján az intézmény alapfeladata, a személyes gondoskodás keretein belül, biztosítani 1 éves kortól 3, illetve 4 éves korig a kisgyermekek napközbeni ellátását – nevelését, gondozását, felügyeletét, étkeztetését – bölcsődei alapellátás formájában. A bölcsődei szolgáltatás igénybevétele, a bölcsődei felvétel egész évben folyamatos. A bölcsőde 6:30-17 óráig tart nyitva.

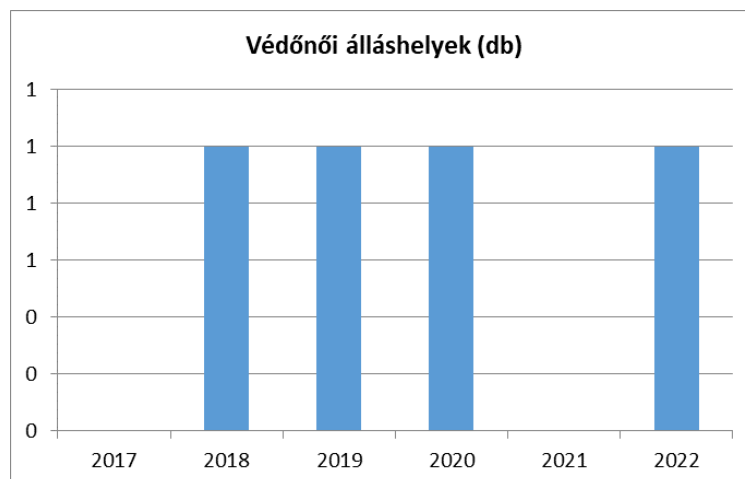
A bölcsőde – bár a létszám többször változik – teljes kihasználtsággal működik, a szomszédos településről – korlátozott számban - is járnak ide gyerekek.

Az **óvoda** személyi ellátottsága teljes. Az óvoda 06:30-17:00-ig tart nyitva. Nyáron az intézmény – a fenntartóval egyeztetve - 2 hétig a karbantartási szünet idejére bezár, ezen időtartalom alatt igény esetén az intézmény óvodai ügyeletet biztosít. A férőhelyek száma **50 fő**, jelenleg két óvodai csoporttal. A beíratott gyermekek létszáma jelenleg 41 fő, a számított létszám 44 fő. Elmondható, hogy az óvoda szinte teljes kihasználtsággal működik.

A helyben foglalkoztatott nők a munkahelyek jellegéből adódóan nem tudják igénybe venni a rugalmas munkaidő beosztást, távmunkát, mely a nők családban betöltött szerepének gyakorlását támogatná.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2017	0	n.a.	-
2018	1	n.a.	-
2019	1	n.a.	-
2020	1	n.a.	-
2021	n.a.	n.a.	-
2022	1	n.a.	-

Forrás: TelR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

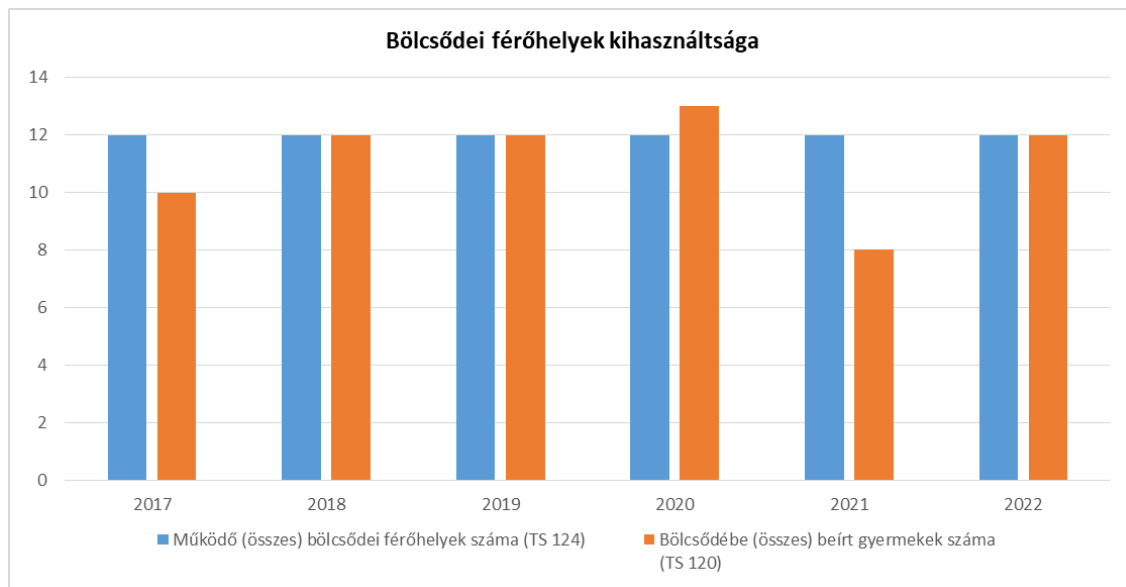

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyermekek száma
	db	Fő
2017	n.a.	n.a.
2018	n.a.	n.a.
2019	n.a.	n.a.
2020	n.a.	n.a.
2021	n.a.	n.a.
2022	n.a.	n.a.

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2017	0	0	0	0	0	0	12	10
2018	0	0	0	0	0	0	12	12
2019	0	0	0	0	0	0	12	12
2020	0	0	0	0	0	0	12	13
2021	0	0	0	0	0	0	12	8
2022	0	0	0	0	0	0	12	12

Forrás: TeIR, KSH Tstar

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya-és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában valósul meg. A szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anyára és gyermekére fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban megkezdik: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Mind ezek segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében. Szükség esetén jelzéssel élnek a családsegítő szolgálat felé, és a családgondozóval közösen keresnek megoldásokat a veszélyeztettség megszüntetésére, megelőzésére. Védőnői tanácsadást heti rendszerességgel tart a védőnő. A védőnő koordinálja a terhesség idejének megfelelő vizsgálatok megtörténtét. A védőnő otthonukban is meglátogatja a várandósokat és életvezetési tanácsokat ad, hogy megfelelő legyen a csecsemő fogadása. A családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítása alapvetően az iskolában történik. A fogamzásszabályozás és a szexualitás gyakran még a mai családokban is tabutémának számít, ezért kiemelten fontos szerepet kapnak a közoktatási intézmények a gyermekek felvilágosításában. A gyermekek szexuális felvilágosítását célzó programok, tanórák már az általános iskolában megkezdődnek, majd a középiskolában folytatódnak, osztályfőnöki, biológia óra keretében előadást tart a védőnő.

A nők többségében, az első gyermek megszületését követően az anya kezdeti bizonytalanságai felvetik a kérdést: „Vajon jó anya vagyok”. A védőnő segít ezeket a bizonytalanságokat eloszlatni, tanácsaival, szakértelmével támogatja az anyát és ezen keresztül a családot. A településen havonta egyszer Baba Mama Klub működik a védőnő koordinálásával. Az anyák megoszthatják, egymással a tapasztalataikat, beszélgetnek az őket foglalkoztató témákról, a közösségi élmény révén egy kis időre kiszakadhatnak a mindennapi rutinszerű feladatok ellátásából. A klub foglalkozások megrendezése során a szülők részéről igényként jelentkezett egyes gyermekneveléssel kapcsolatos témakörök részletes megbeszélésére.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A statisztikai adatok azt mutatják, hogy a nők ellen elkövetett bűncselekmények között egyértelműen a családin belüli erőszak a leggyakoribb. A helyzetet tovább nehezíti, hogy a csalásban, az otthon falai mögött zajló erőszak a privát szféra sérthetlenségénél fogva gyakran láthatatlan, ami az áldozat számára jelentősen megnehezíti a segítségkérést, a környezet számára pedig a segítségnyújtást.

A Nők a Nőkért Egyesület (NANE) szerint több mint 226 ezer magyar nő él fizikailag is bántalmazó kapcsolatban, de minden ötödik nő elszenved valamilyen mértékű fizikai bántalmazást a partnerétől életében. A pszichés bántalmazást nehezebb számokban kimutatni, mert nincsenek külső nyomai. A mentális és fizikai egészségre viszont sokszor kihatnak a lelki sérelmek.

A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet 1/A. §-a szerint a Kormány a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló törvény szerinti családvédelmi koordinációért felelős szervként a települési önkormányzat jegyzőjét jelöli ki.

Hozzátartozók közötti erőszaknak minősül:

- a bántalmazó által a bántalmazott sérelmére megvalósított, a méltóságot, az életet, a szexuális önrendelkezéshez való jogot, továbbá a testi és lelki egészséget súlyosan és közvetlenül veszélyeztető tevékenység,
- a bántalmazó által a bántalmazott sérelmére megvalósított, a méltóságot, az életet, továbbá a testi és lelki egészséget súlyosan és közvetlenül veszélyeztető mulasztás.

Bántalmazott az a hozzátartozó, akinek a sérelmére a hozzátartozók közötti erőszakot megvalósítják, bántalmazó pedig az a cselekvőképes hozzátartozó, aki a hozzátartozók közötti erőszakot megvalósítja, vagy akire tekintettel a hozzátartozók közötti erőszakot más megvalósítja, feltéve, hogy ezzel a bántalmazó egyetért.

Jogszabályban meghatározott intézmények és személyek kötelesek jelezni a családvédelmi koordinációért felelős szervnek, ha hozzátartozók közötti erőszak veszélyét észlelik.

A jegyző, azaz a családvédelmi koordinációért felelős szerv a bántalmazottat kérelmére személyesen meghallgatja. Ebben az esetben a bántalmazó meghallgatására is sor kerül azzal, hogy a bántalmazott kérelmére a bántalmazót és a bántalmazottat külön-külön kell meghallgatni.

A jegyző hozzátartozók közötti erőszak, vagy annak veszélye miatt tett jelzés fogadását követően a bántalmazottat és a bántalmazót személyes meghallgatás érdekében történő megjelenésre hívhatja fel. A bántalmazó és a bántalmazott köteles a családvédelmi koordinációért felelős szerv felhívásában megjelölt helyen és időpontban megjelenni. A bántalmazót tájékoztatni kell a meghallgatás során a hozzátartozók közötti erőszak folytatásának következményeiről.

A családvédelmi koordinációért felelős szerv tájékoztatást ad a bántalmazottnak

- a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható intézkedésekről,
- a bántalmazottat megillető jogosultságokról,

- a család és a gyermekek védelmét szolgáló szociális intézményrendszeréről és szolgáltatásokról, valamint arról, hogy
- a hozzátartozók közötti erőszak miatt helye van-e büntető- vagy szabálysértési eljárás megindításának, továbbá
- a hamis vád következményeiről.

A bántalmazott kérelmére a családvédelmi koordinációért felelős szerv gondoskodik arról, hogy a bántalmazott jogi, egészségügyi, pszichológiai és mentálhigiénés segítséget kapjon. Tájékoztatja a bántalmazottat és a bántalmazót az igénybe vehető terápiás kezelésekről és más segítségnyújtási, konfliktuskezelő lehetőségekről. Ezek eléréséhez igény szerint segítséget ad.

A szereplők együttműködése keretében a tájékoztatáson túl azonnali segítség biztosítható:

- a területi család- és gyermekjóléti központok, szociális szolgáltatók útján,
- a kormányhivatalok áldozatsegítő szolgálata útján, amennyiben bűncselekmény vagy tulajdon elleni szabálysértés áldozata
- rendőrség útján az ideiglenes megelőző és megelőző távolságtartás elrendelésével,
- egyházi és civil szervezetek útján.

Településünkön a jegyzőnek 2020-ban 3, 2021-ben 1, 2022-ben 2, 2023-ban 4 ügyben kellett eljárást indítani. A jelzés minden esetben a Szekszárdi Rendőrkapitányságtól érkezett.

Ezekben az ügyekben minden esetben megtörtént a bántalmazott írásbeli tájékoztatása a jogszabályban foglaltak szerint, azonban az eltelt idő alatt egy bántalmazott sem kérelmezte személyes meghallgatását, a személyes tájékoztatást, tanácsadást.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

A családsegítő szolgálat munkatársa segít az elhelyezésben, mivel anyaothton, családok átmeneti otthona nincs a településen; utóbbi Szekszárdon a megyeszékhelyen érhető el.

Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata Humánszolgáltató Központ szakmailag önálló gyermekjóléti részintézményeként hozta létre a Családok Átmeneti Otthonát, amely Szekszárdon, a Csatári u. 70/B. szám alatt található.

Az otthon átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény, amely a gyermekjóléti alapellátás keretében biztosítja az átmenetileg otthontalanná vált szülő és gyermeke számára a lakhatást, amennyiben elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított és emiatt a gyermeket el kellene választani szülőjétől. Befogadja a válsághelyzetben lévő bántalmazott vagy várandós anyát, illetve a szülészetről kikerülő anyát és gyermekét, valamint a várandós anya kérelmére az anya élettársát vagy férjét. A férőhelyek száma: 20 fő (gyermekkel együtt). Az átmeneti befogadás maximális ideje 12 hónap, indokolt esetben további 6 hónappal meghosszabbítható. Szolgáltatásait elsősorban Szekszárdról, valamint Szekszárd Járás területéről érkező családok vehetik igénybe, azonban szabad férőhely esetén az intézmény az ország egész területéről fogad családokat.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Várdomb Község Önkormányzata képviselő-testületében - a legutóbbi választás adatai – a 7 fő képviselő között összesen 3 női képviselő van. Várdomb Község Német Nemzetiségi Önkormányzatának képviselő-testületében 2 nő és 1 férfi tölt be képviselői pozíciót. Az önkormányzatnál, az általa fenntartott intézményben, illetve az iskolában is többségében női alkalmazottak dolgoznak. A településen működő civil szervezetek közül az Együtt Várdombért Egyesületnek női, Nagycsaládosok Egyesületének férfi, a Várdombi Polgárőr Egyesületnek férfi vezetője van.

Várdombon nincs olyan szervezet, amely a nők érdekvédelmére alakult volna.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A nőket fokozottan érintő társadalmi problémák a településen nem jellemzőek, ezért az önkormányzat tervei között nem szerepel ilyen irányú intézkedés.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Kevés a gyermekneveléssel kapcsolatos, szülői készségeket fejlesztő program	Szülői készségek fejlesztését célzó közösségi tevékenységek, programok megvalósítása

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

Az élettartam hosszabbodásával a modern társadalmakban, így Magyarországon is egyre több az idős ember. Számuk és népességben belüli arányuk növekedése általános jelenség, ennek következtében folyamatosan egyre nagyobb teher nehezedik a társadalmi ellátórendszerekre. A jóléti állam bevételeit és kiadásait hosszú távon a jóléti programok szabályai mellett alapvetően a demográfiai és a munkaerőpiaci folyamatok határozzák meg. Azok a kormányzati intézkedések, amelyek hosszú távon a gazdaságilag aktívak arányát növelik a népességben – pl. a termékenység növekedése, az aktív korú bevándorlási egyenleg javítása vagy az egészségben leélt életévek emelése révén –, javítják az életpálya-finanszírozás egyensúlyát. A munkaerőpiacon a foglalkoztatást és a munkavégzés termelékenységét hosszú távon növelő intézkedések szintén hozzájárulnak a fenntarthatósághoz.

Magyarországon az időskori eltartottsági ráta (a 65 éves és annál idősebb népesség a 15–64 éves népesség százalékában) az 1990. évi 20,0-ról 31 év alatt 31,2%-ra nőtt, azaz ezer aktív (15–64 éves) korúra 312 fő 65 éves és annál idősebb korú jutott 2021. január 1-jén. Ennél rosszabb az arány, ha csak a tényleges aktív korúakra, a 20 és 64 év közötti népességre vetítjük. 2021-ben 326 fő időskorú jutott ezer 20–64 éves emberre. Az időskorú eltartottsági ráta a korábbi időszak növekedését követően várhatóan egy ideig stagnálni fog, majd a 2030-as évek végétől gyorsuló ütemben folyamatosan újra emelkedik, és értéke 2070-ben 61,2% lesz a népesség-előrejelzés jelenlegi közepes változata szerint, azaz ezer 15–64 évesre 612 fő 65 éves és annál idősebb jut majd.

A népesség tartós és folyamatos fogyása önmagában is nyugtalanító jelenség, mindez azonban a népesség öregedésével párhuzamosan zajlik, ami a korösszetétel torzulásával, a gyermek/ fiatal, felnőtt és időskorú népesség korosztályainak kedvezőtlen arányváltozásával jár együtt. A népesség öregedésének egyik alapvető, de pozitív értelemben vett oka, hogy a megszületett nemzedékek közül egyre többen érik el, illetve élnek meg hosszabban az időskort. Ennek eredményeként a népesség korösszetétele egyre inkább az időskorúak felé tolódik el, ez emeli az adott népesség átlagos életkorát.

Az időskorúak népességben belüli aránya 1990 óta folyamatosan, 13,2-ről 20,3%-ra emelkedett. A népesség öregedési folyamatát mutatja, hogy 2006 óta már több az időskorú, mint a gyermekkorú. Mindeközben az aktív korú népesség aránya 1990-ről 2007-re 66,2-ről 68,9%-ra emelkedett, azóta viszont folyamatosan csökkent: 2021. január 1-jén 65,1% volt. Ha kevesebb aktív korú jut egy időskorúra, akkor nő az időskorúak eltartási terhe a mindenkori 15–64 éves lakosság számához viszonyítva.

A hosszú távú demográfiai kilátásokat leginkább kifejező mutató az öregedési index, amely az időskorúak gyermekkorúakhoz viszonyított arányát méri. Értéke 1990 óta folyamatosan és dinamikusan emelkedik: 1990. január 1-jén száz gyermekkorúra még csak 64 időskorú lakos jutott, 2021. január 1-jén már 139 fő. A mutató értéke töretlenül növekedett az elmúlt évtizedekben, és a jelenlegi korösszetételt tekintve az irány a közeljövőben sem változik. Az öregedési index a következő időszakban egy átmeneti stagnálást követően lendületesen tovább emelkedik majd, 2035-re várhatóan eléri a 150-et, és 2070-re meghaladhatja a 250-et is. Utóbbi azt jelenti, hogy az idősök létszáma közel két és félszerese lesz a gyermekekének.

Forrás: <https://www.ksh.hu/sdg/4-19-sdg-1.html>

Az idős embereket az élet több területén éri hátrányos megkülönböztetés Magyarországon. A legjelentősebb az idősök foglalkoztatásbeli diszkriminációja, mely súlyos következményekkel járhat, ezen kívül igen gyakori még az egészségügyben, szociális ellátások, szolgáltatások területén elszenvedett hátrányos megkülönböztetés.

Habár az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) és a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény is tiltja az életkor alapú diszkriminációt, a magyarországi idősebb korosztály már 45-50 éves kortól nagyobb mértékben kitett a foglalkoztatás területén tapasztalt diszkriminációnak, mint a hasonló korú Unió állampolgárok. Tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy a kor alapú megkülönböztetés az új állások betöltésénél, a létszámleépítéseknél, és az elbocsátásoknál is gyakori jelenség.

Az idősök egyre nagyobb számát, az aktív népességre nehezedő tehernek látják. Azonban a mai idős emberek sokkal jobb egészségnek örvendenek, mint a korábbi nemzedékeknek megadatott. Értékes tudásukra, tapasztalataikra támaszkodhatnak a fiatalok és hasznukra is fordíthatnák azokat.

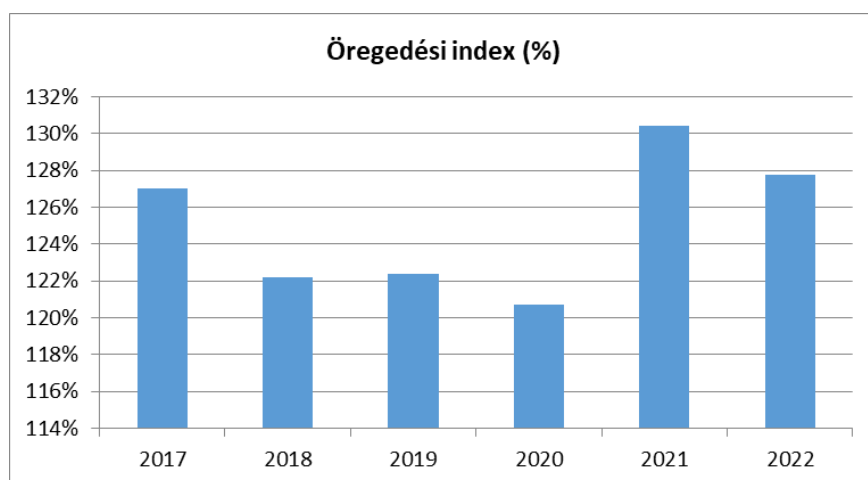
Az ENSZ közgyűlése 1991-ben nyilvánította október 1-jét az **Idősök Világnapjává**. Várdomb Község Önkormányzata az Együtt Várdombért Egyesülettel, intézmények együttműködésével már évek óta megrendezi az Idősök Világnapját, köszönti, megvendégeli a település 65 év feletti lakosait.

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2017	188	148	127,03%
2018	187	153	122,22%
2019	197	161	122,36%
2020	210	174	120,69%
2021	223	171	130,41%
2022	221	173	127,75%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A népesség előregedése településünkre is jellemző tendencia. A vizsgált időszak minden évében 100% felett volt az öregedési index, a legmagasabb a 2021-es évben volt 130,41 %. A legalacsonyabb számot 2020-ban láthatjuk, valószínűleg a Covid vírus megjelenése befolyásolta a mutató alakulását, sajnos az idősebb korosztályt még jobban sújtotta a vírusos megbetegedés, mint a fiatalabb korosztályt.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2017	128	208	336
2018	121	200	321
2019	126	193	319
2020	124	182	306
2021	120	183	303
2022	124	188	312

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az összes nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma 2017-től csökkenő tendenciát mutat, csupán az utolsó évben nőtt 9 fővel a számuk az előző évhez képest.

A vizsgált időszak első évében lényeges különbség mutatkozott a nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfi és női lakosság között, pontosan 80 fővel volt magasabb a nők száma a férfiakénál. 2018-ban a különbség 1 fővel mérséklődött, majd 2019-ben már csak 67 fővel, 2018-ban 58 fővel volt nagyobb a női lakosok száma. A rá következő két évben pár fővel ismét nőtt a különbség nyugdíjszerű ellátásban részülő férfiak és nők száma között, ugyancsak az utóbbi nem javára. (63 fő, 64 fő).

A vizsgált időszakban az öregségi nyugdíjban részesülő nők száma is jóval magasabb volt minden évben, mint a férfiaké.

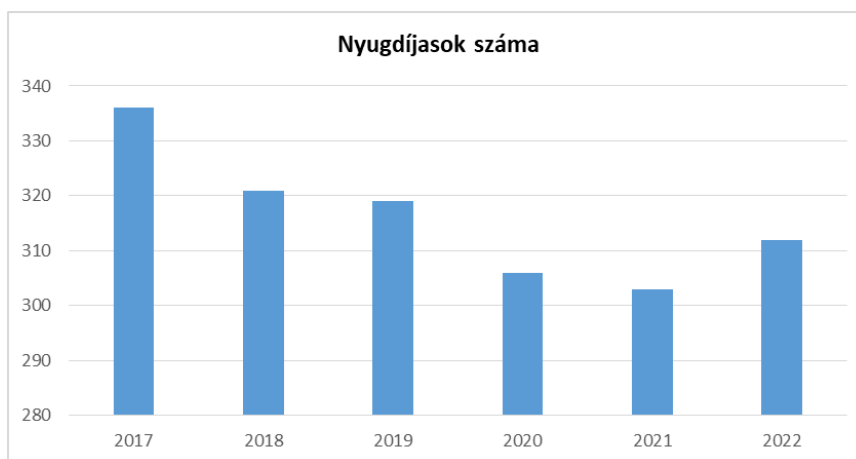
Ez a statisztikai adat is egyértelműen azt a tendenciát támasztja alá, hogy a nők magasabb életkort élnek meg a férfiaknál.

Az idős embernek akár vannak akár nincsenek egészségi problémái, egy bizonyos kor után, már fokozatosan számolni kell a biológiai öregedéssel szembe forduló problémákkal, korlátokkal. Az egészségi állapot kihat a fizikai igények kielégítettségére. Hátráltatja a

mindennapi tevékenységet, bizonytalanságot, kiszolgáltatottságot okoz. A kiszolgáltatottság csökkentésére, valamint a minél hosszabb otthon maradás reményében nyújt segítséget a szociális étkeztetés és a házi segítségnyújtás, mint szociális alapszolgáltatás.

Sajnos az utóbbi években egyre inkább tapasztalható, hogy az egészségügyi ellátórendszer nem működik megfelelően, egyre magasabb az egyes vizsgálatok esetében a várakozási idő, pedig sokszor az a legfontosabb, hogy időben jusson hozzá az orvosi ellátáshoz a beteg.

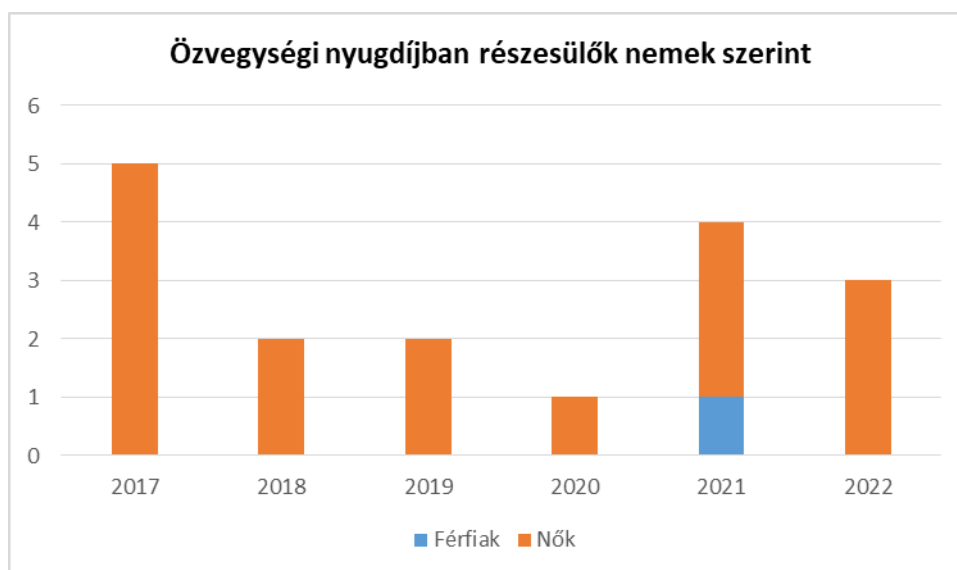
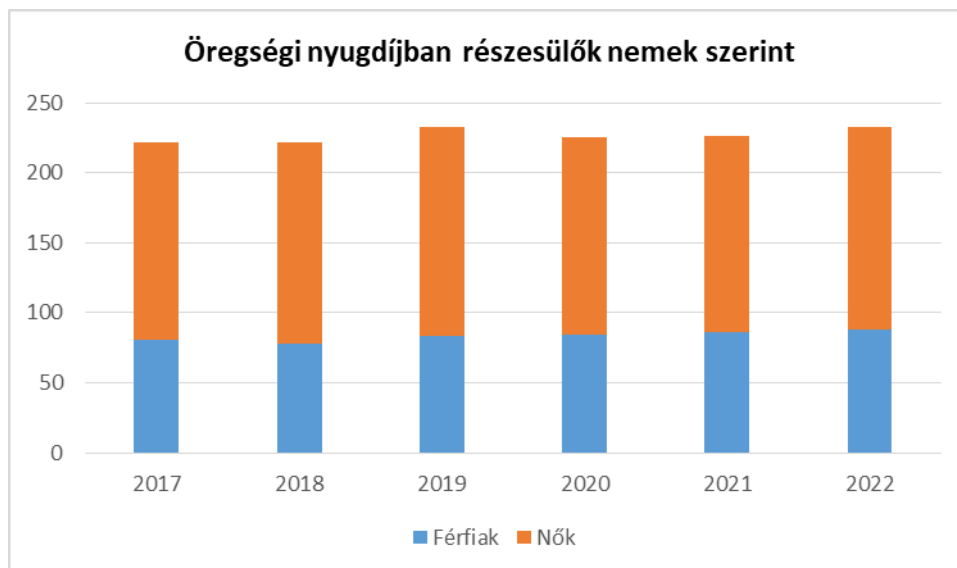
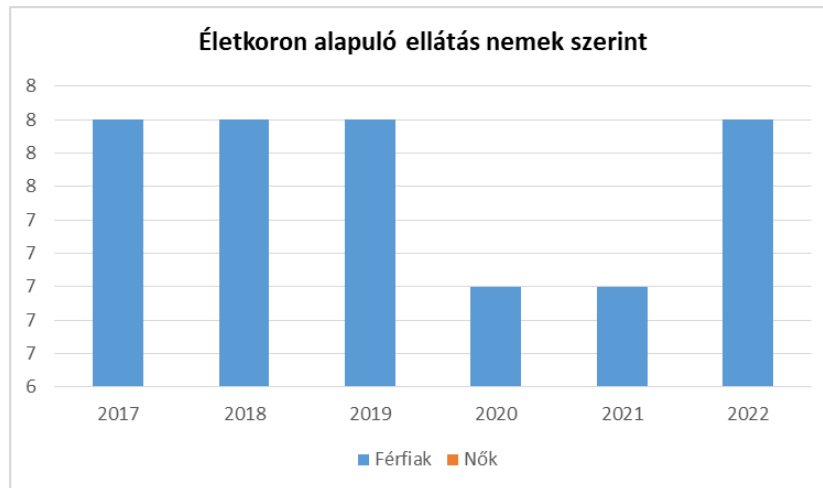
Az időskori megbetegedések mellett a pszichés problémák is megjelennek. Az idős emberek egy része egyedül marad, izolálódik, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Különösen gyakori a demencia és a depresszió kialakulása.

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások

Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2017	8	0	81	141	0	5	0
2018	8	0	78	144	0	2	0
2019	8	0	83	150	0	2	0
2020	7	0	84	141	0	1	0
2021	7	0	86	140	1	3	0
2022	8	0	88	145	0	3	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)							
Nyilvántartott álláskereső száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	20	16	21	32	14	21
41-45 év (TS 042)	Fő	4	2	2	1	1	2
	%	20,00%	12,50%	9,52%	3,13%	7,14%	9,52%
46-50 év (TS 043)	Fő	2	2	2	7	2	5
	%	10,00%	12,50%	9,52%	21,88%	14,29%	23,81%
51-55 év (TS 044)	Fő	3	1	0	1	3	2
	%	15,00%	6,25%	0,00%	3,13%	21,43%	9,52%
56-60 év (TS 045)	Fő	3	3	2	0	0	1
	%	15,00%	18,75%	9,52%	0,00%	0,00%	4,76%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	3	3	2	3	3	2
	%	15,00%	18,75%	9,52%	9,38%	21,43%	9,52%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A hátrányos megkülönböztetést a foglalkoztatás területén vizsgálva látható, hogy nincs kiugró különbség a korosztályok között, a legmagasabb számmal 2020-ban találkozhatunk a 46-50 éves korosztály tekintetében. (7 fő) A táblázat alapján látható, hogy a hátrányos megkülönböztetés nemcsak az 56-60 éves, illetve a 61 éves, vagy a felettek esetében van jelen, hanem az alacsonyabb korosztályoknál is meg.

A munkaerő-piaci részvétel tekintetében tehát nemcsak a 60 éven felüli korosztály mondható problematikusnak, hanem az 50-60 éves korosztály is. A munkaadók a munkavállalókat az életkor előrehaladtával egyre kevésbé szeretik alkalmazni. A nyugdíjasok egy része alacsony jövedelemmel, nyugdíjjal rendelkezik, ezért, ha egészségi állapota megengedi szívesen vállal munkát a nyugdíj mellett. Erre az esély csekély, kivéve, ha olyan tudással, gyakorlattal rendelkezik, amelyet a munkaadó nem tud más személy foglalkoztatásával megoldani.

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

Az önkormányzatnál és hivatalánál, valamint a főzőkonyhán nem foglalkoztatnak nyugdíjaskorúakat. Jelenleg az óvodában egy fő nyugdíjas óvodapedagógus dolgozik. A településen élő idős emberek közül néhányan kertészkednek, kisállatokat tartanak, egészségi állapotuknak köszönhetően aktívan élik időskorukat. Kiemelt szerepük van a kisgyermekes családoknál, ahol az unoka gondozása, felügyelete, akár a háztartás vezetése komoly segítséget jelent a szülőknek.

A településen működő nyugdíjas klub tagjai rendszeresen találkoznak, gazdag és színes programokkal tartják össze az idős embereket. A klub teret ad a korcsoport

aktivizálására, lehetőséget nyújt a társas kapcsolatok kiépítésére, ápolására. A nyugdíjas klub saját programjai mellett, aktívan és rendszeresen részt vesz a település rendezvényein, programjain.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

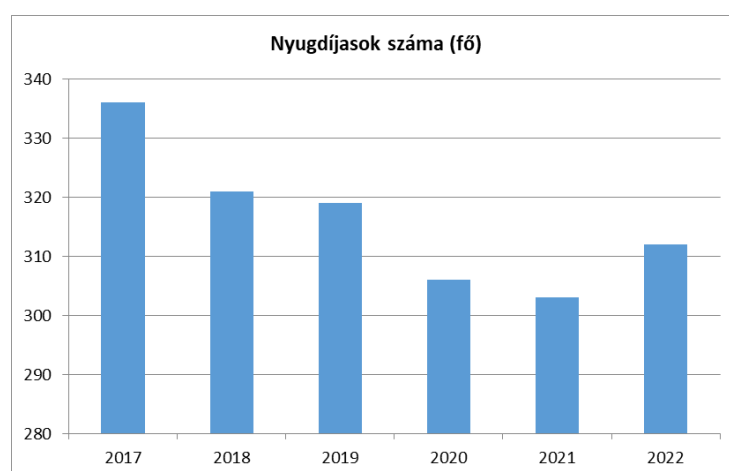
A hátrányos megkülönböztetésről a korábbiakban már volt szó, mégis nagyon nehéz a diszkrimináció felmérése ebben a témában. Sajnos a tapasztalatok azt mutatják, hogy az idősebb korosztály jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci negatív irányú megkülönböztetésnek, nehezebben tudnak elhelyezkedni, munkát vállalni.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

6.3. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma (Megegyezik a 6.1.1-es táblázattal)			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2017	128	208	336
2018	121	200	321
2019	126	193	319
2020	124	182	306
2021	120	183	303
2022	124	188	312

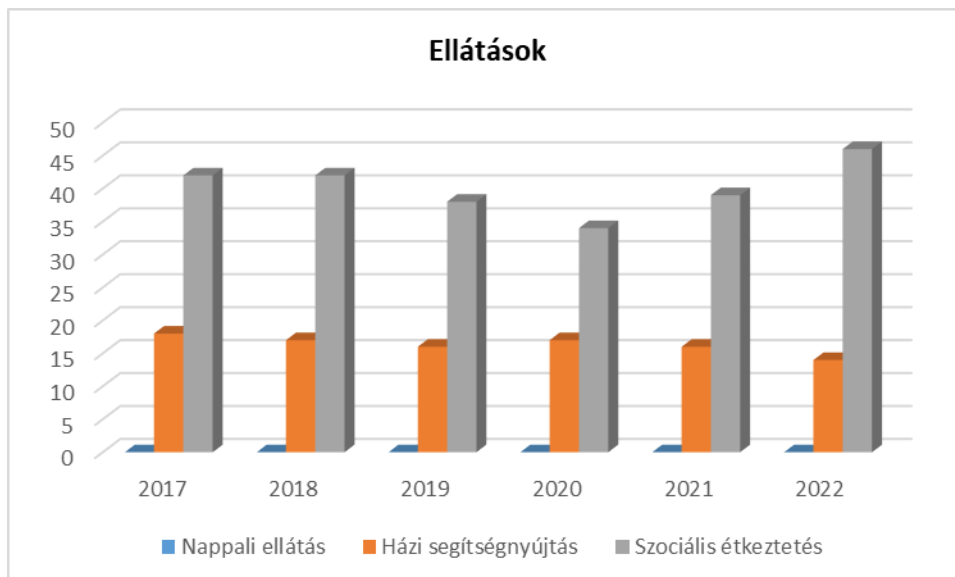
Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő idősorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő idősorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2017	188	0	18	42
2018	187	0	17	42
2019	197	0	16	38
2020	210	0	17	34
2021	223	0	16	39
2022	221	0	14	46

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Nappali ellátás nincs a településen.

A **házi segítségnyújtást**, a Bátaszék és Környéke Önkormányzatainak Egészségügyi, Szociális és Gyermekjóléti Intézmény-fenntartó Társulása fenntartásában lévő Gondozási Központ Bátaszék útján biztosítja az önkormányzat. A házi gondozók – egy teljes és egy részmunkaidős – segítik az egyedül élő időseket, rászorulókat a hivatalos ügyeik intézésében, elvégzik a napi bevásárlást, a háziornosnál felírattják a gyógyszert és ki is váltják, a postán befizetik a közüzemi számlákat. A rászoruló fekvő betegeknél a szükséges ápolási teendőket elvégzik, beadják az ápolat gyógyszereit. A ház körüli kisebb munkákban (pl. mosogatás, hólapátolás) segítenek. Tájékoztatást adnak a helyi kulturális eseményekről, az idősorúakat, rászorulókat érintő lehetőségekről, ezzel biztosítva, hogy a bekapcsolódjanak a település közösségi életébe és minden őket érintő információ eljusson hozzájuk. A fizikai segítségnyújtáson felül nagyon fontos feladatuk az idősek mentális segítése, gondozása. Több egyedül élő, idős ember alig várja, hogy ha csak kis

időre is, de valaki beszélgesen vele, meghallgassa, egyáltalán oda figyeljen rá. A házi gondozók segítenek a családtagokkal való kapcsolattartásban. Sajnos a házi gondozás keretén belül nem minden a korosztályt érintő problémát lehet megoldani.

A házi segítségnyújtást a településen 2017. évben 18 fő, 2022-ben 14 fő vette igénybe, a vizsgált időszak alatt 4 fővel csökkent a házi gondozásban részesülők száma. A 2022-es adatot figyelmen kívül hagyva, azért látható, hogy az igénybe vevők száma az öt év alatt 16-18 között mozgott, nem volt lényeges eltérés.

A **szociális étkeztetés** esetében növekvő tendencia figyelhető meg, míg 2017-ben 42 fő vette igénybe az ellátását, 2022-re a szám 46 főre növekedett. 2024. 01. 01-jén 50 fő, jelenleg 47 fő veszi igénybe az ellátást, 36 fő a kora 11 fő az egészségi állapota alapján. A nem szerinti megoszlás szerint az igénybe vevők 62 %-a nő, 38 %-a férfi.

Várdombon az **egészségügyi ellátáshoz** való hozzáférés az idősebb korosztály számára is biztosított, a településen egy háziorvosi praxis működik. A szakrendeléseket, szűrővizsgálatokat és a kórházi ellátást a 12 km-re lévő megyeszékhelyen, Szekszárdon tudják igénybe venni a várdombi lakosok. A környékbeli településeken (Decs, Bátaszék, Szekszárd) van lehetőség a bentlakásos szociális ellátást igénybe venni, sajnos szinte minden intézményben várakozási lista van, előfordul, hogy több hónapot is kell várni az otthonban való elhelyezésre.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

A településen rendezett kulturális, közművelődési programokhoz, szolgáltatásokhoz, minden idős ember hozzáfér.

Az Együtt Várdombért Egyesület több alkalommal szervezett kirándulásokat, melyeken az idősebb korosztály képviselői is szívesen vettek részt. A Nyugdíjasklub tagjai aktívan működnek közre a különböző rendezvények lebonyolításában, például egyik évben rétest sütöttek a Szent Erzsébet napi jótekonysági délutánra, édes és sós süteményeket készítettek különböző rendezvényekre, ezzel emelve azok színvonalát. Az egyik aktív nyugdíjasklub tag rendszeresen horgol ajándékot például az Idősek napjára a szépkorúak részére. Időnként könyvtármozin vesznek részt a könyvtárban. Az nyugdíjasklub tagjai aktívan részt vesznek a Német Nemzetiségi Önkormányzat programjain.

Az elmúlt évben egy új, nagyszerű kezdeményezés indult a településen, minden héten a művelődési ház egyik termében szenior örömtánc foglalkozást tart egy várdombi hölgy lakosunk, aki oktatói vizsgával is rendelkezik. A Szenior Örömtánc az idős szervezethez igazított, kíméletes sporttevékenység és „agytorna”, ami eredményesen késlelteti a demencia és az Alzheimer-kór kialakulását. A mozgás és az együttlét öröme, a memória frissítését ígéri a csatlakozóknak.

Várdombon a kezdetek óta nagy az érdeklődés a foglalkozás iránt, a részvétel mindenki számára ingyenes.

c) idősek informatikai jártassága;

Az idősek informatikai jártasságáról felmérés nem készült a településen, erre vonatkozóan az önkormányzat nem rendelkezik adatokkal. A tapasztalatok alapján, az idősek egy része jártas az internet világában, többen használják a közösségi oldalakat.

d) a generációk közötti programok.

A generációk közötti szolidaritás erősítésének érdekében, olyan alkalmak megteremtése is szükségessé válik, ahol a gyermekek és az idősek közös tevékenysége, időtöltése is megvalósulhat. Ezen alkalmak szervezése – melyek általában egyes ünnepekhez kapcsolódnak - mind a gyermekek, mind pedig az idős emberek számára hasznosak, hozzájárulnak a gyermekek személyiségfejlődéséhez és az idős emberek aktivitásának megőrzéséhez.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A településen működő nyugdíjas klub a továbbiakban is lehetőséget nyújt arra, hogy az idős emberek megtalálják a számukra megfelelő szórakozási, kikapcsolódási lehetőségeket.

Feladatként jelentkezhet az egészségfejlesztéshez szükséges szemlélet és tudatosság erősítése. Hangsúlyt kell fektetni az alkalomszerű szűrések, szervezett, célzott népegészségügyi szűrővizsgálatok biztosítására, a népbetegségnek kiszűrésére. (vércukor, vérnyomás, koleszterin problémák, védőoltások) Fontos lehet az életmód tanácsadás, a különböző egészségfejlesztő közösségi programok, melyek lehetőséget biztosítanak az egészséges életmód, és a testi-lelki egészség megőrzésére.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Egyedül élő idős emberek problémái - elmagányosodás	Szenior örömtánc mint lehetőség megismertetése, további folytatása
Generációk közötti kapcsolati nehézségek	Az általános iskola tanulóit - önkéntesként - bevonni az Idősek Világnapja rendezvény lebonyolításába.
Kisnyugdíjasok, kis jövedelemből élők anyagi nehézségei	Pénzbeli és természetbeni ellátások, szolgáltatások célzott és hatékony biztosítása (szociális tűzifa, adományok)
Szolgáltatások, programok közvetítésének	A nyomtatott forma fenntartása,

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Egy társadalom fejlettségének alapvető fokmérője, hogy miként viszonyul a fogyatékosokkal élő polgáraihoz, mennyiben veszi figyelembe döntései során azoknak az érdekeit, szempontjait, akik valamilyen hátránnyal kénytelenek élni.

Szakértői becslések és a nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy a lakosság átlagosan 10 százaléka él valamilyen fogyatékosággal, hazánkban az 1 millió főt is megközelítheti.

A fogyatékos személyek demográfiai összetételére jellemző, hogy közöttük jelentősebb számban vannak időskorúak, mivel a fogyatékos személyek nagy része nem születésétől fogva sérült, hanem életkora előrehaladtával – betegség vagy baleset következtében – vált azzá.

Emberi jogi szempontból kétségkívül a – hazánk által az elsők között ratifikált – Fogyatékosokkal élő személyek jogairól szóló ENSZ-Egyezmény a legnagyobb jelentőségű **nemzetközi dokumentum**. Az Egyezmény paradigmaváltást jelentett mind a hazai, mind a nemzetközi fogyatékosügy területén: a korábbi évtizedekre jellemző atyáskodó, paternalista szemléletmód helyett az emberi jogi megközelítést állította középpontba. Ennek lényege, hogy a fogyatékos emberek nem jótékonykodás alanyai, hanem jogok birtokosai, akiket elsősorban nem segélyekkel és kedvezményekkel, hanem az önrendelkezés, az önálló életvitel, valamint a munkához és a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés megteremtésével kell támogatni.

Hazánk az Egyezmény mellett az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyvet is ratifikálta, lehetővé téve, hogy az érintettek hazánkban is igénybe vehessék az ún. egyéni panaszmechanizmust. Ennek lényege, hogy magánszemélyek vagy csoportok – a hazai jogorvoslati eszközök kimerítése után – ún. közlést intézhetnek a Fogyatékosokkal Élő Személyek Jogainak Bizottságához, ha úgy érzik, hogy a magyar állam megsértette az Egyezményt.

A **hazai jogszabályok** területén a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (Fot.) tekinthető alapidokumentumnak. A törvény elsődleges célkitűzése a fogyatékos személy jogainak biztosítása, ezáltal esélyegyenlőségének, önálló életvitelének és a társadalmi életben való aktív részvételének előmozdítása.

Sok más rendelkezése mellett a Fot. meghatározza a fenti célok elérése érdekében végrehajtandó intézkedések főbb területeit, akadálymentesítési kötelezettséget ír elő a kormányzati és önkormányzati közszolgáltatások fenntartói számára. Mindezek mellett életre hívta az Országos Fogyatékosügyi Tanácsot, amely a Kormány közvetlen

tanácsadó szerveként a kormányzati és civil párbeszéd egyik legfőbb fórumaként működik 1999 óta.

A Fot. emellett konkrét jogosultságokat is biztosít a fogyatékos emberek számára. Ezek közül – a teljesség igénye nélkül – a rehabilitációhoz, segédeszközökhöz, támogató szolgálat igénybevételéhez, korai fejlesztéshez, illetve az integrált vagy védett munkaerőpiaci részvételhez való jog emelhető ki.

A szabályozás lényeges eleme még a **fogyatékosági támogatás**, amely nem alanyi jogon, hanem az olyan, súlyosan fogyatékos személy részére járó pénzbeli juttatás, aki önálló életvitelre egyáltalán nem képes, illetve mások állandó segítségére szorul. A támogatás célja, hogy - a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül - anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.

A fentiekén túl a Fot. egyik legfőbb hozadéka, hogy alapot teremtett a mindenkori fogyatékosügyi szakpolitika tervezése számára. Előírta ugyanis, hogy az Országgyűlés hosszútávú stratégiát – 7 éves időtávra szóló **Országos Fogyatékosügyi Programot** – köteles alkotni, amelyet a mindenkori kormány 3-4 éves, ún. középtávú intézkedési tervben bont konkrét kormányzati intézkedésekre. Ebben a feladat pontos meghatározásán túl rögzíteni kell az intézkedés kormányzati felelősét, a szükséges forrást és a feladat határidejét. Mindkét dokumentumot időről időre meg kell újítani, ez a rendszer tehát valóban hosszú távon biztosít keretet a hazai szakpolitika számára.

A hatályos, új Országos Fogyatékosügyi Programról szóló 10/2006. (II. 16.) OGY határozat (OFP) a 2007-2013-as időszakra határozza meg a fogyatékosügyi szakpolitika legfőbb irányait. Alapelvei között fellelhető a prevenció, a hátrányos megkülönböztetés tilalma, a fogyatékos személyt megillető (speciális) jogok védelme, valamint az önrendelkezés, az integráció és az egyenlő esélyű hozzáférés elve. A Program által rögzített „Semmit rólunk nélkülünk!” elv pedig alapvető kritériumként határozza meg, hogy a fogyatékos embereket is érintő intézkedések előkészítésében és végrehajtásában – saját jogon vagy az általuk választott képviselők útján – maguk az érintettek is részt vehessenek.

Az OFP négy célterületen fogalmaz meg elérendő célokat:

- társadalmi szemléletformálás,
- a fogyatékos személyek és családjuk életminőségének javítása,
- a társadalom életében való aktív részvétel,
- rehabilitáció.

Emberi jogi szempontból ugyancsak lényeges eredmény volt a **magyar jelnyelvről** és a magyar jelnyelv használatáról szóló 2009. évi CXXV. törvény megalkotása, amelyet az Országgyűlés ellenszavazat és tartózkodás nélkül fogadott el. A törvény megjelenésével nemzetközi szinten is kiemelkedően tartalmas jelnyelvi szabályozás lépett életbe

Magyarországon, amely a jelnyelvet önálló, természetes nyelvként, a hallássérültek csoportját pedig nyelvi kisebbségként ismeri el. A törvény emellett állami kötelezettséggé teszi a jelnyelvi tolmácsszolgáltatás országos hálózatának működtetését, térítésmentes jelnyelvi tolmácsszolgáltatást biztosít a hallássérült és siketvak emberek számára. Ezek mellett 2017-től lehetővé teszi az ún. bilingvális (elsősorban jelnyelven történő) alapfokú oktatás választhatóságát, és kötelezően előírja a televíziók számára a műsorszámok feliratozását.

Forrás: <https://emberijogok.kormany.hu/fogyatekkal-elok>

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 4. §-a meghatározza a fogyatékos személy fogalmát. Ez alapján fogyatékos személy az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszicho szociális károsodással – illetve ezek bármilyen halmozódásával – él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja. A fogyatékos személyeket két csoportba sorolhatjuk a sérülés fennállása alapján: veleszületett, születéstől fennálló fogyatékossgal rendelkezők, későbbi életkorban bekövetkezett, szerzett károsodással rendelkezők.

A fogyatékossgal élő emberek számára megszervezendő hatékony ellátórendszer kialakításához szükség van helyi, megyei, regionális szinten szerveződő civil szervezetekre, amelyek a klasszikus érdekvédelmi feladatok ellátása mellett aktívan szerepet vállalnak az államtól átvállalt közfeladatok megvalósításában, valamint együttműködő partnerei kívánnak lenni a területen dolgozó valamennyi állami és nem állami szereplőnek.

Biztosítani kell az esélyegyenlőséget az intézményes ellátások szolgáltató jellegének erősítésével, az intézmények kiépítésével, korszerűsítésével és átalakításával.

Lehetővé kell tenni, hogy a fogyatékkal élő emberek egyenlő eséllyel érvényesülhessenek az élet valamennyi területén, kiemelt prioritásként a minőségi közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, szociális ügyek, közlekedés) egyenlő hozzáféréseinek megteremtése fogalmazható meg.

Az egyenlő esélyű hozzáférés nemcsak liftek, rámpák, speciális táblák vagy éppen hangos térkép alkalmazását jelenti, hanem azt a szemléletet is, amely a fogyatékos embert egyenjogúnak és egyenrangúnak tekinti. Ennek egyik igen fontos eszköze az esélyegyenlőségi tervek elkészítése és az abban foglaltak végrehajtása is.

Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert: ma már valamennyi fogyatékosági csoporthoz tartozó ember – azaz a mozgássérült, látássérült, hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista és súlyosan-halmozottan fogyatékos emberek – speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni. Ez olyan eszközök és megoldások telepítését jelenti, amely lehetővé teszi, hogy egy-egy szolgáltatást a mozgássérült embereken túl látás- vagy hallássérült, valamint értelmi fogyatékos emberek is igénybe vehessenek.

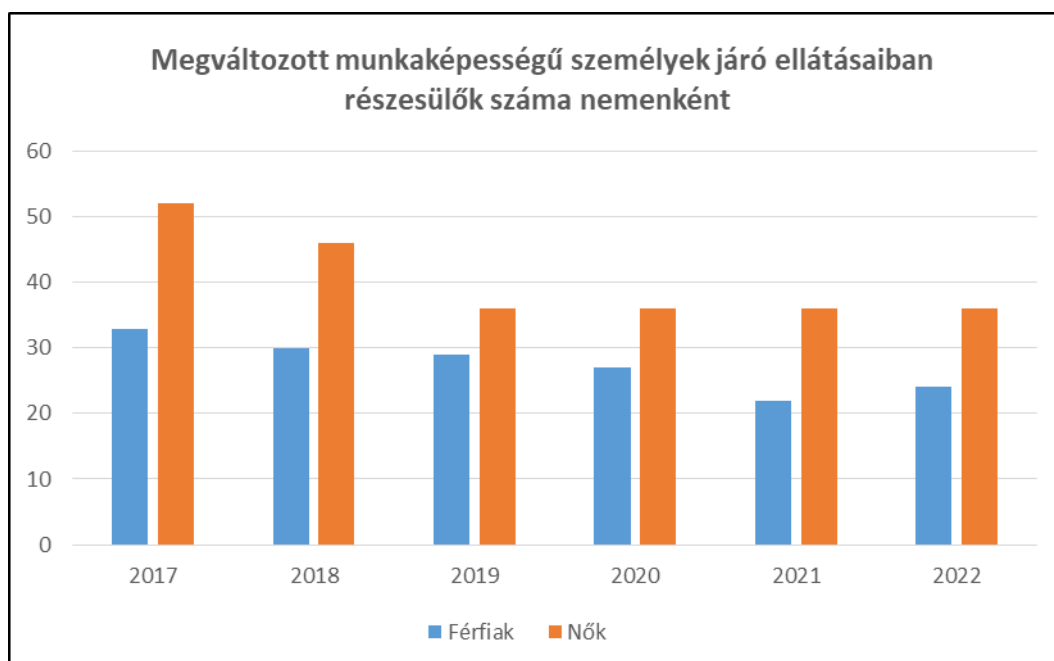
(Hangos térkép, indukciós hurok, könnyen érhető tájékoztató füzetek...) Ma már nem pusztán épületek akadálymentesítéséről, hanem a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréséről beszélünk, amely magába foglalja az épületek komplex akadálymentességét, de annál jóval több.

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Várdomb település nem rendelkezik felméréssel a településen élő fogyatékkal élőkéről.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2017	33	52	85
2018	30	46	76
2019	29	36	65
2020	27	36	63
2021	22	36	58
2022	24	36	60

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A fenti adatokból megállapítható, hogy a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülő férfiak száma a vizsgált időszak első évéhez viszonyítva 9 fővel csökkent 2022-re, míg a nők esetében ez a csökkenés 16 fő volt, valamint minden évben a nők nagyobb számban részesültek ellátásban, mint a férfiak. Mindkét nem esetében

csökkenés figyelhető meg, ami valószínűleg nem az emberek egészségi állapotának javuló tendenciájának köszönhető, hanem az ellátás megállapításának feltételeiben bekövetkezett változásoknak.

A településen nem élnek olyan fogyatékkal élő személyek, akik nappali ellátásban részesülnek.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0
2022	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

- a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A Fot. 15. § (1) és (2) bekezdése szerint a fogyatékos személy lehetőség szerint **integrált**, ennek hiányában **védett foglalkoztatásra** jogosult. A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető. A 16. § szerint, ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató akkreditált munkáltatókat és a fejlesztő foglalkoztatást végző foglalkoztatókat a központi költségvetés – jogszabályban meghatározottak szerint – támogatásban részesíti.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800026.tv>

A foglalkoztatás, a rehabilitáció, az egyenlő esélyű hozzáférés, a társadalmi integráció szempontjából kulcsfontosságú terület. lehetővé teszi a társadalmi kapcsolatok kialakulását, a társadalomba való beilleszkedést. A dolgozó fogyatékossgal élő emberek fizetést kapnak, személyi jövedelemadót és társadalombiztosítási járulékot fizetnek, hasznos tagjai a társadalomnak. A fogyatékossgal élők a munkavállalók leghátrányosabb helyzetű csoportját képezik. Kevés a példa arra, hogy a fogyatékossgal élő személy, tartós foglalkoztatást biztosító munkahelyet találjon a nyílt munkaerő-piacon, és a védett munkahelyek egy része is veszélyben van. A lehetőségeiket nagyban befolyásolja a fogyatékossg ténye és formája, a kísérő betegségek jelenléte, az iskolai végzettség alacsony mivolta.

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

A tartós egészségügyi problémákkal, illetve fogyatékkal élő emberek foglalkoztatását befolyásolja és megnehezíti a fogyatékoság típusa és mértéke. A különböző fogyatékosági típusok más-más lehetőségeket és igényeket generálnak mind a munkavállaló, mind a munkaadó részéről.

A munkavállalókban és a munkaadókban is jelen van egyfajta félelem a foglalkoztatással kapcsolatban. A munkavállaló részéről az önbizalomhiány, a gátlásosság és az ezekből eredő alulmotiváltság, valamint a túlzott féltés a családtagok részéről, a munkaadó részéről pedig az ismerethiányon alapuló előítéletesség, fizikai feltételek hiánya.

A településen nincs védett munkahely, a közfoglalkoztatottak között nincs megváltozott munkaképességű személy. A Várdombi Bölcsőde, Óvoda és Konyha főzőkonyháján 1 fő, Várdomb Község önkormányzatánál 3 fő dolgozik megváltozott munkaképességüként.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A foglalkoztatás területén való hátrányos megkülönböztetésről nincs tudomásunk a település vonatkozásában.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

A település közintézményeiben az akadálymentesítés nem teljeskörű. Az iskola, az óvoda, a bölcsőde, valamint az orvosi és védőnői rendelő akadálymentesített. A pályázati lehetőségeket kihasználva az önkormányzat épületének, valamint a művelődési háznak az akadálymentesítését még meg kell oldani.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékkal élők pénzbeli és természetbeni ellátása jogszabályokban meghatározott jogosultsági feltételek alapján történik.

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásai a rehabilitációs hatóság komplex minősítése keretében megállapított rehabilitációs javaslattól függően a **rehabilitációs ellátás, vagy a rokkantsági ellátás**.

A rokkantsági járadékról szóló 83/1987. évi (XII. 27.) MT rendelet szerint **rokkantsági járadékra** jogosult az a 18. életévét betöltött személy, akinek a 25. életéve betöltése előtt keletkezett egészségkárosodása legalább 70 százalékos mértékű, és nyugellátásban, baleseti nyugellátásban vagy megváltozott munkaképességű személyek ellátásában nem részesül.

A lakáscélú állami támogatásokról szóló 12/2001. (I.31.) Kormányrendelet szerint **akadálymentesítési támogatás** nyújtható mozgáskorlátozott személy részére

akadálymentes lakás építéséhez vagy vásárlásához, valamint az akadálymentesítés többletköltségeire.

A Fot. 22. §-a szerint a **fogyatékosági támogatás** a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A támogatás célja, hogy – a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül – anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.

A **parkolási igazolvány** a mozgásában korlátozott személyt jogszabályban felsorolt kedvezmények igénybevételére jogosítja. A kedvezmények a parkolásban, a behajtási, megállási és várakozási korlátozások vonatkozásában jelentenek könnyebbséget. A kedvezmények a jogosult személyt szállító jármű vezetőjét is megilletik.

A **közgyógyellátás** az egészségi állapot megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásokhoz – gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök, gyógyító ellátások beteg által fizetendő térítési díjához – nyújtott hozzájárulás. Az ellátást a szociálisan rászorult személyek alanyi vagy normatív jogcímen vehetik igénybe.

A **gépjárműadó kedvezmény** mentességet jelent 1 vagyis egy darab 100 kW teljesítményt meg nem haladó, nem személytaxi-szolgáltatásra és személyszállító szolgáltatásra használt - személygépkocsi után fizetendő adóra vonatkozóan, legfeljebb 13 000 forint/adóév erejéig.

Mentességre jogosult adóalanyok:

- a súlyos mozgáskorlátozott vagy egyéb fogyatékossgal élő személygépkocsi-tulajdonos, valamint
- a súlyos mozgáskorlátozott vagy egyéb fogyatékossgal élő személyt rendszeresen szállító, vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozó, mint személygépkocsi-tulajdonos.

A gyermekek tartós betegség esetén **magasabb összegű családi pótlékban** részesülnek.

Várdomb Község Önkormányzata biztosítja a fogyatékkal élők számára is a házi segítségnyújtást, szociális étkeztetést. A célcsoport gondozását segítő otthonok, gondozóházak nincsenek a településen.

A településen a fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre statisztikai adatok. Ápolást, gondozást nyújtó intézmény, fogyatékos személyek otthona, rehabilitációs intézmények, fogyatékos személyek gondozóháza, lakóotthon a településen nincs. A 10-12 kilométerre lévő megyeszékhelyen Szekszárdon érhető el a legközelebbi ilyen intézmény.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

A Fot. hatálybalépése óta eltelt időszakban az akadálymentesítés fogalma lényeges átalakuláson ment keresztül. 1998-ban az akadálymentesítés alatt elsősorban a mozgáskorlátozott emberek hozzáféréseinek, azon belül is az épületbe való bejutásnak, illetve a mellékhelyiségek használhatóságának megteremtését értették. Ma már valamennyi fogyatékosági csoporthoz tartozó ember - azaz a mozgássérült, a látássérült, a hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista és súlyosan-halmozottan fogyatékos emberek - speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni. Fontos továbbá, hogy a közszolgáltatás tényleges igénybevételéhez nem elég az épületbe bejutni, azt - legalább a közszolgáltatás igénybevételéhez szükséges mértékben - be is kell tudni járni, valamint veszély esetén biztonsággal el kell tudni hagyni. A közszolgáltatás akkor hozzáférhető, ha a fizikai megközelítés lehetőségén túl az épületen belüli tájékozódás lehetősége biztosított a vak és gyengénlátó, a siket és nagyothalló, az értelmi fogyatékos, az autista, a súlyosan-halmozottan fogyatékos személy számára. Az épületen belüli tájékozódást az információk érzékelhetővé és értelmezhető tételével kell biztosítani (siket személyek esetében az információ vizualizálásával, nagyothalló személyek esetében a hangingerek erősítésével, vak személyek esetében az információk hallhatóvá tételével, gyengénlátó emberek esetében a látható információk erősítésével, értelmi fogyatékos és autista személyek esetében az információk könnyen érthető megfogalmazásával). Ugyanez vonatkozik magára a közszolgáltatásra is. A fogyatékos személyek önrendelkezési jogára figyelemmel a hozzáférést úgy kell kialakítani, hogy azt a fogyatékos személy az állapotának megfelelő legnagyobb önállósággal tudja igénybe venni; azaz indokolatlanul ne szoruljon rá más emberek segítségére.

Forrás: <https://publicatio.bibl.u-szeged.hu/16780/1/2508582.pdf>

A közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése folyamatos, nem teljes, mivel a művelődésház részben akadálymentes, illetve az önkormányzat épületének akadálymentesítése még nem történt meg.

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

A településen lévő felnőtt- és gyermek háziorvosi, valamint védőnői rendelő akadálymentesített, kerekesszéssel, babakocsival, nehezen közlekedő emberek számára is könnyeb megközelíthető, igénybe vehető. Járó- és fekvőbeteg, valamint rehabilitációs ellátásra legközelebb csak Szekszárdon van lehetőség.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

A Várdomb Község Önkormányzata fenntartásában lévő Várdombi Bölcsőde, Óvoda és Konyha bölcsőde, óvoda részlege akadálymentesített, valamint az általános iskola épülete is. A művelődési ház esetében a hátsó bejáraton keresztül be lehet menni az épületbe, viszont a főbejárat még nem akadálymentes. Az önkormányzat tulajdonában

lévő - a könyvtárnak is helyt adó – közösségi tér akadálymentes, viszont az önkormányzat épülete még nem.

- c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

Várdomb Község Önkormányzata saját honlapot üzemeltet, ahol elérhetők a friss hírek, információk, dokumentumok. A közszolgáltatások és kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés teljes körű biztosítása érdekében az önkormányzat és a művelődési ház akadálymentesítését tűzi ki célul az önkormányzat. A település szolgáltatói sajnos eddig még nem tudták megoldani az épületeik akadálymentesítését. Sajnos információs és kommunikációs akadálymentesítettség nincs.

- d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

A nem közintézményekben működő munkahelyek akadálymentesítettségére vonatkozóan nem áll rendelkezésre adat.

- e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

Az önkormányzat tulajdonában lévő járdák, utak nem akadálymentesítettek, sok helyen elég rossz állapotúak, viszont az új beruházások, felújítások során az akadálymentesítés figyelembe vett és fontos szempont.

- f) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.);

A fogyatékkal élő személyek részére a településen nem áll rendelkezésre helyi szolgáltatás, nappali intézmény, valamint speciális közlekedési lehetőségek sincsenek.

- g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).

Az önkormányzat szociális rendeletében szereplő ellátások lehetnek eseteként hátránykompenzáló juttatások. A hivatali ügyek intézésekor a személyre szabott ügyintézással, illetve a kérelmek kitöltésével, beadványok megírásával segíti a hivatal munkatársa a fogyatékkal élő embereket.

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

A fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok nincsenek a településen.

7.5 A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A fogyatékossgal élőket érintő társadalmi problémákról nincs tudomása az önkormányzatnak.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

Sajnos a településen nagyon kevés adat áll rendelkezésre a fogyatékkal élők számáról, lakhatásukról, szociális helyzetükről. A fogyatékkal élők számára biztosított a szociális étkeztetés és a házi segítségnyújtás. Várdomb jelenlegi közlekedési infrastruktúrája nem kedvező a célcsoport számára, a település járdái elég rossz állapotúak, burkolatuk egyenetlen, néhol nagyon keskeny a járda.

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A közintézmények akadálymentesítése nem teljes körű.	Pályázat lehetőségek figyelemmel kísérése, pályázat benyújtása az önkormányzat és művelődési ház akadálymentesítésének folytatására.

<i>Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A belterületi járdák rossz minőségűek, egyenetlenek, megnehezítik a lakosság közlekedését.	Belterületi járdák, utak felújítása, pályázatok figyelése.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

Várdombon a civil szervezetek, nemzetiségi önkormányzat, önkormányzat és intézményei aktív tevékenységet folytatnak, munkájukkal hozzájárulnak a közösség összetartozásának erősítéséhez, a hagyományok értékeinek megőrzéséhez, a szabadidő hasznos eltöltéséhez. A helyi lakosok szívesen vesznek részt a falu rendezvényein. Az önkormányzat lehetőségei szerint támogatja ezeket a szervezeteket, rendezvényeket.

- Együtt Várdombért Egyesület
- Nagycsaládosok Egyesülete

- Várdombi Polgárőr Egyesület
- Nyugdíjas Klub

b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

Az önkormányzat, valamint annak intézményei, a nemzetiségi önkormányzat, az oktatási intézmények, az egyház és a civil szervezetek (Együtt Várdombért Egyesület, Nagycsaládosok Egyesülete, Várdombi Polgárőr Egyesület, Nyugdíjas Klub) közötti együttműködés folyamatos és jól működő, hiszen minden partner a település érdekeit, fejlődését tartja szem előtt.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

Az önkormányzat a település érdekeit szem előtt tartva együttműködik a térség településeivel. Várdomb Község Önkormányzata egyes önkormányzat által ellátandó feladatot társulás formájában lát el.

A Szekszárd és Környéke Alapellátási és Szakosított Ellátási Társulás keretében biztosít egyes gyermekjóléti feladatokat és a családsegítési szolgáltatást, a társulás közös fenntartású intézménye a Humánszolgáltató Központ által.

A házi segítségnyújtást, a Bátaszék és Környéke Önkormányzatainak Egészségügyi, Szociális és Gyermekjóléti Intézmény-fenntartó Társulása fenntartásában lévő Gondozási Központ Bátaszék útján biztosítja az önkormányzat.

Az önkormányzati, hivatali feladatok ellátását 4 település – Ócsény, Sióagárd, Pörböly, Várdomb - társulásával az Ócsényi Közös Önkormányzati Hivatal végzi.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A településen működő Német Nemzetiségi Önkormányzat a hagyományok ápolása, a különböző rendezvények megszervezése mellett, képviseli a német nemzetiség érdekeit, közvetíti értékeit, segíti a német nyelv oktatását, tanulását. Tevékenységük során az esélyegyenlőség megtartására törekednek.

Várdomb Község Német Nemzetiségi Önkormányzata együttműködik Várdomb Község Önkormányzatával, az Együtt Várdombért Egyesülettel, a Római Katolikus Egyházközség Várdombbal, a Nagycsaládosok Egyesületével, a Várdombi Könyvtárral, valamint a Tolna Megyei Német Kisebbségi Önkormányzatok Szövetségével.

A nemzetiségi önkormányzat az óvoda és az általános iskola német nemzetiségi rendezvényeit, a nemzetiségi célok megvalósulását egész évi munkája során igyekszik támogatni. Ezen kívül támogatják a szekszárdi Deutsche Bühne Ungarn német nyelvű előadásain való részvételt és színházlátogatást, lehetőséget biztosítanak német nyelvű kiadványok (Neue Zeitung, Deutscher Kalender) olvasására az általános iskolában. Ezen kívül segítik az általános iskolásokat és óvodásokat kézműves foglalkozások, nemzetiségi napok megtartásában, új ruhák megvásárlásában, valamint hozzájárultak a fellépések úti- és egyéb költségeihez is.

Havonta egyszer lehetőséget biztosítanak sváb beszélgetésekre, olyan várdombiak számára, akik még beszélnek a nyelvet, szeretnék feleleveníteni, bővíteni ismereteiket, vagy csak nosztalgiából hallgatni nagyszüleik nyelvét. Már évek óta ünnepség keretében emlékeznek meg a Várdombról kitelepített lakókról. Az elmúlt években és az idei évben is a Márton nap alkalmából három napos rendezvényt szerveztek zenés, táncos mulatsággal, hagyományos német nyelvű szentmisével és ekkor emlékeznek meg a Várdombot benépesítő sváb ősökről. Decemberben a korábbi évekhez hasonlóan a Chriskindlspiel angyalkái látogatták meg és vittek karácsonyi hangulatot néhány várdombi otthonba.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

A településen működő három civil szervezet kapcsolódik, illetve részt is vesz néhány közfeladat ellátásában. A civil szervezetek képviselik tagságukat, a kitűzött célok mentén végzik feladataikat, lehetőségeikhez mérten támogatják a településen élő rászorulókat az esélyegyenlőség szempontjából kiemelt célcsoportokat.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A for-profit szereplők részvételéről a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásban az önkormányzatnak nem áll rendelkezésére adat.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

Várdomb Község Önkormányzata önálló honlappal rendelkezik, a www.vardomb.hu oldallal, melyen a települést érintő fontos információk, megtalálhatóak. A honlapon elérhető, olvasható a korábban elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Program. (röviden: HEP) Várdomb Község Önkormányzata Képviselő-testülete által elfogadott új HEP feltöltésre kerül a honlapra és minden érdeklődő számára hozzáférhető lesz, ez alapján az esélyegyenlőségi folyamatokat, intézkedéseket megismerhetik és így biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése.

Emellett a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság weboldalára is feltöltésre kerül. <https://hep.tef.gov.hu/Login.aspx?ReturnUrl=%2f>

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati

intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

A Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítését megelőzte a helyzetelemzés és az adatgyűjtés, melyben részt vettek az önkormányzat dolgozói, a szociális, gyermekjóléti, köznevelési szakemberek, civil szervezetek vezetői, valamint 2024. szeptember 18-án HEP Fórumot tartott a helyi esélyegyenlőségi referens, melyen az előbbieken említett partnerek is képviseltették magukat. A személyes és egyéb (telefon, online) kapcsolattartás során megfogalmazódtak a településen élő célcsoportok problémái, esélyegyenlőség biztosítása kapcsán felszínre kerülő akadályok, valamint a lehetséges fejlesztési lehetőségek irányai is meghatározásra kerültek. Az adatgyűjtés kiterjedt a helyi dokumentumokra, a települést érintő területekre.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

A település lakosai és szervezetei számára elérhetővé válik az elfogadott, a település honlapján közzétett Helyi Esélyegyenlőségi Program. A hatékony, a tervezett intézkedések érvényesülését a helyi esélyegyenlőségi referens és a munkacsoport tagjai biztosítják, a törvényi előírás szerint kétfévente áttekintik és szükség esetén felülvizsgálják a program intézkedési tervét.

c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenti.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Anyagi okok miatt átmeneti fűtési nehézségek. A célcsoport elhelyezkedési nehézségei, munkanélküliség csökkentése.	Rászorulóknak természetbeni szociális segélyezése, tűzifa támogatás. Tájékoztatás, állásbörze, közfoglalkoztatás folytatása, családsegítőn keresztül életvezetési tanácsok.
Gyermekek	A gyermekek nyári szünidejében a hasznos időeltöltés hiánya. Hátrányos helyzetű gyermekek anyagi nehézségei.	Nyári szünidei foglalkozások, szervezése, a könyvtáros irányításával, családsegítő közreműködésével esetlegesen önkéntes munka bevonásával. „Karácsonyi cipősdoboz”, tartós élelmiszercsomag, ruhanemű adományok gyűjtése.
Idősek	Egyedül élő idős emberek problémái – elmagányosodás. Generációk közötti kapcsolati nehézségek. Kisnyugdíjasok, kis jövedelemből élők anyagi nehézségei. Szolgáltatások, programok közvetítésének nehézségei, információ áramlásának hiánya.	Szenior örömtánc mint lehetőség megismertetése, további folytatása. Az általános iskola tanulóit - önkéntesként - bevonni az Idősek Világnapja rendezvény lebonyolításába. Pénzbeli és természetbeni ellátások, szolgáltatások célzott és hatékony biztosítása. (szociális tűzifa, adományok) A nyomtatott forma fenntartása, szórólapok minden házba való eljuttatása.
Nők	Kevés a gyermekneveléssel kapcsolatos, szülői készségeket fejlesztő program	Szülői készségek fejlesztését célzó közösségi tevékenységek, programok megvalósítása

Fogyatékkal élők	A közintézmények akadálymentesítése nem teljes körű.	Pályázat lehetőségek figyelemmel kísérése, pályázat benyújtása az önkormányzat és művelődési ház akadálymentesítésének folytatására.
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	A belterületi járdák rossz minőségűek, egyenletlenek, megnehezítik a lakosság közlekedését.	Belterületi járdák, utak felújítása, pályázatok figyelése.

Jövőképünk

Várdomb Község Önkormányzatának legfontosabb célja a településen élő állampolgárok jólétének, életminőségének folyamatos javítása, olyan támogatói környezet működtetésével, amely

- erősíti a közösséghez és a lakóhelyhez kötődést, a társadalmi szolidaritást,
- kiemelt figyelmet, ha kell pozitív diszkriminációt alkalmaz a veszélyeztetett célcsoportok számára,
- tudatos és partnerségen alapuló intézkedései hatására a hátrányos helyzetű csoportok felzárkózási esélyei, életminőségük és életük önálló irányításának lehetősége javul.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők megélhetését segítsük, valamint a foglalkoztatási arány további javítására törekszünk.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek védelmét, ezen belül fontosnak tartjuk biztosítani a gyermekek nyári szünidőben történő hasznos időeltöltését.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek biztosítására, valamint az életkorral járó sajátos igényeik kielégítését célzó ellátások szükség szerinti bővítésére.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a gyermeket vállaló szülők, anyák terheinek csökkentését, az anyák gyermekneveléssel kapcsolatos készségeinek fejlesztő támogatását.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők érdekképviselőire, akadálymentes környezetük biztosítására.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Település szintű probléma												
1	Infrastrukturális fejlesztés	A belterületi járdák rossz minőségűek, egyenetlenek, megnehezítik a gyalogos közlekedést. Több helyen nem megfelelő a csapadékvízvezetés.	A település infrastruktúrájának fejlődése.	Várdomb Község Településfejlesztési Stratégiája	Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció	A település belterületi járdáinak felújítása, csapadékvíz elvezetésének javítása, megoldása.	Önkormányzat	2029. 12. 10. (hétfő)	Felújított járda hossza minősége, csapadékvíz elvezető rendszer megléte, minősége.	Pályázati támogatások, költségvetés.	Pályázatok folyamatos figyelése.	Nem releváns.
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	Munkanélküliség csökkentése	A célcsoport elhelyezkedési nehézségei.	A munkanélküliség csökkentése a célcsoportban.	Közfoglalkoztatási koncepció.	Új Roma Stratégia (2019-2030)	Közfoglalkoztatás folytatása, családsegítőn keresztül életvezetési tanácsok, elhelyezkedést segítő programokban való segítségnyújtás.	Önkormányzat, Foglalkoztatási Osztály	2029. 12. 10. (hétfő)	A programokon való részvétel arányának növekedése, munkanélküliség csökkenése.	Helyszín biztosítása, közfoglalkoztatás esetén önrész biztosítása.	Az önkormányzati koncepcióba beépülve fenntartható.	Nem releváns.
2	Rászoruló, mélyszegénységben élők természetbeni támogatása.	Anyagi okok miatt átmeneti fűtési nehézségek.	A rászoruló fűtési nehézségeinek csökkentése.	Pályázat önkormányzatok szociális tüzelőanyag vásárlásának támogatására.	Új Roma Stratégia(2019-2030)	A rászoruló természetbeni tüzelőanyaggal való segítése, tűzifa támogatás nyújtása.	Önkormányzat	2029. 12. 10. (hétfő)	A rászoruló fűtési nehézségei enyhülnek, megoldódnak.	Tűzifa beszerzése és kiszállítása. (Pénzügyi forrás - költségvetés, pályázat, adományok)	Pályázat figyelése.	Nem releváns.
II. A gyermekek esélyegyenlősége												
1	Szabadidő hasznos eltöltése	A gyermekek nyári szünidejében a hasznos időeltöltés	A gyermekek hasznos időeltöltése, szülők	Igényfelmérés a programokhoz.	„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia	Nyári szünidei foglalkozások	Önkormányzat, Család- és Gyermekjóléti	2029. 12. 10. (hétfő)	10-20 gyermek hasznos nyári	Pénzügyi-költségvetés.	Folyamatos kapcsolattartás, pályázatok	Nem releváns.

		hiánya.	tehermentesítése.		(2007-2032)	megszervezése.	Szolgálat		időeltöltése.		figyelése, programszervezés.	
2	Hátrányos helyzetű gyermekek anyagi nehézségeinek csökkentése.	Az anyagi nehézséggel küzdő családok gyermekeinek támogatása.	Hátrányos helyzetű gyermekek helyzetének javítása.		„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	"Karácsonyi cipősdoboz" tartós élelmiszer-csomag, ruhanemű, adományok nyújtása.	Önkormányzat, Család- és Gyermekjóléti Szolgálat	2029. 12. 10. (hétfő)	A gyermekek hátrányos helyzetének enyhülése.	Adományok feltérképezése, gyűjtése, családsegítő koordinálásával.	Adományok folyamatos figyelése.	Nem releváns.
III. A nők esélyegyenlősége												
1	Szülői készségek fejlesztése, elszigetelődés enyhítése, egészségtudatosságra nevelés.	Kisgyermeket nevelő szülőket (édesanyákat) kevesebb inger éri, (monotonitás), kevés a szülői készségeket fejlesztő program.	Szülői készségek fejlődjenek, tapasztalatok szerzése, a gyermeket nevelő anyukák elszigetelődésének enyhítése, megakadályozása.		„A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)	Szülői készségek fejlesztését célzó, közösségi programok megszervezése, előadók meghívása, tájékoztatók kiküldése.	Önkormányzat, védőnő	2029. 12. 10. (hétfő)	Szülők, édesanyák részvétele a programokon.	Pályázat, költségvetés. Humán: könyvtáros, védőnő. Technikai: helyiség biztosítása, szórólap	Pénzügyi forrás, helyiség biztosítása.	Nem releváns.
IV. Az idősek esélyegyenlősége												
1	Elmagányosodás enyhítése, mérséklése.	Egyedül élő idős emberek pszichés problémái, elmagányosodása.	Az egyedül élő idős emberek elmagányosodásának enyhítése.		Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022)	Senior örömtánc mint lehetőség megismertetése, folytatása.	Önkormányzat	2029. 12. 10. (hétfő)	A résztvevők számának növekedése a programon.	Humán - senior örömtánc oktató.	Folyamatos kapcsolattartás.	Nem releváns.
2	Idősek Világnapja	Az Idősek Világnapjának megrendezése évente egyszer, vacsorával, műsorral.	Az idősek társadalmi megbecsülésének megerősítése, generációk közötti szakadék enyhítése.		Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022)	Minden évben megrendezni az Idősek Világnapját, műsorral vacsorával köszönteni az időseket, helyi általános iskola tanulóit bevonnak a lebonyolításba.	Önkormányzat	2029. 12. 10. (hétfő)	Résztvevők száma a programon.	Költségvetés, felajánlások, önkéntes munka.	Az önkormányzat finanszírozza a költségvetéséből. Kapcsolattartás az iskolával.	Nem releváns.
3	Elszegényesedés mérséklése.	Az alacsony nyugdíjban részesülők anyagi nehézségei.	Pénzbeli, természetbeni támogatások, szociális tűzifa, adományok.	Helyi szociális, illetve tűzifa rendelet.	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022),	Támogatások fenntartása, kiszélesítése.	Önkormányzat	2029. 12. 10. (hétfő)	Kisnyugdíjasok anyagi helyzetének javulása.	Költségvetés, adományok, pályázat.	Pályázat figyelése, adományok feltérképezése.	Nem releváns.

4	Információs akadályok megszüntetése.	Szolgáltatások, programok közvetítésének nehézségei, információ áramlásának hiánya.(Idősek egy része nem követi a honlapot, közösségi médiát)	A programok és a szolgáltatások megismerése.		Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022),	A nyomtatott forma fenntartása, szórólapok minden házba való eljuttatása.	Önkormányzat	2029. 12. 10. (hétfő)	A programon való részvétel, ismeret a szolgáltatásokról, rendezvényekről.	Költségvetés, humán munkaerő a szórólapok kihordásánál.	Költségvetés.	Nem releváns.
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége												
1	Akadálymentesítés folytatása.	A közintézmények akadálymentesítése nem teljes körű. (önkormányzat, művelődési ház)	A közintézmények fizikai akadálymentesítése.	Költségvetési koncepció	Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)	A pályázati lehetőség figyelése, megfelelő esetén annak benyújtása, önrész biztosítása.	Önkormányzat	2029. 12. 10. (hétfő)	Akadálymentesség megvalósulása.	Pályázati lehetőség, költségvetés(önrész)	Pályázatok folyamatos figyelése.	Nem releváns.

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2 A megvalósítás folyamata

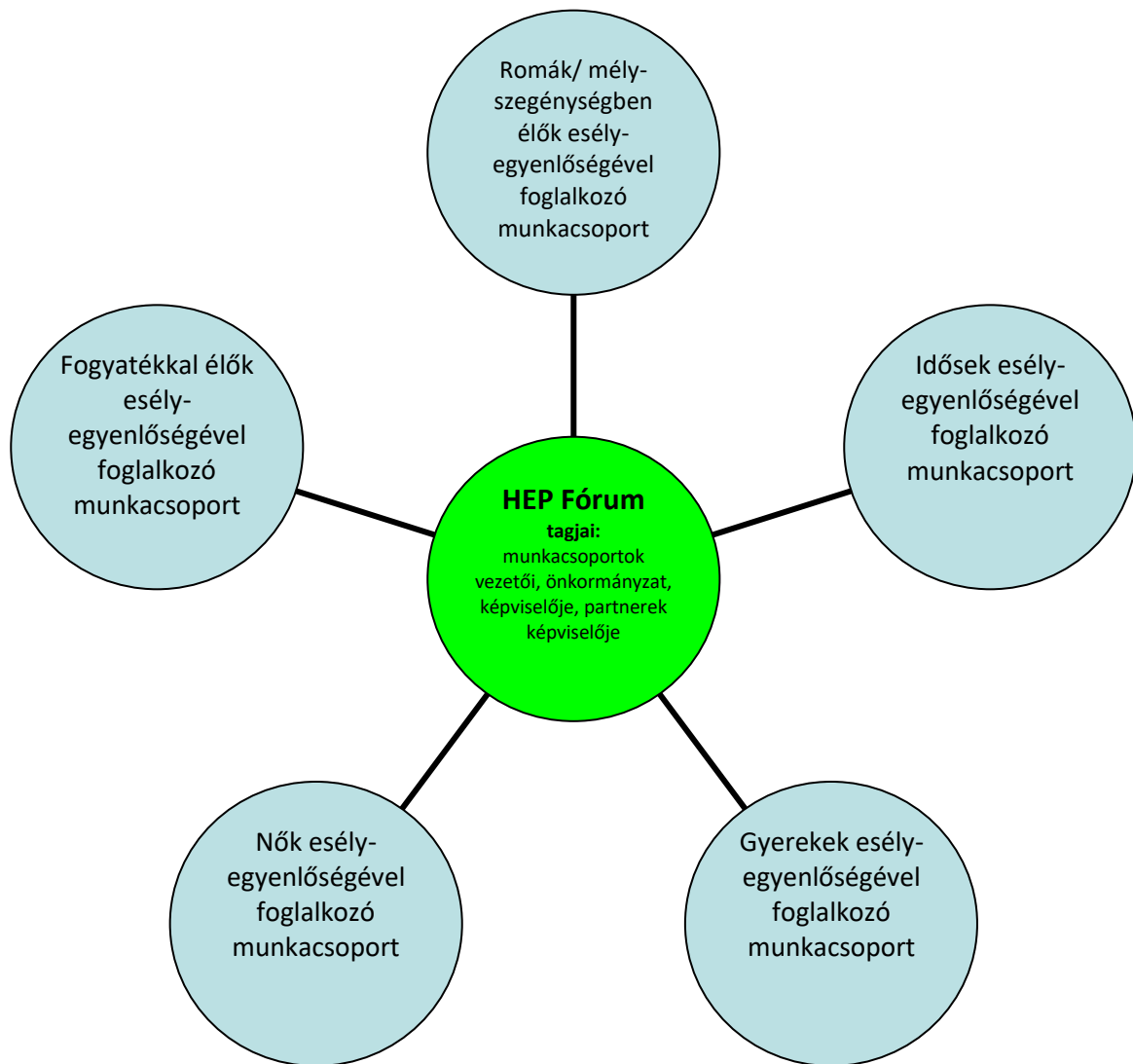
A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább két évente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.

- Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, **a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Várdomb község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitátást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Várdomb község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

--

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Dátum: Várdomb, 2024. 11. 28.

Aláírás

A KÉPVISELŐ TESTÜLET ELFOGADÓ HATÁROZATÁNAK KIVONATA

Kérlek, hogy az elkészült Word dokumentumot mentsd PDF-ként **is (*maradjon meg a Word is!*) – így kisméretű fájlt kapsz.**

Helytelen megoldás, ha kinyomtatód a Word-t és beszkenneled – így órási méretű lesz a fájl.

A Word utolsó oldala kinyomtatható - aláírás, pecsét szükséges rá – Ez az egy oldal aztán szkennelhető